A 2022. ÉVI RENDES, LEVELEZŐ, KÜLSŐ ÉS TISZTELETI TAGOK

© Magyar Tudományos Akadémia, 2022

Magyar Tudományos Akadémia
1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.
mta.hu

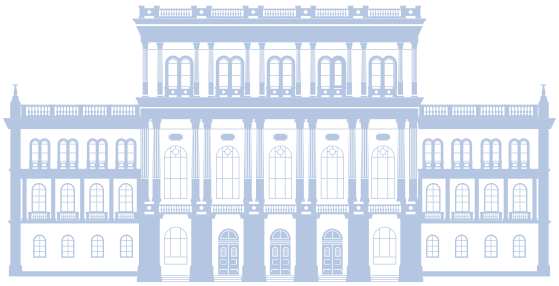
Kiadja: Magyar Tudományos Akadémia
A kiadásért felel: Freund Tamás, az MTA elnöke
Nyelvi lektor: Földes Zsuzsanna
Tervezőgrafikus: Szabó Éva (www.avesophia.hu)
Nyomdai munkálatok: Printorg Produkció Kft.

A 2022. ÉVI RENDES, LEVELEZŐ, KÜLSŐ ÉS TISZTELETI TAGOK

A TUDOMÁNYOS OSZTÁLYOK RENDES TAGJAI

AZ I. NYELV- ÉS IRODALOMTUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ RENDES TAGJAI

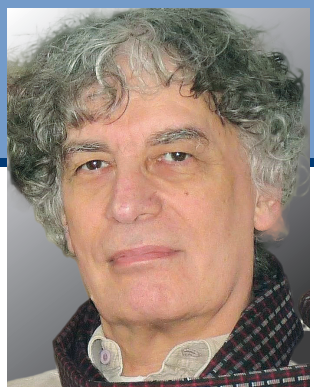
I. NYELV- ÉS IRODALOMTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

KECSKEMÉTI GÁBOR

Szolnokon született 1965-ben. 2016 óta az MTA levelező tagja. Irodalomtörténész, a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Irodalomtudományi Intézetének igazgatója, a Miskolci Egyetem professzora. Szakterülete a textológia, a retorikatörténet és az irodalomkritikai elméletek.

Levelező tagsága óta mintegy húsz tanulmányt közölt, feltárta a rámizmus történetét, valamint a történeti kommunikációelmélettel a tudományterület alapfogalmait vizsgálta. Az újabb szövegteóriákat és eszmetörténeti szempontokat szintézisbe rendezte, újabb korszakokra is érvényesen. Jelen kutatói tevékenysége az új magyar irodalomtörténeti szintézis elvi alapjainak kidolgozására irányul. Nemzetközi konferenciák szervezője, könyvsorozatok és folyóiratok szerkesztője.

AJÁNLÓK: Bitskey István, Imre László, Kulcsár Szabó Ernő

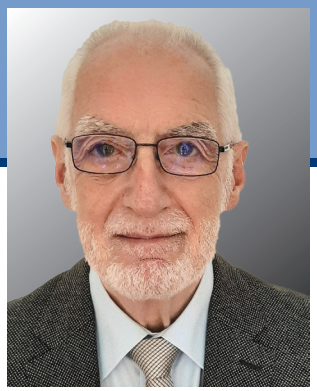
I. NYELV- ÉS IRODALOMTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

KENESEI ISTVÁN

Budapesten született 1947-ben. 2016 óta az MTA levelező tagja, a Nyelvtudományi Kutatóközpont professor emeritusa. Szűkebb szakterülete a mondattan.

Levelező taggá választása óta a magyar alaktannal kapcsolatos kutatásai új részterületekkel bővültek. Közleményei száma mintegy ötvennel, idézettsége több mint hatszázzal gyarapodott. Sorozatszerkesztője az Amsterdam University Pressnél megjelenő *Comprehensive Grammar Resources* és a *Hungarian Comprehensive Grammar* köteteinek. Nagy visszhangot váltott ki az az általa szerkesztett és részben írt kötet is, melynek fejezetei Chomsky 90. születésnapja alkalmából a generatív nyelvelmélet interdiszciplináris hatását elemzik.

AJÁNLÓK: É. Kiss Katalin, Kertész András, Pléh Csaba

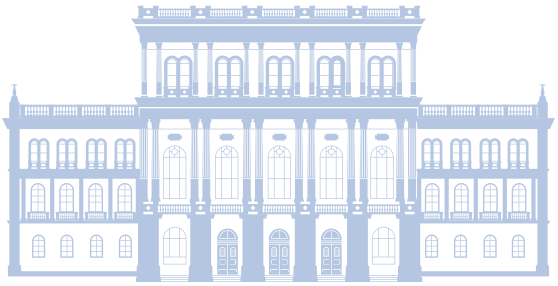

I. NYELV- ÉS IRODALOMTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

TALLIÁN TIBOR

1946-ban született Salzburgban. 2016 óta az MTA levelező tagja. Az MTA Zenetudományi Intézetben 1972 novemberétől tudományos segédmunkatársként, majd munkatársként, 1995-től tudományos főmunkatársként és igazgatóhelyettesként, 1998 és 2011 között pedig igazgatóként, 2013-tól tudományos tanácsadóként dolgozott, 2016 óta az intézet és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem professor emeritusa. 1988–1990 között Humboldt-ösztöndíjjal az akkori Nyugat-Berlinben a 20. századi totalitárius rendszerek zenei ideológiáját tanulmányozta. A 19. és 20. századi magyar zenetörténet és Bartók életművének, művészetének nemzetközileg is elismert, meghatározó kutatója. Tudományos és kritikusi prózája jellemzően esztétikai élményt adó irodalmi alkotás, teret adva a szerző habitusának, széles körű műveltségének.

AJÁNLÓK: É. Kiss Katalin, Kulcsár Szabó Ernő, Somfai László

A II. FILOZÓFIAI ÉS TÖRTÉNETTUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ RENDES TAGJAI

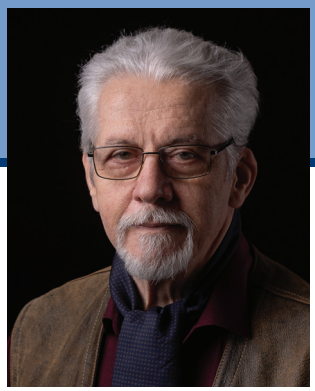
II. FILOZÓFIAI ÉS TÖRTÉNETTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

BENKŐ ELEK

1954-ben született Kolozsváron. 2016-tól az MTA levelező tagja. A Bölcsészettudományi Kutatóközpont Régészeti Intézetében kutatóprofesszor. Szűkebb szakterülete a középkori Magyarország régészete és története.

A magyar középkori régészet vezető kutatója, a tudományos élet aktív szervezője. Kiemelkedő *A középkori Keresztúr-szék régészeti topográfiája* című műve (MTA, 1992), valamint a középkori Székelyföld mezővárosairól, bronzművességéről, az udvarházakról és a nemességről, a harangöntésről és a zarándokjelvényekről, illetve a rovásírásról (társszerzőkkel) írt könyvei. Külön említendő részvétele és szerkesztői munkája *A középkor és a kora újkor régészete Magyarországon* (MTA Régészeti Intézete, 2010) és az *In medio regni Hungariae* című tanulmánykötetben (MTA BTK Régészeti Intézet, 2015). Külső alapító tagja az ELTE Régészeti Doktori Programjának, 2012 óta önálló doktorátusvezető romániai egyetemeken. Kuzsinszky Bálint-emlékéremmel, Ipolyi Arnold- és Entz Géza-díjjal tüntették ki. Székelykeresztúr város díszpolgára.

AJÁNLÓK: Bálint Csanád, Borhy László, Galavics Géza, Szabó Miklós, Zsoldos Attila

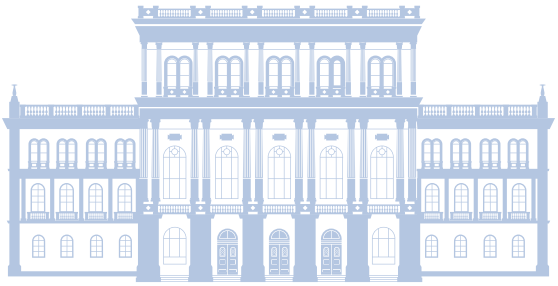
II. FILOZÓFIAI ÉS TÖRTÉNETTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

KÖVÉR GYÖRGY

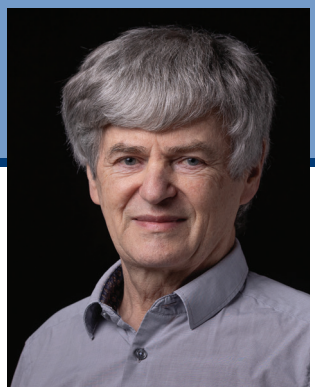
1949-ben született Hajdúböszörményben. 2016-tól az MTA levelező tagja. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) Bölcsészettudományi Kar Történeti Intézet Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszékének professor emeritusa. Szűkebb szakterülete a gazdaság- és társadalomtörténet.

Levelező taggá választása óta is lankadatlan a tudományos munkássága, ezt egészében 14 könyv (ebből három idegen nyelvű) és 235 MTMT-ben regisztrált publikáció (a Hirsch-indexe 16) fejezi ki beszédes módon. Iskolateremtő tudósként ma is ő vezeti az ELTE Társadalom- és Gazdaságtörténeti Doktori Programot. Sokrétű tudományos munkássága felöleli a gazdaság- és társadalomtörténet, valamint a historiográfia területét. Számos szakmai szervezet vezetője volt a múltban, és ma is több akadémiai bizottság tagja.

AJÁNLÓK: Romsics Ignác, Orosz István, Gyáni Gábor, Zsoldos Attila, Frank Tibor

A III. MATEMATIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ RENDES TAGJAI

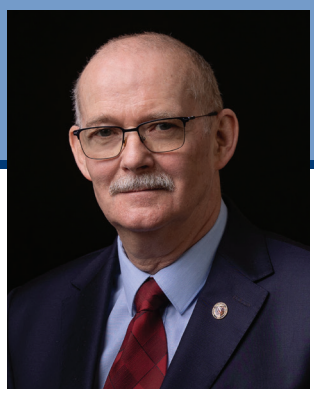
III. MATEMATIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

FRANK ANDRÁS

1948-ban született Budapesten. 2016 óta az MTA levelező tagja. Matematikus, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar Matematikai Intézetének professor emeritusa. Fő kutatási területe a kombinatorikus optimalizálás.

Az 1998-as Nemzetközi Matematikus Kongresszuson meghívott előadó volt. Úttörő módon oldotta meg a négyzetrácson adott pontpárok élfüggetlen utakkal való összekötésének (a VLSI-tervezésben fontos) problémáját. Alapvető Tardos Évával közös eredménye: minden polinomiális időben megoldható kombinatorikus optimalizálási feladat erősen polinomiális időben is megoldható. Minimax tételei és algoritmusai teljesen új utat nyitottak optimalizálási feladatok súlyozatlan esetére. Az egyik legsikeresebb hazai iskolateremtő matematikus. Levelező taggá választása óta tanítványaival és Murota Kazuo (Kazuo Murota) neves japán matematikussal számos fontos cikket publikált.

AJÁNLÓK: Bárány Imre, Katona Gyula, Komjáth Péter, Lovász László, Pintz János, Pyber László, Sárközy András, Simonovits Miklós

III. MATEMATIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

PÁLES ZSOLT

1956-ban született Sátoraljaújhelyen. 2016-ban lett az MTA levelező tagja. A Debreceni Egyetem Természettudományi és Technológiai Kar Matematikai Intézet Analízis Tanszékének egyetemi tanára, a Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskolájának vezetője. Szűkebb szakterülete a matematikai analízis és az operációkutatás.

240 dolgozatában nemzetközi visszhangot kiváltó eredményeket ért el. Egy könyvet, három konferenciakötetet szerkesztett, több rangos konferenciát szervezett. Munkáira több mint 2000 független hivatkozást kapott. Vezetése mellett tízen szereztek PhD-fokozatot. Levelező taggá választása óta 38 tudományos dolgozata jelent meg. Ezeknek a fele közepek egyenlőségi, illetve homogenitási problémáival és az invarianciaegyenlet megoldásával foglalkozik. A Hardy-egyenlőtlenség általános közepekre való kiterjesztésében elért új eredményei úttörő jellegűek. Számos dolgozatában a konvexitás fogalmát általánosította különböző szituációkban. Eredményei elismeréséül 2014-ben Széchenyi-díjjal tüntették ki.

AJÁNLÓK: Daróczy Zoltán, Győry Kálmán, Hatvani László, Kátai Imre, Krisztin Tibor, Laczkovich Miklós, Major Péter, Pálfy Péter Pál, Pethő Attila, Rónyai Lajos, Szász Domokos, Totik Vilmos

III. MATEMATIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

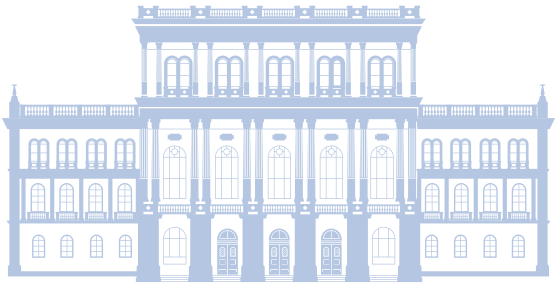
STIPSICZ ANDRÁS

1966-ban született Budapesten. 2016 óta az MTA levelező tagja. A Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet kutatóprofesszora és igazgatója. Kutatási területe a differenciáltopológia, azon belül az alacsony (legfeljebb négy) dimenziós terek vizsgálata.

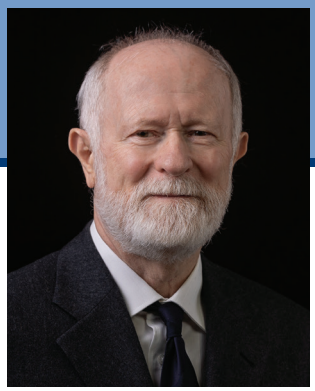
Legfontosabb eredményeit négydimenziós sokaságok sima struktúráinak konstruálásában és háromdimenziós sokaságok kontaktstruktúráinak vizsgálatában érte el. Ezek szorosan kapcsolódnak a háromdimenziós euklideszi térben lévő csomók tulajdonságaihoz. Az ilyen csomókra talált (Ozsváth Péter és Szabó Zoltán társszerzőségével) egy könnyen kezelhető, a csomóról sok érdekes tulajdonságot leíró invariánst. Ezen invariáns jól illeszkedik korábbi, három-sokaságok és csomók Heegaard–Floer-invariánsait alkalmazó kutatásaihoz.

A Lendület-, ERC Advanced Grant és Élvonal-pályázat által támogatott kutatócsoportjában számos fiatal kutatót vezetett be ebbe a nemzetközi érdeklődés homlokterében álló témába.

> AJÁNLÓK: Babai László, Pálfy Péter Pál, Rónyai Lajos, Simonovits Miklós, Szász Domokos, Szűcs András

A IV. AGRÁRTUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ RENDES TAGJAI

IV. AGRÁRTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

HARRACH BALÁZS

Mosonmagyaróváron született 1952-ben. 2016 óta az MTA levelező tagja. Az Állatorvostudományi Kutatóintézet korábbi igazgatója, jelenleg témacsoport-vezetője. Állatorvos, szűkebb szakterülete az állatorvosi virológia.

A hazai állatorvosi virológia molekuláris fejlesztésének iskolateremtő egyénisége. Vezetésével adenovírus-gazdaváltásokat, új adenovírusok százait, parvo-, herpesz- és cirkovírusokat fedeztek fel, és megháromszorozták az adenovírus-nemzetségek számát. Vezetésével a Nemzetközi Vírusrendszertani Bizottság Állati DNS-vírusok és Retrovírusok Albizottsága megháromszorozta a vírustaxonok szintjét, a fajok számát, és bevezette a Linné-féle fajneveket. Alelnöke a Magyar Bioinformatikai Társaságnak, korábban az MTA Bioinformatikai Osztályközi Bizottságának. EU-s konzorciumokban génvektorokat fejlesztettek. Az *Acta Veterinaria Hungarica* (fő)szerkesztője. Összesített impaktfaktora: 357, független idézetei száma: > 5000 (levelező taggá választása óta: > 3000); h-indexe: 39.

AJÁNLÓK: Balázs Ervin, Horváth József, Nagy Béla, Solti László, Tóth Miklós, Varga János

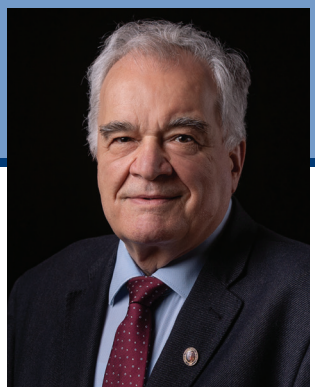
IV. AGRÁRTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

RAJKAI KÁLMÁN LÁSZLÓ

Budapesten született 1951-ben. 2016 óta az MTA levelező tagja. Az Agrártudományi Kutatóközpont Talajtani Intézetének kutató professor emeritusa, szűkebb szakterülete a talajfizika, a vízgazdálkodás és a (növényi) stresszkutatás.

Munkacsoportjával a növényi stressztűrés mértékét, a mikorrhiza gombát és szabad földön a gyökéraktivitást mutatta ki az általa kidolgozott gyökérkapacitás-módszerrel (*Biosystem Engineering*, 2017, 26, 599–605; *Plant and Soil*, 2020, 449, 423–437). A talaj víztartó képességének a levegőzött talajfelület nagyságától való függését számítógépes szimulációval mutatták ki, az általa kidolgozott speciális mérési eljárás pedig igazolta (*Journal of Hydrology*, 2020, 588, 125–131). Jelentős szerepet vállal a tudományos utánpótlás nevelésében. Levelező taggá választása óta 18 tudományos közlemény szerzője, köztük három D1 és hat Q1 minősítésű. Közleményeire 1178 független hivatkozás érkezett, h-indexe: 18.

AJÁNLÓK: Balázs Ervin, Hornok László, Neményi Miklós, Németh Tamás

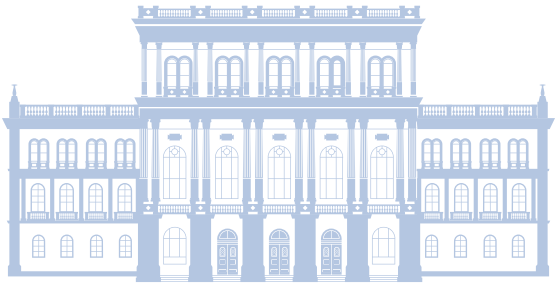
IV. AGRÁRTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

SZENDRŐ ZSOLT

1947-ben született Gödöllőn. 2016 óta az MTA levelező tagja. A Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem professor emeritusa. Az MTA Agrártudományi Osztályának osztályelnök-helyettese, több bizottság tagja. Szűkebb szakterülete a kisállattenyésztés, azon belül a nyúltenyésztés (szelekció, tartás, viselkedés és állatjóllét, reprodukció, hústermelés és húsminőség).

Levelező taggá választása óta 8 D1-es, 11 Q1-es és 10 Q2-es közleménye jelent meg. Vezetésével fontos megfigyeléseket tettek a nyulak tartásának az állatjóllétre gyakorolt hatásáról. Megállapították, hogy szelekcióval hatékonyabban lehet a zsírtartalmat növelni, mint csökkenteni. Több gyógy- és fűszernövény kedvező hatását kimutatták a termelésre és a húsminőségre. Vizsgálták a hőstressz hatását a nyulakon. Bebizonyították, hogy már a fiatal szopósnyúl is képes szilárd takarmányt fogyasztani. Scopus-hivatkozásainak száma évente 100 és 250 közötti, h-indexe 19. Vezetésével 15-en szereztek PhD-fokozatot. Tanítványai és munkatársai közül négyen az MTA doktorai, öten egyetemi tanárok lettek.

AJÁNLÓK: Horn Péter, Kovács Melinda, Mézes Miklós, Neményi Miklós

AZ V. ORVOSI TUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ RENDES TAGJAI

V. ORVOSI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

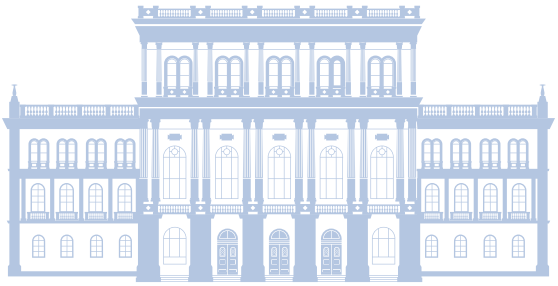
CSIBA LÁSZLÓ

1952-ben született Sajószentpéteren. 2016 óta az MTA levelező tagja. Orvos, neurológus, munkahelye a Debreceni Egyetem (DE) Neurológiai Klinikája. Szűkebb szakterülete a sztrók és a trombolízis.

Agyi hemodinamikai és kognitív eltéréseket közöltek a sztrók rizikóbetegségeiben (hipertónia, diabétesz, hiperlipidémia). A DE klinikáján végezték országosan a legtöbb vénás trombolízist. Az európai sztrók-vezérfonal (European Stroke Organisation guidelines for the management of spontaneous intracerebral hemorrhage. *International Journal of Stroke*, 2014, 9(7): 840–855) társszerzője. Ez idáig 285 folyóiratcikke jelent meg, impaktfaktora: 535,2, hivatkozásai száma: 7520, Hirsch-indexe: 41, g-indexe: 85.

Megfigyelések a levelező tagsága óta: újabb sztrók esetén a 2. vérrögoldás is hatékony; emelkedett VIII., XIII. faktor aktivitás, vWF-antigén-szint (lízis után) rossz három hónapos kimenetelt jósol; a rövidebb *in vitro* vérrögoldódási idő összefügg a rövid távú halálozással és a kedvezőtlen hosszú távú kimenetellel. 2016–2022 között 79 közleménye jelent meg, impaktfaktora: 194,698, ezek hivatkozásainak száma: 724. A vezetése alatt álló klinikán 11-en szereztek PhD-fokozatot.

AJÁNLÓK: Balla György, Dóczi Tamás Péter, Karádi István, Mandl József, Muszbek László, Oláh Edit, Palkovits Miklós, Schaff Zsuzsa, Sótonyi Péter, Sperlágh Beáta, Tulassay Tivadar, Tulassay Zsolt

A VI. MŰSZAKI TUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ RENDES TAGJAI

VI. MŰSZAKI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

DUNAI LÁSZLÓ

1958-ban született Medgyesegyházán. 2016 óta az MTA levelező tagja. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Építőmérnöki Kar Hidak és Szerkezetek Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára, az Építőmérnöki Kar emeritus dékánja. Szakterülete az acél tartószerkezetek fejlesztése, méretezése és tervezése.

Munkásságát a tudományos kutatás és a mérnöki alkotótevékenység egyaránt jellemzi. Levelező taggá választása óta 25 folyóiratcikke jelent meg. Jelenleg vezetője egy új európai szabványt fejlesztő nemzetközi munkacsoportnak. Szakértője, ellenőre vagy társtervezője az utóbbi két évtizedben megvalósult valamennyi hazai jelentősebb Duna- és Tisza-hídnak, valamint a budapesti történelmi hidak felújításának. Kutatóműhelyében 16-an szereztek PhD-fokozatot. Kimagasló szakmai munkáját 2021-ben Széchenyi-díjjal ismerték el.

AJÁNLÓK: Gáspár Zsolt, Józsa János, Kollár László, Kurutzné Kovács Márta, Somlyódy László

VI. MŰSZAKI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

GÁSPÁR PÉTER

Pécsen született 1960-ban. 2016 óta az MTA levelező tagja. A SZTAKI kutatóprofesszora és a Rendszer- és Irányításelméleti Kutatólaboratórium vezetője, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Közlekedés- és Járműirányítási Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára. Szakterülete az irányításelmélet és a járműirányítás.

Levelező taggá választása óta a műszaki tudományok szempontjából kimagasló jelentőségű kutatásokat folytatott az integrált és koordinált irányítástervezés, a modell- és az adatalapú módszerek összehangolása területén. Eredményeinek hazai járműiparban való alkalmazása döntő jelentőségű az ipari szektorban való magas színvonalú részvételünknek.

Kiemelendő az egyetemi és kutatói utánpótlás kinevelése érdekében végzett munkája, új MSc-program indítása. Eredményeit szakmai és tudományos cikkeken kívül jelentős kiadóknál megjelentetett monográfiákban adta közre. Tudományos és oktatási munkáját a Magyar Érdemrend tisztikeresztje kitüntetéssel és Szent-Györgyi Albert-díjjal ismerték el.

AJÁNLÓK: Arató Péter, Bársony István, Bokor József, Keviczky László, Péceli Gábor

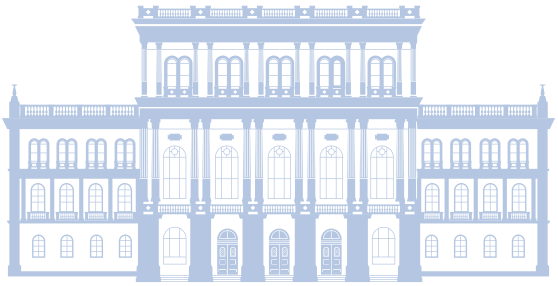
VI. MŰSZAKI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

KAPTAY GYÖRGY

1960-ban született Tatabányán. 2016-tól az MTA levelező tagja. A Miskolci Egyetem egyetemi tanára és a Bay Zoltán Kft. tudományos főmunkatársa. Szakterülete az anyagtudomány és a nanotechnológia.

Az elmúlt hat évben cikkeinek száma 184-ről 228-ra (+24%), független hivatkozásainak száma 1700-ról 3600-ra (+112%), innen számolt h-indexe 20-ról 30-ra nőtt (+50%). Tudományos vezetésével eddig 12 kolléga szerzett PhD-fokozatot, egyikük ma már egyetemi tanár. Kiemelkedő eredményei vannak az anyagok, azon belül különösen a nanoanyagok és a határfelületek termodinamikájának továbbfejlesztésében és az anyagok termofizikai tulajdonságainak modellezésében. Vezetésével több műszaki alkotás jött létre és került szabadalmaztatásra. Továbbfejlesztette a Hirsch-indexet, összehasonlíthatóvá téve az egyszerzős és sokszerzős művek szerzőinek becsült egyéni tudományos kiválóságát.

AJÁNLÓK: Czibere Tibor, Czigány Tibor, Páczelt István, Roósz András

A VII. KÉMIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ RENDES TAGJAI

VII. KÉMIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

FELINGER ATTILA

1961-ben született Pécsett. 2016 óta az MTA levelező tagja. A Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar Analitikai és Környezeti Kémia Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára, az Általános Orvostudományi Kar Bioanalitikai Intézetének igazgatója. Az MTA-PTE Molekuláris Kölcsönhatások az Elválasztástudományban Kutatócsoport vezetője. Szakterülete az elválasztástudomány.

Levelező taggá választása óta új módszert dolgozott ki a folyadékkromatográfiás oszloptöltetek heterogenitásának felderítésére. A módszert azóta is sikeresen alkalmazzák a HPLC-oszlopok axiális és radiális heterogenitásának jellemzésére. Megmutatta, hogy a kölcsönhatások termodinamikai jellemzése a kromatográfia módszereivel ellentmondásos eredményekhez vezet. Jelentős eredményeket ért el az elmúlt években a szuperkritikusfluidum-kromatográfia modellezése, a retenciós mechanizmusok megértése területén. A levelező tagság elnyerése óta 25 tudományos közleményt publikált, amelyek összesített hatása: 86,5, közülük 18 közlemény Q1 besorolású folyóiratban jelent meg.

AJÁNLÓK: Blaskó Gábor, Görög Sándor, Hargittai István, Hargittai Magdolna, Horvai György, Hudecz Ferenc, Huszthy Péter, Iván Béla, Joó Ferenc, Orbán Miklós, Pálinkás Gábor, Perczel András, Pukánszky Béla, Sohár Pál, Zrínyi Miklós

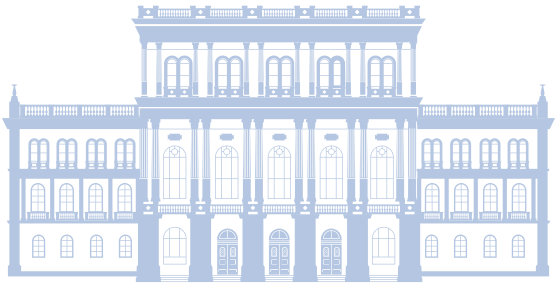
VII. KÉMIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

KOLLÁR LÁSZLÓ

1955-ben született Kaposváron. 2016 óta az MTA levelező tagja. A Veszprémi Vegyipari Egyetemen szerzett okleveles vegyészmérnöki diplomát 1979-ben. A Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar Kémiai Intézet Szervetlen Kémia Tanszékének egyetemi tanára. Szakterülete a koordinációs kémia és a homogén katalízis.

Legjelentősebb eredményeit az átmenetifém-katalizált enantioszelektív hidrogénezési és hidroformilezési reakciók vizsgálata, valamint jódalkének új funkciós csoportjainak kiépítése területén érte el. Az utóbbi években publikált fontosabb munkái a vinilaromások biomassza-alapú oldószerben történt hidroformilezése (*Green Chemistry*, 2016, 18, 842), a kavitand alapvázakon megfigyelt, kiemelkedő szelektivitású, palládiumkatalizált aminokarbonilezés (*Journal of Organic Chemistry*, 2017, 82, 390) és az izonitrilek beékelődési reakciójával járó katalitikus szintézisek (*ACS Omega*, 2018, 3, 16118) területén születtek. Közleményeire 4000 független hivatkozás történt. Elismerései: Oláh György-díj, Akadémiai Díj, Széchenyi-díj.

AJÁNLÓK: Blaskó Gábor, Görög Sándor, Hargittai István, Hargittai Magdolna, Hudecz Ferenc, Huszthy Péter, Iván Béla, Joó Ferenc, Markó László, Orbán Miklós, Pálinkás Gábor, Perczel András, Pukánszky Béla, Sohár Pál, Zrínyi Miklós

A VIII. BIOLÓGIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ RENDES TAGJAI

VIII. BIOLÓGIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

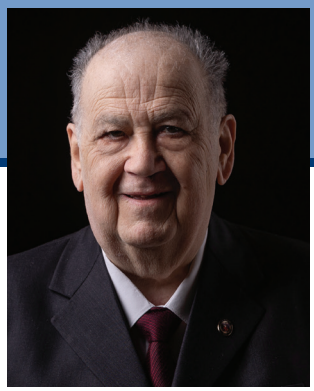
MIKLÓSI ÁDÁM

1962-ben született Budapesten. 2016 óta az MTA levelező tagja. Egyetemi tanár, az Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) Természettudományi Kar Biológiai Intézet Etológiai Tanszékének vezetője, intézetigazgató. Szűkebb szakterülete az etológia, a humánetológia, az ember-állat interakció, a kognitív etológia, a kommunikáció és a viselkedésgenetika.

Több mint 15 éve vezeti az ELTE Etológiai Tanszékét, ahol világviszonylatban is jelentős kutatási teljesítményt ért el kutatótársaival. A kutyák viselkedésének és problémamegoldó képességének vizsgálata az emberi viselkedés számos aspektusának megértéséhez vezetett, összehasonlító etológiai kutatásai az elme evolúciójának megismeréséhez járultak hozzá.

Újabb kutatási területe, az általa alapított etorobotika célkitűzése, hogy a szociális robotok képességeit etológiai alapú viselkedési szabályrendszerekre alapozzák. Az irányításával működő tanszéken két Lendület- és egy ERC-kutatócsoport működik. 14 PhD-hallgató témavezetője volt, 246 közleményre 8946 független hivatkozást kapott.

AJÁNLÓK: Csányi Vilmos, Csermely Péter, Orosz László, Vida Gábor

VIII. BIOLÓGIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

SIMON ISTVÁN

1947-ben született Budapesten. 2016 óta az MTA levelező tagja. A Természettudományi Kutatóközpont Enzimológiai Intézetének kutató professor emeritusa. Szűkebb szakterülete a fehérjék szerkezetszerveződésének vizsgálata.

Simon István a Magyar Bioinformatikai Társaság elnöke. Legnagyobb visszhangot kiváltó munkái a transzmembránfehérjék és a rendezetlen fehérjék témakörében születtek. Két kutatócsoportjában diákjaival, munkatársaival meghatározta a szerkezetszerveződés fizikai hátterét, és széles körben használt webszervereket készített a kutatói közösség számára. Levelező tagként meghatározta az egymással kölcsönhatásban rendeződő fehérjék monomer formában tapasztalható rendezetlenségének és a kölcsönhatások következtében történő rendeződésének fizikai alapjait. Életműve, 133 cikke több mint 13 300 független hivatkozást kapott. Fontos eredménye, hogy több egykori diákja világhírű kutatóként került ki csoportjából.

AJÁNLÓK: Buday László, Erdei Anna, Falus András, Fésüs László, Gergely Pál, Kondorosi Éva, Nagy Ferenc, Nagy László, Patthy László, Vigh László

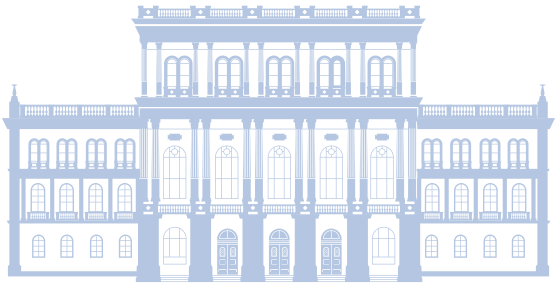
VIII. BIOLÓGIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

SZÖLLŐSI JÁNOS

1953-ban született Debrecenben. 2016 óta az MTA levelező tagja. A Debreceni Egyetem Általános Orvostudományi Kar Biofizikai és Sejtbiológiai Intézetének egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a sejtbiofizika.

A sejtfelszíni fehérjék vizsgálatára alkalmas Förster-féle rezonancia-energiatranszfer módszereit fejlesztette tovább munkatársaival. Vizsgálták az epidermális növekedési faktor receptorcsalád tagjainak (köztük az ErbB2 és ErbB3) sejtfelszíni topográfiáját és jelátviteli mechanizmusát. Az ErbB2-pozitív humánemlőtumorok antitest-terápiáját tanulmányozta egérxenograft-rendszerekben. Az ErbB2-ellenes kiméra antigénreceptort tartalmazó T-sejteket (CAR-T-sejtek) is sikerrel alkalmazták emlőtumorsejteken mind *in vitro*, mind *in vivo*. Eredményeik a klinikai terápiát jelentősen befolyásoló üzenetekkel bírnak. 174 közleménye jelent meg, ezek teljes idézettsége 8000, h-indexe 48.

AJÁNLÓK: Buday László, Falus András, Fésüs László, Gergely Pál, Patthy László, Závodszky Péter

A IX. GAZDASÁG- ÉS JOGTUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ RENDES TAGJAI

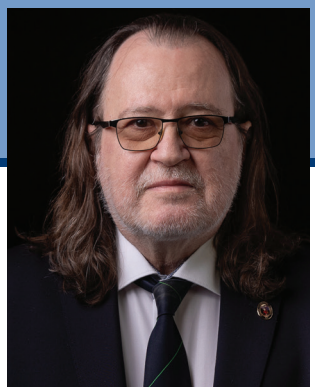
IX. GAZDASÁG- ÉS JOGTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

HALMAI PÉTER

1953-ban született Budapesten. 2016 óta az MTA levelező tagja. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a nemzetközi gazdaságtan, a makroökonómia, az európai integráció gazdaságtana és az összehasonlító gazdaságtan.

Kiemelkedő tudományos eredményeket ért el, iskolateremtő az európai integráció közgazdaságtanában. Levelező taggá választása óta 51 publikációja jelent meg: két önálló kötet, számos magyar és angol nyelvű könyvrészlet és folyóiratcikk. Tudományos munkássága döntően az európai makroökonómia témaköreire (konvergencia és felzárkózás; gazdasági reziliencia; növekedési potenciál és modell; integrációs bonum vs. dezintegrációs damnum; strukturális reformok; differenciált integráció) összpontosult. Legutóbbi könyvében – amely az integrációelméletet ismét a főáramú közgazdaságtan keretei közé illesztette – kidolgozta a *mélyintegráció* átfogó elméletét és annak keretében a *mélyintegráció-paradigmát*.

AJÁNLÓK: Csaba László, Kádár Béla, Palánkai Tibor, Szentes Tamás, Vörös József

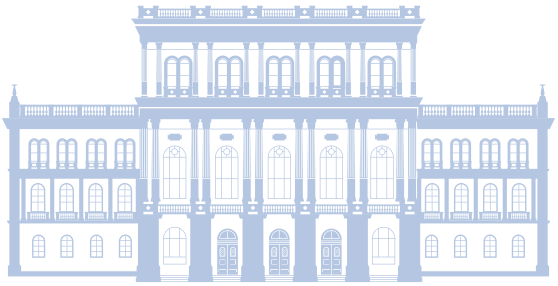
IX. GAZDASÁG- ÉS JOGTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

KISS GYÖRGY

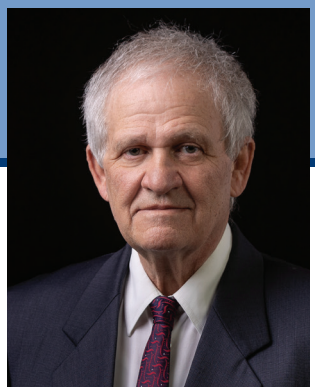
1953-ban született Debrecenben. 2016 óta az MTA levelező tagja. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) és a Pécsi Tudományegyetem (PTE) egyetemi tanára. 1998–2012 között a PTE Állam- és Jogtudományi Kar Munkajogi Tanszékének vezetője, 2018-tól az NKE Közigazgatás-tudományi Doktori Iskola vezetője. Szakterülete az európai munkajog, a magánjog és a munkajog kapcsolata, továbbá az összehasonlító közszolgálati jog. Legújabb kutatási témája a munkaszerződés értelmezése az általános szerződési jog rendszerében.

2016 óta két monográfia, két tankönyv szerzője és szerkesztője, hat idegen nyelvű közleménye jelent meg külföldi szerkesztésű és kiadású monográfiákban, tanulmánykötetekben, további két tanulmányt publikált külföldi szerkesztésű és kiadású tudományos folyóiratokban. 2012 óta vezeti az MTA-PTE Összehasonlító Munkajogi Kutatócsoportot, több hazai tudományos folyóirat főszerkesztője, szerkesztőbizottsági elnöke, tagja, a *European Law Journal corresponding board* tagja. A Magyar Munkajogi Társaság elnöke (2017–2020), a Magyarországi Humboldt Egyesület tagja, a European Labour Law Network tagja (2005–). Akadémiai Díjban (2013), Pro Iure Laboris (2013) és Magyary Zoltán-díjban (2016) részesült.

AJÁNLÓK: Hamza Gábor, Harmathy Attila, Korinek László, Vékás Lajos

A X. FÖLDTUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ RENDES TAGJAI

X. FÖLDTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

HAAS JÁNOS

1947-ben született Budapesten. 2016 óta az MTA levelező tagja. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem kutatóprofesszora. Kutatómunkáját 2017-es nyugállományba vonulását követően is végzi az MTA-ELTE Geológiai, Geofizikai és Űrtudományi Kutatócsoportjában. Szűkebb szakterülete a szedimentológia, a rétegtan és a regionális földtan.

A hazai karbonát-szedimentológia iskolateremtő elindítója. Az MTA levelező tagjává választását követően kutatásainak fókuszába a különböző dolomit kőzetfajták képződési körülményeinek megismerése került. Társszerkesztője volt a *Magyarország Nemzeti Atlasza* (2018) „Földtan" című fejezetének. 421 tudományos közleményéből 29 jelent meg levelező taggá választását követően. Független hivatkozásainak száma 2544, h-indexe 30. 2017 óta az MTA Földtudományi Doktori Bizottságának elnöke. A X. osztály képviselője az MTMT Tudományos Tanácsában. 2018-tól a Magyarhoni Földtani Társulat társelnöke. 2017-ben elnyerte a Földtani Társulat Koch Antal-emlékérmét, 2021-ben Szabó József-emlékérmet kapott.

AJÁNLÓK: Árkai Péter, Demény Attila, Hetényi Magdolna

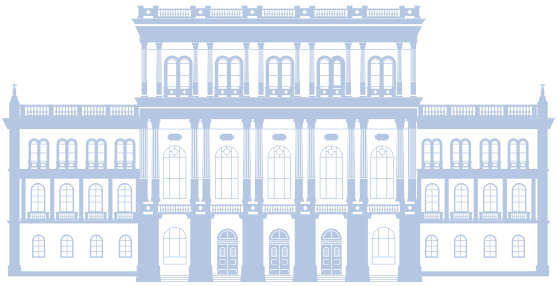
X. FÖLDTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

KOVÁCS ZOLTÁN

1960-ban született Egerben. 2016 óta az MTA levelező tagja. A Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont Földrajztudományi Intézet és a Szegedi Tudományegyetem Természettudományi és Informatikai Kar Földrajzi és Földtudományi Intézet Gazdaság- és Társadalomföldrajz Tanszékének kutatóprofesszora, tanszékvezető egyetemi tanár. Szűkebb szakterülete a társadalomföldrajz.

Szűkebb szakterületén belül a városföldrajz nemzetközileg elismert képviselője. Levelező taggá választása óta kimagasló eredményeket ért el a fenntartható városfejlődés, azon belül a városi területhasználat, az ökológiai lábnyom és a környezeti igazságosság vizsgálata terén. Eredményeivel hozzájárult a városfejlődés több hazai törvényszerűségének feltárásához, a hazai városföldrajzi kutatások elméleti és módszertani megújításához. Iskolateremtő tevékenységét jelzi, hogy tudományos munkáira eddig több mint 3000 független hivatkozás történt. *Magyarország Nemzeti Atlasza* 3., *Társadalom* című kötetének egyik szerkesztője. Az Academia Europaea tagja, az EUGEO (Európai Földrajzi Társaságok Szövetsége; Association of European Geographical Societies) nemzetközi szervezet elnöke.

AJÁNLÓK: Klinghammer István, Kocsis Károly, Mészáros Rezső

A XI. FIZIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA RENDES TAGSÁGRA JELÖLI

XI. FIZIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

KATZ SÁNDOR

1975-ben született Bonyhádon. 2016-tól az MTA levelező tagja. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) egyetemi tanára, a Fizikai Intézet igazgatója. Szűkebb szakterülete az elméleti részecskefizika, azon belül a kvantumtérelméletek számítógépes szimulációja.

A hazai felsőfokú fizikaoktatás és a részecskefizikai kutatások kiemelkedő teljesítményű személyisége (10 525 független idéző). Az általa létrehozott, hazai és külföldi fiatalokból álló ELTE-kutatócsoportnak vezető szerepe van a komplex hatásfunkcionállal definiált kvantumtérelméletek számítógépes szimulációjának fejlesztésében. Újabb, világszerte kiemelten idézett eredményei: (1) Meghatározta a kiterjedten kutatott sötét részecske, az axion tömegét (2016); (2) a mérésekhez legközelebb álló elméleti tárgyalást adott a müon anomális mágneses momentumára (2021). Vezetésével az ELTE Természettudományi Kar Fizikai Intézet Elméleti Fizikai Tanszéke a hazai elméleti részecskefizikai kutatások legnagyobb teljesítményű kutatóhelyévé fejlődött.

AJÁNLÓK: Patkós András, Rácz Zoltán, Trócsányi Zoltán

XI. FIZIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

ZARÁND GERGELY ATTILA

1969-ben született Budapesten. 2016-tól az MTA levelező tagja. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME) egyetemi tanára, szűkebb szakterülete az elméleti szilárdtest-fizika, azon belül az erősen kölcsönható rendszerek vizsgálata kvantumtérelméleti és statisztikus fizikai módszerekkel.

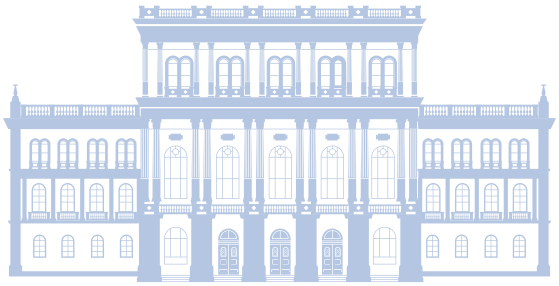
Meghatározó eredményeket ért el mezoszkópikus elektronrendszerek, mágneses anyagok és ultrahideg atomi rendszerek kutatásában. Levelező taggá választása óta több mint 30 publikációja jelent meg, hivatkozásainak száma 1800-ról 3000 fölé emelkedett.

Legújabb eredményei közül ki kell emelni az elektronok által alkotott kvantumkristály (Wigner-kristály) szerkezetének értelmezését, valamint a szupravezetőben kialakuló kiterjedt Shiba-állapot, illetve a kvantumpöttyben megfigyelt topologikusan védett spinállapot felfedezését. Ezekből a kutatásokból *Science*- és *Nature*-publikációk születtek. A BME Természettudományi Kar Fizikai Intézetében nemzetközileg elismert elméleti fizikai műhelyt hozott létre.

AJÁNLÓK: Domokos Péter, Jánossy András, Kamarás Katalin, Kertész János, Mihály György, Sólyom Jenő

A TUDOMÁNYOS OSZTÁLYOK LEVELEZŐ TAGJAI

AZ I. NYELV- ÉS IRODALOMTUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ LEVELEZŐ TAGJAI

I. NYELV- ÉS IRODALOMTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

NÉMETH T. ENIKŐ

1964-ben született Celldömölkön. 2017 óta az MTA doktora. A Szegedi Tudományegyetem Általános Nyelvészeti Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára. Szakterülete a magyar nyelv pragmatikája és az elméleti nyelvészet.

Kutatásai magyar nyelvi empirikus adatokból kiindulva felvetik a grammatika-pragmatika viszony nyelvelméleti kérdéseit, azokra eredeti válaszokat adnak, és eljutnak egy hatékony metatudományos gondolkodásmód alkalmazásához. Hazai publikációi mellett tanulmányait szakterülete legtekintélyesebb nemzetközi folyóirataiban (*Journal of Pragmatics, Intercultural Pragmatics*) és kiadóinál (Elsevier, de Gruyter, Springer, Palgrave Macmillan, Benjamins) közli. *Implicit Subject and Direct Object Arguments in Hungarian Language Use: Grammar and Pragmatics Interacting* (Sheffield: Equinox, 2019) című könyvéért 2020-ban Akadémiai Díjban részesült.

Jelentősen hozzájárult a magyar nyelv pragmatikájával foglalkozó kutatások nemzetközi integrációjához. Nemzetközi elismertségét jelzi, hogy 2021-ben az Academia Europaea tagjai közé választotta.

Kezdeményezte a hazai pragmatikai kutatások intézményrendszerének létrehozását. Kiváló tanítványok sorát indította el a tudományos pályán. Jelenleg az MTA Nyelvtudományi Bizottságának alelnöke és az MTA közgyűlési képviselője.

Akadémiai doktori értekezésének megvédése óta elért új eredményei közül kiemelkedik az adatok elmosódott határainak a felismerése és ennek következtében a pragmatikai adatfogalom újragondolásának szükségessége.

AJÁNLÓK: Bollobás Enikő, Hoffmann István, Kertész András, Tolcsvai Nagy Gábor

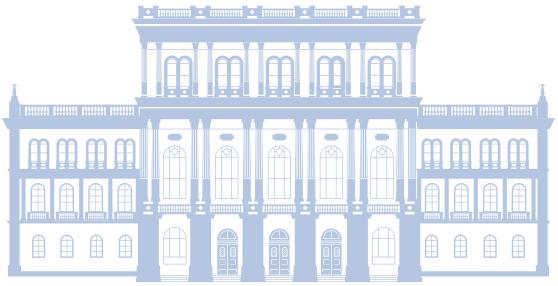
I. NYELV- ÉS IRODALOMTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

GIAMPAOLO SALVI

1954-ben született a svájci Locarnóban. 1978 óta az Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) oktatója; jelenleg az ELTE Bölcsészettudományi Kar Romanisztikai Intézet Olasz Nyelv és Irodalom Tanszékének egyetemi tanára. 2001-ben kapta meg az MTA doktora címet. Szakterülete az olasz leíró nyelvészet és az újlatin nyelvek történeti vizsgálata.

A romanisztika nemzetközileg elismert kutatója. Figyelemre méltó eredményeket ért el az olasz szintaxis számos területének, többek között az infinitívuszos mondatok szerkezetének, a személyes névmások grammatikájának, a főnévi csoportok szerkezetének elemzésében. Eredményei beépültek a háromkötetes, Lorenzo Renzivel közösen szerkesztett olasz leíró nyelvtanba. Fontos nyelvtörténeti megállapításai születtek a segédigék története és az újlatin nyelvek szórendje tekintetében. Figyelemre méltó nyelvtörténeti eredményei vannak a klitikumok és a segédigék története terén. Fontosak a klasszikus latin és a vulgáris latin mondatszerkezeteinek összehasonlítása terén tett megállapításai. Kiemelkedő munkákat írt a galego-portugál és az ófrancia szintaxisra vonatkozóan is. Lorenzo Renzivel ő szerkesztette a kétkötetes olasz történeti nyelvtant. Jelenleg öt nemzetközi romanisztikai folyóirat szerkesztőbizottságának munkájában vesz részt. 2013-ban tagjává választotta az 1583-ban alapított firenzei Accademia della Crusca, 2017 óta pedig az Academia Europaeának is tagja. Eredményei elismeréseként Galilei-díjjal tüntették ki.

AJÁNLÓK: É. Kiss Katalin, Honti László, Kenesei István, Ritoók Zsigmond

A II. FILOZÓFIAI ÉS TÖRTÉNETTUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ LEVELEZŐ TAGJAI

II. FILOZÓFIAI ÉS TÖRTÉNETTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

DEMETROVICS ZSOLT

1971-ben született Budapesten. 2014-ben lett az MTA doktora. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar (ELTE PPK) Pszichológiai Intézetének egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a pszichológia.

A szenvedélybetegségek pszichológiai alapkutatásában és a társadalomtudományokkal ötvözött alkalmazott kutatásában nyújt átütő teljesítményt. Korán felfutó, közel 30 éves munkásságát jellemzi az addiktológia pszichológiai elmélyítése, korábban nem vizsgált populációk és mellőzött jelentkezési formák bevonása a kutatások látókörébe, különös tekintettel a hazai droghasználati mintázatok jellegzetességeire, valamint az új pszichoaktív szerek terjedésére. Hazai és nemzetközi szerepének meghatározó vonása a viselkedési addikciók bevonása a tudományterület rendszeres és komparatív vizsgálataiba. Nemzetközi szerepét tükrözi a 2016-ban megszületett International Society for the Study of Behavioral Addictions nemzetközi tudományos társaság elnöki posztja. Önálló és szerkesztett kiadványainak, többszerzős, impaktfaktoros közleményeinek gazdagsága szembeötlő (impaktfaktora 811, a rá vonatkozó idézetek száma 6900, h-indexe 42). Nagy hatású oktató, témavezetésével 20 fő szerzett PhD-fokozatot. 2014–2021 között az ELTE PPK dékánja, 2016–2021 között a Pszichológiai Doktori Iskola vezetője. Kiemelkedő és elismert kutatómunkáján, valamint sokrétű egyetemi oktatói, vezetői tevékenységén túlmenően az elmúlt években kiemelkedően pozitív szerepet játszott a pszichológusszakma összképének alakításában, nagyban segítette kortársai és a fiatalabb generációk szakmai munkáját és előrehaladását, a szakmai közéleti fórumok felfrissülését és harmonikus működését.

> AJÁNLÓK: Csépe Valéria, Frank Tibor, Glatz Ferenc, Hunyady György, Kovács Ilona, Pléh Csaba

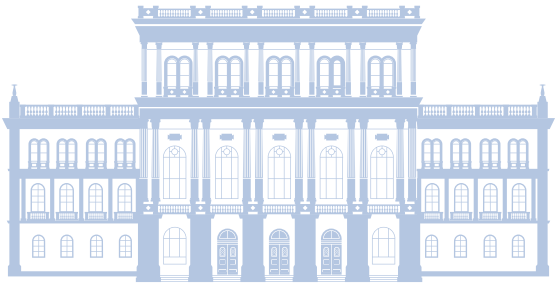
II. FILOZÓFIAI ÉS TÖRTÉNETTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

LŐVEI PÁL

1955-ben született Budapesten. 1974–1979 között az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi és Bölcsészettudományi Karán tanult, ritkaságszámba menő matematika–művészettörténet szakpárosítással. 1981-ben szerzett művészettörténetből egyetemi doktori címet, 1997-ben pedig művészettörténeti PhD-t. 2010 óta az MTA doktora. Szakterülete: középkori kőfaragás, síremlékek, kőanyagok; a műemlékvédelem elmélete és módszerei.

A legszélesebb látókörű magyar művészettörténészek egyike, aki a művészet több ágára és korszakára kiterjedő tudását alapvetően a műemléki terület kutatójaként szerezte. Biztonsággal mozog a középkori építészet, a kőfaragás, valamint a műemlékvédelem történetének, metodikájának és gyakorlatának világában. Doktori dolgozata a középkori magyarországi síremlékek korpusza, egyben a magyar és közép-európai történelem másképp el nem érhető információinak gazdag tárháza is. Méltán tartja őt a nemzetközi szakma a terület közép-európai specialistájának. Pályájának kiemelkedő vonása az interdiszciplinaritás, nyitottsága a genealógia, a heraldika, az archontológiai kutatások felé, amit nagyon eredményes együttműködés egészít ki a modern természettudomány képviselőivel a középkori „vörösmárvány" emlékek kőanyagának izotópos geokémiai vizsgálatában. A közép-európai térség gótikus és reneszánsz kőfaragványainak anyagvizsgálatával lehetővé vált a kőbányák földrajzi elhelyezkedésének meghatározása, ami új horizontot nyitott a gazdaság- és művészettörténeti kutatásban. Módszertani következetességének eredményeit újabban a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Lendület Középkori Magyar Gazdaságtörténet Kutatócsoportja „fedezte fel"; a velük való együttműködés inspirálja kutatásainak *Porfir, kő, márvány. Kőanyagok, kőfaragók, kőberakások a középkori Magyarországon* (*Művészettörténet és gazdaságtörténet)* című monografikus összegzését. Munkássága a modern magyar művészettörténet-írás egyik leginkább figyelemreméltó példája.

AJÁNLÓK: Benkő Elek, Galavics Géza, Gyáni Gábor, Radnóti Sándor, Solymosi László

A III. MATEMATIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ LEVELEZŐ TAGJAI

III. MATEMATIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

BUCZOLICH ZOLTÁN

1961-ben született Budapesten. Az MTA doktora címet 2007-ben nyerte el. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a valós analízis, az ergodelmélet, a dinamikus rendszerek és a multifraktál-analízis.

2005-ben megoldotta az akkor már 40 éve nyitott, ún. gradiensproblémát. Megmutatta, hogy egy nyílt halmaznak egy többváltozós függvény gradiense általi inverz képe lehet nemüres és nullmértékű. Konstrukciójának egészen újszerű módszere később önálló kutatások tárgya lett, és számos más területen is alkalmazásra lelt. Rendkívül jelentősek a $\Sigma f(nx)$ sor majdnem mindenütt konvergenciájára és ennek általánosításaira vonatkozó vizsgálatai; e témában írt dolgozatai számos régi és nehéz problémát oldanak meg. Ugyancsak kiemelkedőek a nem konvencionális ergodikus közepekre vonatkozó eredményei. Egy régi nevezetes sejtést megcáfolva sikerült olyan nulla Banach-sűrűségű sorozatot konstruálnia, amely L^1-beli függvények ergodikus közepeinek majdnem mindenütt való konvergenciáját biztosítja. Különösen jelentős a 2010-ben Daniel Mauldinnal közösen írt és az *Annals of Mathematics*ben megjelent, 50 oldalas dolgozata, amely megoldja Jean Bourgainnek az L^1-függvények négyzetek mentén vett ergodikus közepek konvergenciájára vonatkozó problémáját. Kitüntetései: Rényi Kató-díj (1985), Grünwald Géza-díj (1987), Alexits György-díj (1994), Akadémiai Díj (2020).

AJÁNLÓK: Frank András, Komjáth Péter, Laczkovich Miklós, Major Péter, Ruzsa Z. Imre, Szász Domokos

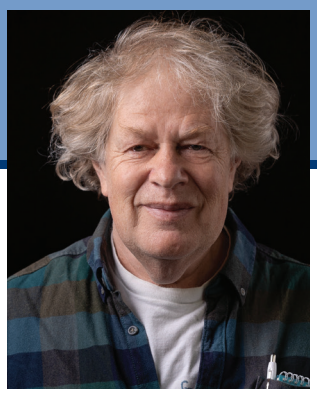
III. MATEMATIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

MOLNÁR LAJOS

1964-ben született Kemecsén. 2005-től az MTA doktora. Matematikus, tanszékvezető egyetemi tanár a Szegedi Tudományegyetem Természettudományi és Informatikai Kar Analízis Tanszékén, félállású egyetemi tanár a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen. Szűkebb szakterülete a funkcionálanalízis és a lineáris algebra.

Megőrzési problémákkal, megőrzési transzformációk (bizonyos mennyiségeket, elemeket, relációkat, műveleteket stb. megőrző leképezések) meghatározásával foglalkozik. Alapvető szerepe van abban, hogy a terület fő kutatási irányát jelenleg a nemlineáris megőrzési transzformációk vizsgálata képezi. Eredményeit az összetettség jellemzi, távol eső, főként analitikus és algebrai eszközöket kombinál. Merőben új bizonyítást adott Wigner Jenőnek a kvantummechanikai szimmetria transzformációkat leíró alapvető tételére, ami annak messzemenő általánosításait tette lehetővé (pl. *Journal of Functional Analysis*, 2002). A *Proceedings of the American Mathematical Society*ben megjelent, 2002-es cikkében függvény- és operátoralgebrákra azt a meglepő észrevételt tette, hogy az algebra-automorfizmusok linearitási és multiplikativitási tulajdonsága egyetlen numerikus megőrzési tulajdonsággal helyettesíthető: a szorzatok spektrumának megőrzésével. Ennek hatására több kutatócsoport kezdett el dolgozni a függvényalgebrai kiterjesztéseken. MTA-doktori értekezése eredményeinek súlyát jelzi, hogy azt megjelentette a Springer (*Lecture Notes in Math*, 2007). 165 tudományos dolgozatára 1744 független hivatkozást kapott. Számos kiváló fiatalt vont be kutatásaiba. Vezetésével 5 PhD-fokozat született. Kitüntetései: Grünwald Géza-díj (1992), Erdős Pál-díj (1999), Akadémiai Díj (2011).

AJÁNLÓK: Daróczy Zoltán, Fritz József, Gyimóthy Tibor, Hatvani László, Kátai Imre, Krisztin Tibor, Páles Zsolt, Totik Vilmos

III. MATEMATIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

PACH JÁNOS

1954-ben született Budapesten. 1995 óta az MTA doktora. A Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet tudományos tanácsadója, szűkebb szakterülete a kombinatorikus és algoritmikus geometria, a geometriai gráfelmélet.

A kombinatorikus és algoritmikus geometria egyik legtekintélyesebb kutatója a világon. Gráf- és hipergráfelméleti módszereket alkalmaz az algoritmikus geometriában és a robotikában. A geometriai gráfok elméletének iskolateremtő kutatója. 21 PhD-diákja közül több nemzetközi hírű kutató lett. 310 dolgozatot, 3 monográfiát írt, amelyeket angolról kínaira, japánra és oroszra is lefordítottak.

Jacob Foxszal és Andrew Sukkal bebizonyította az Erdős–Hajnal-sejtést korlátos VC-dimenziós gráfokra (*Symposium on Computational Geometry,* 2017). Tardos Gáborral megválaszolta az epszilon-hálók elméletének egyik alapkérdését (*Journal of the American Mathematical Society*, 2013). A regularitási lemma kiterjesztésével bebizonyította nevezetes geometriai szelekciós tételét (*Computational Geometry*, 1998). Hubert De Fraysseix-vel és Richard Pollackkal felfedezte a síkgráf-reprezentáció egyik alaptételét (*Symposium on Theory of Computing*, 1988).

Témaköre vezető folyóiratának (*Discrete & Computational Geometry*) társfőszerkesztője és 11 további nemzetközi folyóirat bizottsági tagja. Meghívott előadó a Matematikusok Világkongresszusán 2014-ben. Plenáris előadó az Európai Matematikai Kongresszuson (2021), az amerikai, német, svájci, edinburghi és brit matematikai társaságok éves közgyűlésein (1996, 2003, 2011, 2016, 2019) és a EuroCombon (2009). 1990-ben Ford-díjas. 1993-ban Rényi-díjat, 1998-ban Akadémiai Díjat, 2019-ben Szele-díjat kapott. ACM Fellow (2012), AMS Fellow (2015), az Academia Europaea tagja (2014).

AJÁNLÓK: Bárány Imre, Füredi Zoltán, Győry Kálmán, Juhász István, Katona Gyula, Komjáth Péter, Lovász László, Némethi András, Pintz János, Pyber László, Rónyai Lajos, Stipsicz András, Szemerédi Endre, Szűcs András, Tardos Gábor, Tusnády Gábor

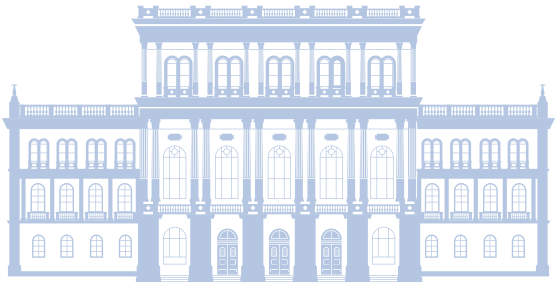
III. MATEMATIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

TÓTH BÁLINT

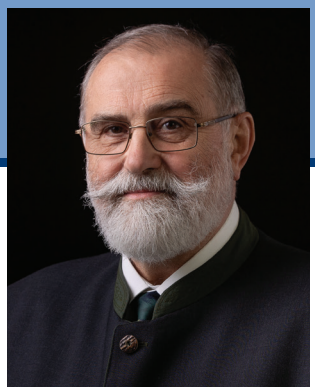
1955-ben született Kolozsváron. 1999 óta az MTA doktora, matematikus, munkahelye a Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet és a Bristoli Egyetem (University of Bristol). Szűkebb szakterülete a valószínűségszámítás, a sztochasztikus folyamatok és a statisztikus fizika.

Rendkívül eredeti, kiemelkedő eredményeket ért el a Brown-mozgás dinamikai elméletében, a bolyongások, a klasszikus és kvantumstatisztikus fizika és a hidrodinamikai határátmenet elméletében; diffúzív és szuperdiffúzív határeloszlásokat bizonyított determinisztikus dinamikákban és fizikai motivációjú bolyongásokban; úttörő határeloszlásokat igazolt anomális skálázással hosszú memóriájú bolyongásokra és diffúziókra; kezdeményezte és kidolgozta a Brown-háló (*Brownian Web*) elméletét (az eredményt társszerzője, Wendelin Werner Fields-érem-laudációja jelentős áttörésként említi); levezette a hiperbolikus hidrodinamikai határátmenet Euler-egyenleteit többkomponensű rendszerekre a lökéshullámok tartományában; kvantum-spinrendszerek véletlen permutációkkal történő reprezentációit adta, megfogalmazta a nevezetes Long Cycle Conjecture-t. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen létrehozta a színvonalas, szakmailag színes, stabilan fejlődő Sztochasztika Tanszéket, remek tanítványai vannak. Nemzetközi elismertsége kimagasló. Alapvető szerepe van a Rényi-iskola 21. századi megújulásában, nemzetközi rangjának megőrzésében.

AJÁNLÓK: Bárány Imre, Csiszár Imre, Erdős László, Fritz József, Hatvani László, Kertész János, Laczkovich Miklós, Lovász László, Major Péter, Némethi András, Simonovits Miklós, Stipsicz András, Szász Domokos, Tusnády Gábor

A IV. AGRÁRTUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ LEVELEZŐ TAGJAI

IV. AGRÁRTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

FARAGÓ SÁNDOR

1953-ban született Pécsett. 2007 óta az MTA doktora. A Soproni Egyetem Erdőmérnöki Kar Vadgazdálkodási és Vadbiológiai Intézetének egyetemi tanára, korábban az Erdőmérnöki Kar dékánja, több ciklusban az egyetem rektora. Szakterülete a vadbiológia és vadgazdálkodás.

Elsőként foglalkozott a hazai fenntartható, természetközeli apróvad-gazdálkodással, bevezette annak tartamos monitoringalapú gyakorlatát (*Animal Biodiversity and Conservation*, 2012). Kidolgozta a túzokvédelem ökológiai alapjait és hazai védelmi programját (*Game and Wildlife Science*, 2001). Nemzetközi hálózatba integrálva működteti a Magyar Vízivad Monitoringot (*Ornis Svecica*, 2010), kidolgozta az első nemzeti szintű vízivad-gazdálkodási tervet Európában (*Game and Wildlife*, 1997), amelynek unikális része a vízivad-kíméleti területek hálózata. Összes publikációinak száma 707, közöttük 35 könyve, 55 könyvrészlete jelent meg. A publikációira kapott független hivatkozások száma 1168 (ebből idegen nyelvű 346). A Roth Gyula Erdészeti és Vadgazdálkodási Tudományok Doktori Iskola vezetője. Végzett doktorainak száma 16. Két ciklusban az MTA közgyűlési képviselője. Az Erdészeti Tudományos Bizottságnak több ciklusban alelnöke, két ciklusban elnöke. A Vadgazdálkodási Albizottság elnöke (1994–2020). A TIT Országos Elnökségének tagja (2010–). Több hazai és nemzetközi szakmai szervezet tagja, tisztségviselője. Szerkeszti a *Magyar Vízivad Közlemények*et és a *Magyar Apróvad Közlemények*et. Elismerései: Pro Silva Hungariae díj (1999), Akadémiai Díj (2004), Gesellschaft für Wildtier- und Jagdforschung külső tag (2005), a Miskolci Egyetem tiszteletbeli doktora (2010), Magyar Érdemrend középkeresztje (2015), Civitas Fidelissima díj (2015).

AJÁNLÓK: Csáki Csaba, Horváth József, Mátyás Csaba, Neményi Miklós, Németh Tamás

IV. AGRÁRTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

GÓCZA ELEN

1965-ben született Székesfehérváron. 2014 óta az MTA doktora. A Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem (MATE) Genetika és Biotechnológia Intézet Állatbiotechnológia Tanszékének vezetője, tudományos tanácsadó, címzetes egyetemi tanár.

Az állat-biotechnológia területén belül alkalmazott embriológiai, illetve őssejtkutatással foglalkozik. Nevéhez fűződik a hazai embrionális őssejtkutatás alapjainak megteremtése. Részt vett egy azóta is széles körben alkalmazott eljárás, az ún. tetraploid komplementációs technika kidolgozásában. Kutatásai során igazolta, hogy az őssejtspecifikus mikro-RNS-ek nélkülözhetetlen szerepet töltenek be az egér-, nyúl- és baromfiőssejtek sejtciklusának szabályozásában és a korai differenciálódási faktorok expressziójának gátlásában.

A több mint 100 tudományos közleményére kapott független hivatkozások száma meghaladja az 1100-at, h-indexe 13. A MATE Állatbiotechnológiai és Állattudományi Doktori Iskola törzstagja, eddig 7 PhD-hallgatója végzett, jelenleg 5 PhD-hallgató munkáját irányítja.

Az MTA Mezőgazdasági Biotechnológiai Tudományos Bizottság titkára (2013–2020) volt, 2020-tól az elnöke, az MTA Agrártudományok Osztálya nem akadémikus közgyűlési képviselője (2019), az MTA Doktori Tanács tagja (2020–). Több éven keresztül az OTKA Élettudományi Kollégium Agrár2 Bizottság tagja. Több kutatási ösztöndíj nyertese: Soros-ösztöndíj (1997), Bolyai-ösztöndíj (1998), DAAD-ösztöndíj (2011), kitüntetései: a Szent István Egyetem címzetes egyetemi tanára (2019), Akadémiai Díj (2021).

AJÁNLÓK: Balázs Ervin, Dudits Dénes, Kovács Melinda, Solti László

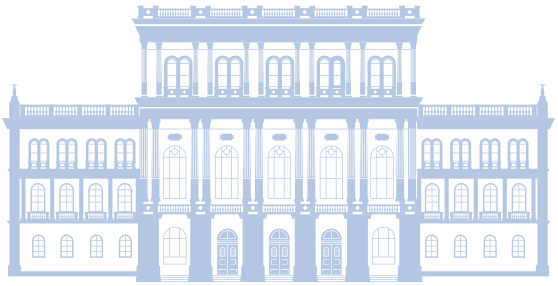
IV. AGRÁRTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

HELYES LAJOS

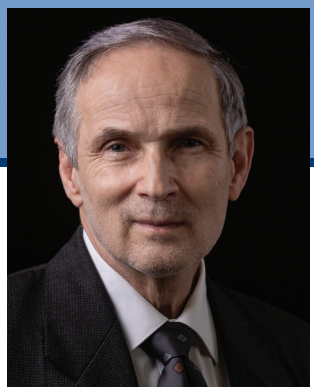
1956-ban született Sárváron. A Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem egyetemi tanára, a Doktori és Habilitációs Központ főigazgatója, a Kertészettudományi Intézet igazgatója, az Egyetemi Doktori és Habilitációs Tanács elnöke, valamint a Növénytudományi Doktori Iskola vezetője. Szűkebb szakterülete a kertészeti növények, kitüntetetten a zöldségfajok terméképzésére, beltartalmi értékeire ható abiotikus és biotikus tényezők kutatása.

A hazai öntözési kutatásban elsőként foglalkozott a növényállományok felszínhőmérséklete és a vízellátottság kapcsolatának vizsgálatával; ezen adatok alapján sikerült optimalizálni az öntözések idejét. Nevéhez fűződik a zöldségfajok antioxidáns hatású fitonutrienseinek értékelése és a hazai ökológiai adottságokhoz való technológiai alkalmazása. Legjelentősebb nemzetközi elismertségét az ipari paradicsomon folytatott kutatásban érte el. Tudományos közleményeinek száma 308, ezekből 105 a kertészettudomány vezető nemzetközi folyóirataiban jelent meg. Munkáira eddig 2167 független hivatkozás érkezett, h-indexe 27. Témavezetése mellett 12 hallgató szerzett PhD-fokozatot. A *Kertgazdaság*, a *Columella* és az *International Journal of Horticultural Science* szerkesztőbizottsági tagja. Elismerései: Széchenyi István-ösztöndíj (2001), Pro Facultati Scientiae Agrariae (2014), FM Nagyváthy János-díj (2016), FM Pro Alimentis Hungariae (2017), Pro Negotio Universitatis díjak (2018), a Magyar Érdemrend tisztikeresztje (2021). Tagja a MAB Agrártudományi Bizottságának és az Országos Doktori Tanácsnak. Több évtizedes, eredményes oktatói munkája, valamint nemzetközi tudományos tevékenysége alapján vált a magyar kertészeti tudomány nemzetközileg kiemelkedő, iskolateremtő egyéniségévé.

> AJÁNLÓK: Csákiné Micheli Erika, Heszky László, Hornok László, Neményi Miklós, Németh Tamás, Popp József

AZ V. ORVOSI TUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ LEVELEZŐ TAGJAI

V. ORVOSI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

BALLA JÓZSEF

1959-ben született Debrecenben. 2001 óta az MTA doktora. Belgyógyász, nefrológus, sürgősségi orvos, a Debreceni Egyetem Belgyógyászati Klinikájának igazgatója, a Nephrológiai Tanszék, a Laki Kálmán Doktori Iskola vezetője, az MTA DAB Nephrológiai és Hypertónia Munkabizottság elnöke. Szűkebb szakterülete a nefrológia és a vaszkuláris patofiziológia.

Egyetemi pályája kezdetén szembesült a középkorúak vezető halálokát képviselő ér- és szívbillentyű-meszesedéssel, és így több mint 30 évvel ezelőtt kezdte el alapkutatási és transzlációs medicina jellegű vaszkuláris vizsgálatait. Kutatócsoportot alapított, hogy bizonyítsa a hem- és hemoglobinstressz szerepét a mineralizációban és az érfal kompenzációs adaptációjában. Csoportja a terület nemzetközi központja.

Feltárta az erek és a szívbillentyűk kóros meszesedésének két új szabályozási alapját, azaz hogy hogyan válnak a rezidens érfali és szívbillentyűsejtek csont- és porcsejtekké, és hogy ezt a folyamatot a ferroxidáz/H-ferritin/cöruloplazmin rendszer megelőzi/gátolja. Leírta a kóros meszesedés új potenciális gyógyítási lehetőségét: mind az érfalban, mind a szívbillentyűkben a rezidens sejtek mineralizációs elkötelezettségű transzdifferenciálódását a kén-hidrogén-gáz gátolja, és feltárta ennek a védelemnek a molekuláris szintű mechanizmusát. Felismerte, hogy a hemoglobinoxidáció az érelmeszesedés progressziójának fontos kóroki tényezője.

Igazolta vérzésekben, hemolízisben, különösen dializált vesebetegeknél a hem- és hemoglobinstressz jelenlétét, ahol a hemoxigenáz-ferritin rendszer védelmi adaptációs mechanizmus.

Az Excellence in Clinical Research Award, az Akadémiai Díj, a Charles Simonyi kutatói díj birtokosa.

> AJÁNLÓK: Csiba László, Dóczi Tamás Péter, Hunyady László, Muszbek László, Oláh Edit, Papp Gyula

V. ORVOSI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

LAKATOS PÉTER ANDRÁS

1956-ban született Budapesten. 2000 óta az MTA doktora. A Semmelweis Egyetem Belgyógyászati és Onkológiai Klinika belgyógyász, endokrinológus, nukleáris medicina szakorvosa. Szűkebb szakterülete a kalcium-anyagcsere, a pajzsmirigy és a molekuláris biológia.

A Semmelweis Egyetem professzora, az Academia Europaea tagja, négy évtizede vizsgálja a kalcium-anyagcsere különböző aspektusait. Klinikus kutató, de munkássága a transzlációs medicina teljes ívét felöleli a felfedező alapkutatásoktól az innovatív termékek létrehozásáig. Leírta a humánszérumban található csontreszorpciós aktivitást, valamint több hormon csontra kifejtett hatásának mechanizmusát, illetve azonosított csontanyagcserét szabályozó géneket is. Felismerte, hogy az aktív D-vitamint inaktiváló CYP24A1 enzim expressziójának szerepe van a daganatok progressziójában; gátlásával új terápiás irányt nyitott a daganatellenes szerek fejlesztésében. Kidolgozta a csontképzést tükröző oszteokalcin szérumszintjét mérő *assay*-t, amely 12 évig volt forgalomban az egész világon. A metabolikus csontbetegségek differenciálására alkalmas, 120 gén vizsgálatán alapuló algoritmust hozott létre, illetve új szekvenálási technikák alkalmazásával elsők között fejlesztett ki új módszereket számos kórkép diagnosztizálására. A kalcium-anyagcsere és a daganatképződés kapcsolatát vizsgálva kifejlesztette a három éve kereskedelmi forgalomban lévő ThyroCan genetikai tesztet, amely alkalmas a citológiailag bizonytalan viselkedésű pajzsmirigygöbök dignitásának eldöntésére, így a műtéti indikáció felállítására.

Több mint 30 fős munkacsoportot irányít. Témavezetésével 17-en szereztek PhD-fokozatot, számos tanítványa tölt be vezető pozíciót a hazai és a nemzetközi tudományos életben.

AJÁNLÓK: Hangody László, Ligeti Erzsébet, Mandl József, Poór Gyula, Sótonyi Péter, Spät András

V. ORVOSI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

MÓCSAI ATTILA

1969-ben született Budapesten. Általános orvos, 2013 óta az MTA doktora. A Semmelweis Egyetem Élettani Intézetének egyetemi tanára és mb. igazgatója, az NKFIH Élvonal Gyulladásélettani Kutatócsoport vezetője. Az Academia Europaea tagja. Szakterülete a molekuláris immunológia és sejtélettan.

Az autoimmun gyulladásos betegségek és a kóros csontlebontás molekuláris mechanizmusait vizsgálja. Felfedezett számos új, a fehérvérsejtek működéséhez (*Immunity*, 2002; *Nature Immunology*, 2006; *Journal of Experimental Medicine*, 2009) és az oszteoklasztok általi csontlebontáshoz (*PNAS*, 2004; *Arthritis Rheumatology*, 2014; *Frontiers in Immunology*, 2019) szükséges új jelátviteli folyamatot. Azonosította az autoimmun ízületi gyulladás kialakulásának több molekuláris lépését (*Journal of Experimental Medicine*, 2009, 2014; *Arthritis Rheumatology*, 2010, 2021; *Nature Communications*, 2016) és a neutrofil granulociták számos új funkcionális szerepét (*Journal of Experimental Medicine*, 2015; *Nature Communications*, 2016; *Journal of Immunology*, 2018, 2021; *Nature Reviews Drug Discovery*, 2020). Számos új jelátviteli paradigmát alkotott, hozzájárult egy új tudományág (az oszteoimmunológia) létrejöttéhez, megalapozta a reumatoid artritisz új terápiáinak kifejlesztését. A transzgenikus technológiák hazai alkalmazásának úttörője. Elnyerte az Európai Kutatási Tanács (European Research Council, ERC), a Wellcome Trust, az MTA Lendület és az NKFIH Élvonal Program kutatási támogatását. Számos európai kutatási projekt vezetője vagy résztvevője. Két évig az Európai Klinikai Kutatásért Társaság (European Society for Clinical Investigation, ESCI) alelnöke, hat évig a *Journal of Immunology*, jelenleg a *Frontiers in Immunology* szerkesztője. A European Phagocyte Group csoportvezetője. Az Akadémiai Díj, a Magyar Érdemrend tisztikeresztje és a Sanofi-Aventis/Chinoin Magyar Kutatási Díj kitüntetettje. Kiemelkedő TDK- és PhD-témavezető. Négy tanítványa kutatócsoport-vezető. Tanítványai elnyerték a Junior Prima díjat, az MTA Lendület- és számos Bolyai- és OTKA-támogatást.

AJÁNLÓK: Dobozy Attila, Hangody László, Helyes Zsuzsanna, Hunyady László, Karádi István, Kemény Lajos, Ligeti Erzsébet, Makara B. Gábor, Mandl József, Oláh Edit, Petrányi Győző, Poór Gyula, Schaff Zsuzsa, Spät András, Vécsei László

V. ORVOSI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

NAGY ZOLTÁN ZSOLT

1961-ben született Gyulán. 2003 óta az MTA doktora. A Semmelweis Egyetem Szemészeti Klinika tanszékvezető egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a szemészet, a gyermekszemészet, a refraktív szemészeti műtéttan és a femtolézeres szemészeti műtétek.

A magyar szemészet kiemelkedő egyénisége, aki számos jelentős nemzetközi visszhangot kiváltó felismerést publikált, és elsőként végzett a világon addig nem alkalmazott technika felhasználásával szemműtéteket. Alapvető megfigyeléseket tett az ultraibolya-B sugárzás szemműtétet követő káros hatásairól. A refraktív sebészet hazai bevezetője, először alkalmazta hazánkban a femtolézeres technikát. A világon először ő végzett femtolézeres hályogműtétet ún. LenSX-lézertechnikával, és a módszer kidolgozásában is jelentős szerepet vállalt. 2020-ban világelsőként végzett femtolézeres ab interno trabekulotómiát a Semmelweis Egyetem Szemészeti Klinikáján, csökkentve a glaukómaműtéteket követő szövődmények esélyét. Roska Botonddal, a bázeli Molekuláris és Klinikai Oftalmológiai Intézet (Institut für Molekulare und Klinische Ophthalmologie / Institute of Molecular and Clinical Ophthalmology, IOB) vezetőjével végzett kutatásai jelentős nemzetközi sikerekhez vezettek.

Kiemelkedő kutatói tevékenysége mellett oktatói és vezetői kvalitásai is elismertek. A budapesti új, egyesített Szemészeti Klinika teljes rekonstrukciójának irányítása is a nevéhez fűződik. Tantermi és továbbképző előadásai élményszerűek. Dékánhelyettesként, majd dékánként az oktatás fejlesztésében és a nemzetközi kapcsolatok kiterjesztésében, magasabb nívóra emelésében is kiemelkedőt alkotott.

AJÁNLÓK: Bor Zsolt, Karádi István, Kemény Lajos, Lapis Károly, Palkovits Miklós, Schaff Zsuzsa, Sótonyi Péter, Tulassay Tivadar, Tulassay Zsolt

V. ORVOSI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

REGLŐDI DÓRA

1969-ben született Pécsen. 2011 óta az MTA doktora. Orvos, a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kar (PTE ÁOK) Anatómiai Intézetének egyetemi tanára, a PTE ÁOK tudományos dékánhelyettese, az Anatómiai Intézet igazgatója. Tudományterülete az elméleti orvostudomány és az idegtudomány.

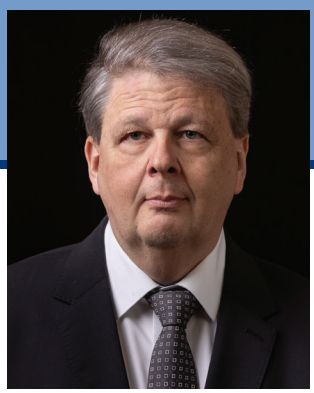
Kutatási területe a neuroendokrinológia, a hipofízis adenilát-cikláz-aktiváló polipeptidje (PACAP) hatásait vizsgálja élettani és kóros körülmények között. Elsőként írták le védő szerepét több szövetben és szervben. Számos idegrendszeri betegség (sztrók, traumás agysérülés, neurodegeneráció, iszkémiás károsodás, retinakárosodás) és perifériás szervkárosodás (vese, placenta, pigmenthámsejtek, porc, csont, bél, erek) állatmodelljében bizonyították a PACAP protektív hatását. Több humán biológiai folyadékban elsőként írták le a peptid jelenlétét és változásait élettani és patológiás körülmények között (könny, magzatvíz, anyatej, liquor, szérum). PACAP hiányában a szervezet fokozott érzékenységét mutatták ki számos élettani folyamatban és betegségmodellben, összefüggést találtak a peptid hiánya és a korai öregedés között.

Iskolateremtő munkássága kiemelkedő, Mestertanár Aranyérem kitüntetést, 15 Kiváló Oktató díjat, 2 Bolyai-ösztöndíjat, L'Oreal–UNESCO Nőkért és a Tudományért díjat, PAB Tudományszervezési Díjat kapott, témavezetésével 23 PhD-fokozat született.

Kiemelkedő publikációs tevékenységét bizonyítja 47 D1/Q1, további 174 Q1 és 77 Q2 közlemény (összesített impaktfaktor: 793,8; idézetek: 7458; független: 4018; h-index: 42).

Nemzetközi folyóiratok szerkesztőbizottsági tagja, szakmai társaságok vezetőségi tagja/vezetője, az Eötvös Loránd Kutatási Hálózat Tudományos Tanácsának tagja, az OTKA Idegtudományi Zsűri elnöke.

> AJÁNLÓK: Dóczi Tamás Péter, Helyes Zsuzsanna, Lénárd László, Makovitzky József, Palkovits Miklós, Petrányi Győző, Vécsei László

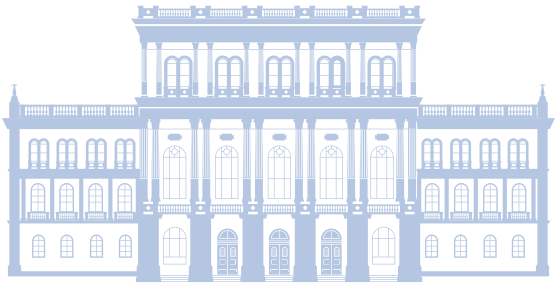
V. ORVOSI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

SZEKANECZ ZOLTÁN

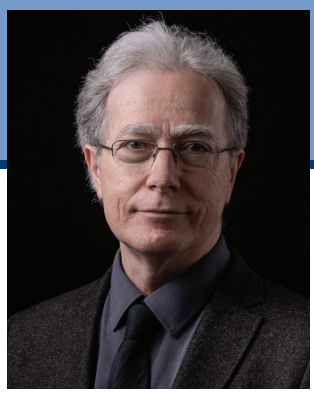
1964-ben született Debrecenben. 2001 óta az MTA doktora. A Debreceni Egyetem (DE) Általános Orvostudományi Kar Belgyógyászati Intézet Reumatológiai Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete szerint reumatológus, belgyógyász, klinikai immunológus és allergológus szakorvos.

Tudományos diákkörösként igazolta, hogy a porcfejlődés során a porcmátrix időben rendezetté válik, és a proteoglikánok felszaporodnak. Tudományos munkája három téma köré épül: az artritiszek patogenezise, társbetegségei és célzott terápiája. Végzés után a DE III. Sz. Belgyógyászati Klinikáján, a Manchesteri Egyetemen (University of Manchester) és a chicagói Északnyugati Egyetemen (Northwestern University) reumatoid artritiszben (RA) és állatmodelljeiben elsők között igazolta több integrin, angiogenetikus faktor és kemokin patogenetikai szerepét, valamint hogy ezek a molekulák potenciális terápiás célpontok lehetnek. Elsőként igazolta a genetika, a környezet és az autoimmunitás összefüggéseit magyar RA-betegekben. Ezeken az eredményeken alapult kandidátusi disszertációja, melyet 1995-ben védett meg, majd MTA-doktori dolgozata. A 2001-ben újonnan megalakuló DE Reumatológiai Tanszék vezetőjeként az artritiszek társbetegségeinek hátterét vizsgálta munkatársaival. Igazolta az artériák patofiziológiai eltéréseit, a gyulladásos ateroszklerózis molekuláris mechanizmusait. Elsők között írta le az artritiszekhez társuló csontvesztés és daganatképződés patogenetikai és klinikai jellegzetességeit. Hazánkban 2006 óta érhető el a célzott (biológiai) terápia. A tanszéken csaknem ezer artritiszes beteget kezeltek ezekkel a gyógyszerekkel. Prospektív módon igazolta, hogy a biológiai terápia kedvezően hat az RA társbetegségeire (kardiovaszkuláris, csont) és molekuláris mechanizmusaikra.

AJÁNLÓK: Balla György, Csiba László, Dobozy Attila, Muszbek László, Tulassay Zsolt

A VI. MŰSZAKI TUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ LEVELEZŐ TAGJAI

VI. MŰSZAKI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

FERKAI ANDRÁS

1953-ban született Budapesten. 2015-ben lett az MTA doktora. A Moholy-Nagy Művészeti Egyetem professor emeritusa. Szűkebb szakterülete az építészettörténet, az építészetelmélet és a műemlékvédelem.

Legjelentősebb tudományos eredményeit a két világháború közötti magyar építészet topográfiai feldolgozásában, illetve eszmetörténetének feltárásában érte el. A főváros e korszakba tartozó épületállományát bemutató két vaskos kötete megkerülhetetlen hivatkozási alap lett a szakma számára. A korszak építészeti gondolkodását tanulmányokban elemezte, elsősorban a modern koncepciókat, de a nemzeti építészet fogalomváltozásainak is egy egész kandidátusi dolgozatot szentelt. Molnár Farkasról írt, történetírói módszereiben is újító nagymonográfiájára Opus Mirabile-díjat és akadémiai doktori fokozatot kapott. Nemzetközi szervezet bizottsági tagjaként kezdett foglalkozni a modern épületek műemlékvédelmével, elméleti szinten, majd a gyakorlatban tudományos dokumentációk, szakvélemények és kerületi értékvédelmi dokumentációk formájában. Az utóbbi időben érdeklődése az 1945 utáni évtizedekre is kiterjedt, három jeles építészről és egy állami tervezővállalatról készített monográfiát. Harminc éve oktat, konferenciák és a tudományos közélet állandó szereplője, nemzetközileg elismert szakember.

AJÁNLÓK: Domokos Gábor, Finta József, Károlyi György, Tarnai Tibor

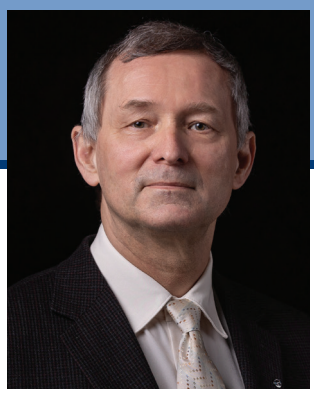
VI. MŰSZAKI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

KISS RITA MÁRIA

1967-ben született Budapesten. 2013 óta az MTA doktora. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gépészmérnöki Kar Mechatronika, Optika és Gépészeti Informatika Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára, a Biomechanikai Kooperációs Kutatóközpont igazgatója. Kutatási területe a biomechanika, ezen belül az emberi és állati mozgások elemzése, a biológiai szövetek szilárdsági vizsgálata.

Kutatásaiban meghatározó az interdiszciplinaritás. A mozgás- és egyensúlyvizsgálatok területén munkatársaival új mérési módszereket dolgozott ki, új paramétereket vezetett be. Az általa kidolgozott hirtelen irányváltoztatási teszt új szemléletmódot hozott az ortopédiai, neurológiai és sporttudományi vizsgálatokban. Először mutatta meg, hogy a járássebesség különböző elváltozások esetén a járás képét és szabályosságát egyaránt befolyásolja. Összefoglalóan leírta, hogy az alsó végtag ízületeinek különböző elváltozásai hogyan módosítják a teljes kinematikai lánc mozgását. A nem invazív mérőeszközök radiológiai felvételekkel való hitelesítésével bizonyította, hogy azok megfelelő pontossággal követni tudják a gerinc alakjának változását, így a gyermekek radiológiai sugárterhelése csökkenthető. Kutatócsoportjával bizonyította, hogy a humán anyagok különböző sterilizációs és tárolási módszerei a mechanikai jellemzőket eltérő módon befolyásolják, amit az allograftpótlások ínválasztásánál figyelembe kell venni. Számos nemzetközi és hazai szakmai-tudományos szervezet tisztségviselője, folyóiratok szerkesztőbizottsági tagja. Tudományos publikációinak száma 297, amelyekre 1123 független hivatkozást kapott, h-indexe 20, két szabadalma van. Hat hallgatója szerzett PhD-fokozatot, jelenleg négy doktorandusz témavezetője. Iskolateremtő oktatói és kutatói munkásságát 2019-ben Mestertanár Aranyéremmel, 2020-ban a Magyar Köztársaság tisztikeresztjével, 2021-ben Akadémiai Díjjal ismerték el.

AJÁNLÓK: Czigány Tibor, Insperger Tamás, Kollár László Péter, Kurutzné Kovács Márta, Reményi Károly, Stépán Gábor, Springer György, Vajna Zoltán

VI. MŰSZAKI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

SZIRÁNYI TAMÁS

1957-ben született Budapesten. 2001 óta az MTA doktora. A Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézet (SZTAKI) tudományos tanácsadója és a Gépi Érzékelés Kutatólaboratórium vezetője, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Közlekedésmérnöki és Járműmérnöki Karának egyetemi tanára. Szakterülete a gépi érzékelés és környezetmodellezés.

Tudományos munkássága a számítógépes képfeldolgozásban, videóelemzésben és alakfelismerésben itthon és külföldön is elismert. Kiemelkedő kutatási eredményeket ért el a képek és videók magas szintű értelmezése, képsorozat-alapú távmegfigyelési adatfúziós és változáskövetési Markov-eljárások, a sztochasztikus és diffúziós iterációs eljárások, a ritka felbontású alakzatok felismerése területén, valamint a műholdas és légi felvételekből történő földmegfigyelésben. 86 folyóiratcikke jelent meg, amelyek Q-értéke 53,8, impaktfaktora 98,6, hivatkozásainak száma 1880, h-indexe 25. Elfogadott szabadalmai vannak az USA-ban, Japánban és az EU-ban.

Iskolateremtő munkáját az általa alapított egyetemi kutatólaborok (Pannon Egyetem, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem), továbbá OTDK-s diákjai (Mestertanár), diplomázói és kilenc PhD-dolgozatát eredményesen megvédő doktorandusza bizonyítja. Elsőként kapta meg a Michelberger Mesterdíjat. A magyar tudományos élet aktív szereplője: a Bolyai-ösztöndíj Kuratóriuma, az MTA Akadémiai Kutatóintézetek Tanácsa, az MTA Közoktatási Elnöki Bizottság volt vagy jelenlegi tagja, az OTKA Informatikai-Villamosmérnöki Zsűri elnöke és az Élettelen Természettudományok Kollégiuma tagja. Munkássága összekapcsolja a gépi érzékelést, benne a fizikai és biológiai világ leképezését a szenzorhálózatokon alapuló térintelligenciával, eljutva a környezet magas szintű modellezéséhez, miközben meghatározó szerepe van a témák hazai iskoláinak megteremtésében.

AJÁNLÓK: Bársony István, Csurgay Árpád István, Gáspár Péter, Keviczky László

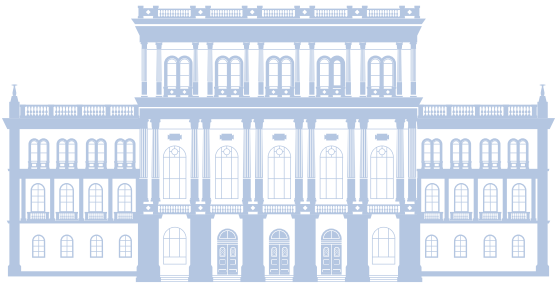
VI. MŰSZAKI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

SZIRMAY-KALOS LÁSZLÓ

1963-ban született Budapesten. 2001-től az MTA doktora. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME) Irányítástechnika és Informatikai Tanszékének egyetemi tanára, tanszékvezető-helyettese. Szakterülete a számítógépes grafika és az orvosi képalkotás, melyeknek elismert kutatója.

A képszintézis alapelemének számító sugárkövetési feladatra konstans várható futásidejű algoritmusokat hozott létre. A transzportfolyamatokhoz olyan virtuális részecskéken alapuló eljárásokat dolgozott ki, amelyek torzítatlan becslést adnak, de a direkt szimulációnál sokkal hatékonyabban hajthatók végre. A megoldásukat kifejező végtelen dimenziós integrálok becsléséhez vizsgálta a nagydimenziós terekben a mintapontválasztás stratégiáit, és hatékony globális Monte Carlo- és Markov-lánc-alapú eljárásokat adott, amelyeket a legnépszerűbb grafikus rendszerekbe és 3D animációs eszközökbe is beépítettek. A képszintézis inverz feladata a tomográfia, amikor a mért viselkedési adatokból kell visszakövetkeztetni a rendszer belső jellemzőire. Jelentős eredményeket ért el a pozitronemissziós tomográfia területén is. Az eredeti folyamatot leíró integrálegyenlet és adjungáltjának megoldását kombinálva új módszereket dolgozott ki. Az eredményekre épült a Mediso Tera-Tomo rendszere, amelyet a humán pozitronemissziós tomográfiában és preklinikai vizsgálatokban alkalmaznak világszerte. Iskolateremtő munkásságának eredménye a BME Számítógépes Grafika Kutatócsoportja, amelyben két MTA-doktor, nyolc PhD-fokozatú kutató és öt doktorandusz dolgozik. Kilenc doktori hallgatója szerzett PhD-fokozatot.

AJÁNLÓK: Arató Péter, Bokor József, Péceli Gábor

A VII. KÉMIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ LEVELEZŐ TAGJAI

VII. KÉMIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

CSÁSZÁR ATTILA

1959-ben született Dorogon. 1983-ban az Eötvös Loránd Tudományegyetem vegyész szakán szerzett diplomát. 1998 óta az MTA doktora. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar Kémiai Intézetének egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a kvantumkémia és a molekula-spektroszkópia.

A hazai elméleti kémia meghatározó szaktekintélye. Világszerte elismert iskolát teremtett az analitikai célokra is alkalmazott, nagy felbontású molekula-spektroszkópia elméleti támogatását lehetővé tevő kutatásaival. Definiálta a kvantumkémia negyedik korszakát, megalkotta a spektroszkópiai hálózatok elméletét, lehetővé tette egzotikus, de alapvető fontosságú kémiai jelenségek (alagúthatás, rezonanciák) és rendszerek (van der Waals-klaszterek) vizsgálatát. Az általa és csoportjában kifejlesztett elméletek, algoritmusok és számítógépes programok széles körű együttműködések alapjául szolgáltak, a segítségükkel kapott eredmények pedig gyakorlati szempontból is meghatározók, például jelentős a hozzájárulásuk a földi üvegházhatás tudományos alapjainak megértéséhez, a légkör- és asztrokémiai ismereteinkhez. Több mint 246 angol nyelvű tudományos közleménye jelent meg, publikált a *Nature*, a *Science* és a *Physical Review Letters* vezető nemzetközi folyóiratokban, cikkeire 7700 független hivatkozást kapott, ezek száma évente több mint ezerrel nő, h-indexe 55. Négy nemzetközi folyóirat szerkesztőbizottsági tagja. Számos tudományos kitüntetés, közöttük a Széchenyi-díj és a Polányi-nagydíj birtokosa. 12 végzett PhD-hallgatója közül ketten elnyerték a Junior Prima díjat.

AJÁNLÓK: Horváth István Tamás, Keserű György Miklós, Kollár László, Náray-Szabó Gábor, Orbán Miklós, Sohár Pál

VII. KÉMIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

MAROSI GYÖRGY

1955-ben született Budapesten. 2003-ban lett az MTA doktora. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Vegyészmérnöki és Biomérnöki Kar egyetemi tanára, a FirePharma Kutatócsoport vezetője. Tudományterületei a bio-makromolekulák és gyógyszerek technológiája, a termikus analízis, a Raman-spektrometria, a minőségvezérelt folyamatszabályozás, valamint a környezet- és biztonságtechnika.

Iskolateremtő hatást fejt ki a tűzálló anyagok, a folyamatos gyógyszergyártás, a gyártással azonos idejű (*real time*) analízis és a folyamatmodelleken alapuló szabályozás oktatásában és kutatásában. Jelentős új eredményeket ért el a gyógyszergyártás hatékonyságának növelése, a polimerek éghetőségének csökkentése és könnyűszerkezetű, környezetkímélő anyagok kifejlesztése területén. Elsőként publikált Raman-alapú szabályozási technológiát (*Organic Process Research and Development*, 2013) és a szintézistől tablettáig folyamatos (*end-to-end*) gyógyszer-technológiát (*Chemical Engineering Journal*, 2018). 430 közleményére több mint 5000 független hivatkozás történt, h-indexe 43. Számos hazai és nemzetközi projektet vezetett, kapcsolatot épített ki multinacionális vegyipari, gyógyszeripari és gépjárműipari cégekkel. Aktívan járul hozzá a közép- és felsőfokú oktatás, valamint a tudományos közélet előmozdításához. Három nemzetközi konferencia elnöke, szervezője volt. Jelentősebb elismerései: a Magyar Érdemrend tisztikeresztje (polgári tagozat), Szent-Györgyi Albert-díj, Akadémiai-Szabadalmi Nívódíj, Mestertanár Aranyérem, Csűrös Zoltán-díj, Széchenyi professzori ösztöndíj.

AJÁNLÓK: Blaskó Gábor, Iván Béla, Hohmann Judit, Tőke László, Zrínyi Miklós

VII. KÉMIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

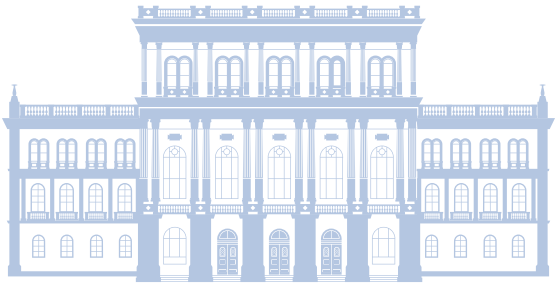
SZENTE LAJOS

1951-ben született Budapesten. 1975-ben az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar kémia–biológia szakán szerzett tanári diplomát. 2005 óta az MTA doktora. A CycloLab (Ciklodextrin Kutató-fejlesztő Laboratórium) Kft. társalapítója, jelenleg a cég tudományos tanácsadója. Szűkebb szakterülete a szabályozott hatóanyag-leadású ciklodextrin-zárványkomplexek előállítása és terápiás alkalmazása, valamint új, biológiailag aktív ciklodextrin-származékok kutatása.

Pályakezdőként kapcsolódott be a Chinoin Gyógyszergyárban a Szejtli József vezetésével induló ciklodextrin-kutatásokba. 45 éve dolgozik a ciklodextrin-alapú szupramolekuláris kémiai kutatásban-fejlesztésben. Nevéhez fűződik a ciklodextrinek oldatban mutatott aggregációs mechanizmusának feltárása, valamint az „üres" ciklodextrinek alkalmazása klinikai detoxikálás céljára súlyos mérgezéseknél. Az USA Nemzeti Egészségügyi Intézetében (National Institutes of Health, NIH) Josef Pitha professzornál volt ösztöndíjas. Úttörő szerepet játszott a több humángyógyszerben engedélyezett gyógyszersegédanyag, a hidroxipropil-béta-ciklodextrin szintézisében és alkalmazási lehetőségeinek feltárásában. Munkássága során több, szabadalommal védett és piacra került ciklodextrin-alapú humángyógyszer preklinikai kutatási-fejlesztési és optimalizálási munkáit végezte. Közleményeire több mint 3700 független hivatkozás történt, h-indexe 34. Megadott szabadalmainak száma 37, összesített impaktfaktora közel 340. A nemzetközi Ciklodextrin Társaság (Cyclodextrin Society) alapító tagja és tudományos vezetője.

Az elmúlt öt évben 11 D1-es publikációja született. Aktívan részt vesz az egyetemi oktatásban (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Semmelweis Egyetem, Debreceni Egyetem). Iskolateremtő, számos volt hallgatója, doktorandusza ma a CycloLab munkatársa. Elismerései: Gábor Dénes-díj, az Amerikai Kémiai Társaság Derek Horton-díja, Kiváló Feltaláló díj.

AJÁNLÓK: Hargittai Magdolna, Huszthy Péter, Joó Ferenc, Náray-Szabó Gábor, Penke Botond

A VIII. BIOLÓGIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ LEVELEZŐ TAGJAI

VIII. BIOLÓGIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

BÁLDI ANDRÁS

1965-ben született Budapesten. 2006-ban lett az MTA doktora. Az Ökológiai Kutatóközpont Lendület Ökoszisztéma-szolgáltatás Kutatócsoportjának vezetője, korábban a központ főigazgatója, az MTA Nemzeti Víztudományi Program társelnöke. Szakterülete az ökológia és a természetvédelmi biológia.

A biodiverzitás megőrzésének komplex problémáján dolgozik ökológusként, más rokon és távolabbi szakterületekkel, pl. jövőkutatással együttműködve. E kooperációkban kulcsfontosságú tudáshiányokat határozott meg, többek között az ökoszisztéma-szolgáltatások területén. Ezek kutatása során kimutatta – többek között – a heterogén erdőszerkezet, illetve ugarok pozitív hatását a kártevőkontrollra, a fajgazdagság rezilienciát biztosító szerepét a beporzásban klímaváltozás esetében. Igazolta, hogy a gyepek, szántók és gyümölcsösök kezelésének faj-, élőhely- és tájspecifikus hatása van a biodiverzitásra, és mindez jelentősen variál Európán belül. A biodiverzitás és ökoszisztéma-szolgáltatás kapcsolatának kutatására Lendület-csoport vezetőjeként teremtett iskolát, illetve nyert el számos pályázatot közel 2 milliárd Ft értékben. A világ kutatóinak legjobb 1,5%-ába tartozik, cikkei vezető lapokban jelennek meg (*Nature Communications, Science*, *Proceedings of the Royal Society B*), több közülük „highly cited" lett; h-indexe 44. Tudományos közéleti aktivitása kiemelkedően erősítette a magyar tudomány pozícióit. Az 1., 3. és 6. Európai Természetvédelmi Biológiai Kongresszus (European Congress of Conservation Biology, ECCB) és a Természetvédelmi Biológiai Társaság Európai Szekciójának (Society for Conservation Biology, SCB – Europe Section) korábbi elnöke, három vezető lap szerkesztőbizottsági tagja. A Biodiverzitás és Ökoszisztéma-szolgáltatás Kormányközi Platform (Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services, IPBES) vezető testületének korábbi, az Európai Akadémiák Tudományos Tanácsadó Testülete Környezeti Paneljének (European Academies' Science Advisory Council, EASAC – Environment Steering Panel) jelenlegi tagja. Az MTA Ökológiai Kutatóközpont alapító főigazgatója volt hét éven át. Az MTA Bolyai-plakett, a Pro Natura díj és a Magyar Ökológiáért emlékplakett kitüntetettje.

AJÁNLÓK: Borhidi Attila, Szathmáry Eörs, Závodszky Péter

VIII. BIOLÓGIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

DELI MÁRIA ANNA

1964-ben született Orosházán. Kutatóorvos, 2013 óta az MTA doktora. A Szegedi Biológiai Központ Biofizikai Intézetének csoportvezető tudományos tanácsadója. Szakterülete a biológiai gátrendszerek vizsgálata.

Úttörő szerepet játszott a több sejttípusból álló tenyészetes vér-agy gát modellek és a biológiai barrierek vizsgálatára alkalmas chip-eszközök létrehozásában és szabadalmaztatásában. Az agyi gyógyszerbevitel új lehetőségeit írta le a vér-agy gát sejtközötti kapcsolatainak átmeneti megnyitásával, az agyi endotélsejtek szállítófehérjéit célzó nanorészecskékkel és a nazális útvonal használatával. Mikrofluidikai modellen igazolta, hogy a folyadékáramlásból adódó nyíróerő növeli az agyi endotélsejtek glikokálix-rétegének létrehozásában és a gátműködésben szerepet játszó gének kifejeződését és a negatív sejtfelszíni töltés létrejöttét. Akadémiai Ifjúsági Díjat, Bolyai János Kutatási Ösztöndíjat és Straub-plakettet kapott. Tíz tanítványa szerzett PhD-fokozatot, többen Bolyai-ösztöndíjat, MTA Ifjúsági Díjat, Junior Prima és Kuffler-díjat, OTKA, MTA Prémium és Richter kutatási pályázatokat nyertek. Az MTA Neurobiológiai Tudományos Bizottság titkára. Kilenc tudományos folyóirat, köztük a *Fluids and Barriers of the CNS* és a *Tissue Barriers* szerkesztőbizottságának tagja, a *Frontiers in Drug Delivery* szakterületi főszerkesztője. Az MTMT adatbázisa szerint tudományos közleményeinek száma 153, független hivatkozásai száma 6118, h-indexe 44. A Ioannidis-féle összetett citációs index a globális kutatói rangsor felső 1,5%-ába sorolja.

AJÁNLÓK: Alföldi Lajos, Kondorosi Éva, Keszthelyi Lajos, Nagy Ferenc, Ormos Pál, Venetianer Pál, Vigh László

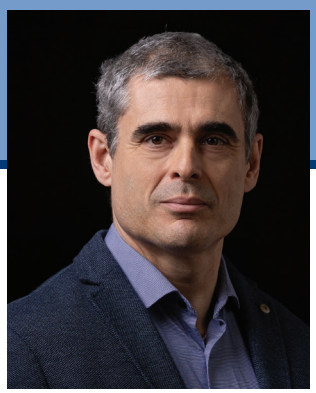
VIII. BIOLÓGIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

KOVÁCS MIHÁLY

1975-ben született Kecskeméten. 2012 óta az MTA doktora. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar Biológiai Intézet Biokémiai Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a biokémia és a molekuláris biológia.

A kutatási területeit alapvetően meghatározó eredményeket ért el a sejtosztódást, a sejtek mozgását és a genomanyagcsere folyamatait hajtó motorenzimek működésének feltárásában és azok gyógyászati befolyásolását célzó kutatásaiban. Feltárta a blebbistatin nevű miozin-2-gátlószer hatásmechanizmusát, melynek révén a molekula a sejtek mozgásában és alakváltozásaiban, a szövetek kialakulásában és az izmok összehúzódásában kulcsszerepet játszó motorfehérjékre fejti ki hatását. Ezzel a sejtbiológiai, élettani és farmakológiai kutatások széles körét forradalmasította. A mechano-biokémia területén kimutatta, hogy a miozin-2 enzimatikus sajátságait a molekulára ható külső erőhatások lényegesen megváltoztatják, lehetővé téve a miozin érzékelő, válaszképes működését. A genomanyagcserét, az evolúciós, illetve a rákképződés megelőzését szolgáló folyamatokat hajtó, DNS-átalakító motorenzimek működésének felderítésében is meghatározó eredményeket ért el. Feltárta a DNS-rekombináció létfontosságú minőség-ellenőrzésének új mechanizmusát, melynek révén a sejtek képesek a káros rekombináció és ezáltal a sejthalál és a rákképződés megakadályozására. A folyamatban kimutatta a fehérjék és nukleinsavak kondenzációján alapuló, sejten belüli szerveződési elv központi szerepét is. Eredményei a biotechnológia, a genommérnökség és a gyógyszerkutatás területein is hasznosíthatók. Kiemelkedő egyetemi utánpótlás-nevelő tevékenysége mellett a tudományos közéletben is aktív szerepet vállal.

AJÁNLÓK: Gráf László, Kondorosi Éva, Pongor Sándor, Simon István, Teplán István

VIII. BIOLÓGIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

PÁL CSABA

1975-ben született Budapesten. 2018 óta az MTA doktora. Biológus, 2008 óta a Szegedi Biológiai Kutatóközpont tudományos tanácsadója. Szűkebb szakterülete az antibiotikum-kutatás és az evolúciós biológia.

Az Innovációs és Technológiai Minisztérium által támogatott Nemzeti Biotechnológiai Labor egyik alprogramjának vezetője. Kutatása ötvözi az antibiotikum-kutatást, az evolúciókutatást és a rendszer-biológiát. Kifejlesztett és szabadalmaztatott egy genommérnöki eljárást (PCT/EP2017/082574; *PNAS*, 2018) és új antibiotikum-jelölteket (PCT/EP2019/07341; *PLoS Biology*, 2020). Munkásságát 95 tudományos közlemény fémjelzi (teljes impaktfaktor: 925, idézettség: 11 240, Google Scholar). 22 munkája jelent meg *Nature*-társfolyóiratokban és 12 egyéb rangos interdiszciplináris folyóiratban (*Science*, *PLOS Biology*, *PNAS*). Kitüntetései: Ignaz L. Lieben-díj, Szent-Györgyi Talentum Díj, Bolyai János Alkotói Díj, Akadémiai Díj (megosztva). Főbb nemzetközi pályázatok: ERC Starting, ERC Consolidator, ERC Proof of Concept grants. Tagságai: Academia Europaea, Európai Molekuláris Biológiai Szervezet (European Molecular Biology Organization, EMBO), Európai Mikrobiológiai Társaságok Szövetsége (Federation of European Microbiological Societies, FEMS). Szerkesztőbizottsági tagságai: *Molecular Biology and Evolution* (2014–2018, IF: 16), *PLOS Biology* (2017–, IF: 8), *Biology Direct* (2015–, IF: 4). Több tanítványa nyert Junior Prima Primissima díjat, Stephen W. Kuffler-ösztöndíjat, Boehringer Ingelheim-ösztöndíjat, Szent-Györgyi Albert Fiatal Kutatói Díjat, Sófi-díjat, MTA Bolyai János Kutatási Ösztöndíjat és MTA Fiatal Kutatói Ösztöndíjat.

AJÁNLÓK: Albert Réka, Barabási Albert-László, Csermely Péter, Nagy László, Nusser Zoltán, Tamás Gábor, Pongor Sándor

VIII. BIOLÓGIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

RÓZSA LAJOS

1961-ben született Budapesten. Biológus, 2006-tól az MTA doktora. 2003-tól az MTA/ELKH kutatója, jelenleg vendégoktatóként az Eötvös Loránd Tudományegyetemen, a poznańi Adam Mickiewicz Egyetemen (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza / Adam Mickiewicz University) és a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetemen tart kurzusokat. Érdeklődésének középpontjában az állatok (az embert is beleértve) ragályos kórokozóikkal (mikro- és makroparaziták) való kapcsolata áll, kiemelve az evolúciós vonatkozásokat.

Eredményeit az evolúcióbiológia, ökológia és zoológia fórumain publikálta (pl. *Evolution*, *Oecologia*, *Journal of Animal Ecology*, *Oikos*, *Animal Behavior*, *Journal of Avian Biology*, *Canadian Journal of Zoology*, *Journal of Parasitology*, *International Journal for Parasitology*, *Scientific Reports*). Szerzőtársaival megújította a parazitaökológia és -járványtan statisztikai eszközrendszerét (*Journal of Parasitology*, *American Statistician*, *Ecosphere*, *Trends in Parasitology*). Azonosították és számos dolgozatban elemezték a Kongó-medencében újonnan felbukkant és az emberi népességből korábban nem ismert járványt, a kígyóevés-eredetű *Armillifer grandis*-fertőzéseket (*Clinical Infectious Diseases*, *PLOS Neglected Tropical Diseases*, *Emerging Infectious Diseases*, *EcoHealth*). A betegségek evolúciós hátterének feltárása („darwini orvoslás") során olyan adaptációs mechanizmusokat ismertek fel, amelyek segítenek megérteni többek közt a posztpartum depresszió, a fejtetvesség, a „mikrobiom-zendülés" és a szepszis kialakulását és terjedését (*Medical Hypotheses*, *Parasitology*, *Biology Direct*, *Infection*, *Genetics and Evolution*). Törekedett rá, hogy feltárja az emberek és a humánpatogének közötti „együttműködés", a biohadviselés történetét (*Medical Hypotheses*, *Theory in Biosciences*, *Substance Use & Misuse*).

Független idézeteinek száma több mint 3130, h-indexe 26. Jellemzően domináns (egyedüli, első vagy utolsó) szerző. Számos könyvet írt és szerkesztett egyedül (*Élősködés.* Medicina Könyvkiadó, 2005) vagy társakkal (Varga Zoltán – Rózsa Lajos – Papp László – Peregovits László [szerk.]: *Zootaxonómia*. Pars Kiadó, 2017). A Harvard University Pressnél megjelent, biohadviselésről szóló könyve (Wheelis, Mark – Rózsa, Lajos – Dando, Malcolm [eds.]: *Deadly Cultures*, 2006) alapműnek számít.

AJÁNLÓK: Padisák Judit, Pócs Tamás, Podani János

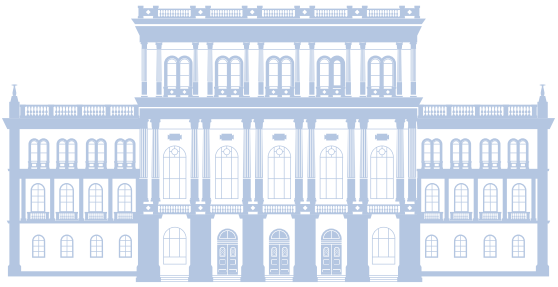
VIII. BIOLÓGIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

VÉRTESSY G. BEÁTA

1961-ben született Budapesten. 2001 óta az MTA doktora. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Vegyész- és Biomérnöki Karának tanszékvezető egyetemi tanára, a Természettudományi Kutatóközpont Enzimológiai Intézetének csoportvezető tudományos tanácsadója. Önálló kutatócsoportját 2001-ben alapította, a Howard Hughes Orvostudományi Intézet (Howard Hughes Medical Institute, HHMI) International Scholar programjának támogatásával, melyet 2005-ben újra elnyert. Szűkebb szakterülete a szerkezeti és molekuláris biológia. A hazai és nemzetközi szerkezeti biológia elismert, fontos szereplője.

Kiemelkedőek a felfedezései a genomi integritásban kulcsfontosságú dUTPáz enzimek működéséről és a DNS-beli uracil élettani és patológiás szerepéről. Egyszerzős kísérletes közleményéből (*Proteins*, 1997) kiindulva feltárta a dUTPázok molekuláris hatásmechanizmusát (*PNAS*, 2003, 2011; számos *Journal of Biological Chemistry*-, *NAR*-, *Journal of the American Chemical Society*-cikk), megteremtve a rákellenes gyógyszertervezés alapjait. Felfedezte a DNS-beli uracil szerepét az ecetmuslica egyedfejlődésében (*Journal of Biological Chemistry*, *Accounts of Chemical Research*, *PLoS Genetics*), ami a teljes átalakulással fejlődő rovarokra általánosítható, és jelátviteli szignálként gerincesekben is működhet. Innovatív molekuláris eszközökkel tumorsejtek és kórokozók (*Mycobacterium*, *Staphylococcus*) ellen a genomi instabilitást előidéző hatóanyagokat fedezett fel (*NAR*, *eLife*). Nemzetközi *in extenso* publikációinak száma 151, h-indexe 36, hivatkozásai száma több mint 7100. Publikációinak zöme eredeti kísérletes munka. Kiemelkedő iskolateremtő (Mestertanár Aranyérem, 22 megvédett PhD). Tanítványai számos kompetitív díjat és ösztöndíjat (ERC Consolidator, NIH, EMBO, OTKA, Pro Scientia Aranyérem, MTA Fiatal Kutatói Ösztöndíj, Junior Prima díj, Talentum díj, Stephen W. Kuffler-díj), többen sikeres kutatócsoportot vezetnek. Az MTA Biológiai Tudományok Osztálya Molekuláris Biológiai, Genetikai és Sejtbiológiai Tudományos Bizottsága és az Európai Biokémiai Társaságok Szövetsége (Federation of European Biochemical Societies, FEBS) Advanced Course Committee választott elnöke, a FEBS OpenBio *senior editor*a, a *PLOS ONE* és a *Biomolecules* folyóiratok szerkesztője. Az Institut de France, az Aventis Scientia Europaea és a hazai L'Oréal–UNESCO díjnyertese, az Academia Europaea tagja.

AJÁNLÓK: Buzás Edit, Erdei Anna, Fésüs László, Gráf László, Nagy László, Padisák Judit, Sarkadi Balázs, Simon István, Szöllősi János

A IX. GAZDASÁG- ÉS JOGTUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ LEVELEZŐ TAGJAI

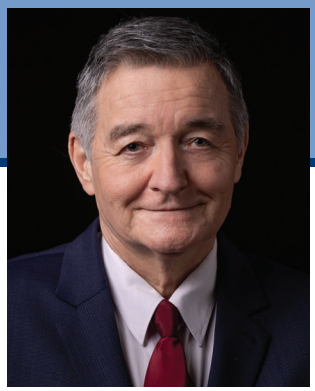
IX. GAZDASÁG- ÉS JOGTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

FÖLDI ANDRÁS

1957-ben született Budapesten. 2002 óta az MTA doktora. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán egyetemi tanár. Kutatási területe elsősorban a római magánjog és európai hatástörténete összehasonlító jogtörténeti perspektívában.

Elmélyülten kutatta a római jog kereskedelmi jogi intézményeit; e tárgykörnek, amelyből monográfiát is publikált, nemzetközileg az egyik legelismertebb szakértője. Igen értékes a másért való felelősség tárgykörében megjelent, számos új eredményt tartalmazó monográfiája. Hasonlóképpen színvonalasak a jogügyleti érvényesség és hatályosság fogalomtörténetét újszerűen bemutató tanulmányai. A hazai polgári jog fejlődésére számottevő hatást gyakorolt a jóhiszeműség fogalom- és dogmatörténetét mesterien bemutató kismonográfiája. Rangos nemzetközi szakfolyóiratokban németül, olaszul, angolul és franciául megjelent tanulmányai révén nemzetközi idézettsége kiemelkedő, eredeti eredményeit tekintélyes külföldi tudósok elismerően méltatják. A „Földi–Hamza" néven ismert római jogi tankönyv (Földi András – Hamza Gábor: *A római jog története és institúciói*. Nemzeti Tankönyvkiadó, 1996) társszerzősége mellett megújította az egyetemes jogtörténet oktatását is a nevével fémjelzett *Összehasonlító jogtörténet* című nívódíjas egyetemi tankönyvvel (ELTE Eötvös Kiadó, 2020), amely az intézmény- és dogmatörténet fókuszba helyezésével tűnik ki. Nyelvtudása kiemelkedő. Jól tud latinul, több idegen nyelven olvas, németül, olaszul és angolul rendszeresen ad elő nemzetközi konferenciákon és külföldi egyetemeken. 2017 óta az MTA Doktori Tanácsának tagja.

AJÁNLÓK: Hamza Gábor, Harmathy Attila, Vékás Lajos

IX. GAZDASÁG- ÉS JOGTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

KOVÁCH IMRE

1953-ban született Hajdúnánáson. 2011 óta az MTA doktora. Szociológus, a Társadalomtudományi Kutatóközpont Szociológiai Intézet tudományos tanácsadója, osztályvezető.

Nemzetközileg ismert szociológus, fő kutatási területe a vidéki társadalom változása – komparatív módon vizsgálja a paraszti társadalmak átalakulását, a tudáshasználat, a szellemi tulajdon, a hatalmi viszonyok, a kulturális tényezők szerepét, szem előtt tartva a rurális térségek fenntartható fejlődését. A társadalmi integráció és a mobilitás szempontjából a társadalmi újratermelés, a hatalom és redisztribúció, a társadalmi tőke és az egyenlőtlenségek összefüggéseit kutatja (*Társadalmi integráció*. Argumentum, 2017). A magyar társadalom egyenlőtlenségeit és új csoportviszonyait is feltárja műveiben.

Iskolateremtő egyéniség, fiatal kutatók sorát nevelte ki az évek során. A Debreceni Egyetem professzoraként a Szociológia és Társadalompolitika Doktori Program vezetője. 28 magyar és 23 nemzetközi kutatást vezetett, ebből 8 EU-pályázatokon elnyert projekt volt. Munkái hat nyelven jelentek meg, 256 közleményére (melyből 48 könyv, 27 önálló szerzőséggel; idegen nyelvű közleményei 24 könyv és 20 folyóiratcikk) 2248 független hivatkozást kapott (ebből 995 külföldi), h-indexe 22, i10-indexe 56. Számos hazai és nemzetközi szakmai folyóirat szerkesztésében vesz részt. Az Európai Vidékszociológiai Társaság (European Society for Rural Sociology, ESRS) elnöke, a Nemzetközi Vidékszociológiai Társaság (International Rural Sociology Association, IRSA) alelnöke. Munkásságát több szakmai és állami elismerés kíséri (pl. MSZT Polányi Károly-díj, a Magyar Érdemrend lovagkeresztje). Külföldi vendégprofesszori meghívásai mellett a Francia Mezőgazdasági Akadémia (Académie d'Agriculture de France) külső levelező tagjává választotta.

AJÁNLÓK: Bayer József, Ferge Zsuzsa, Korinek László, Vörös Imre

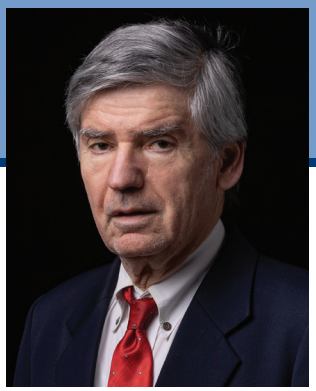
IX. GAZDASÁG- ÉS JOGTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

KŐSZEGI BOTOND

1973-ban született Budapesten. 1996-ban kitüntetéses MA-t matematikából a Harvard Egyetemen (Harvard University), 2000-ben közgazdaság-tudományi PhD-t a Massachusettsi Műszaki Egyetemen (Massachusetts Institute of Technology) szerzett. 2015-ben nyerte el az MTA doktora címet. 2002-től a Kaliforniai Berkeley Egyetemen (University of California, Berkeley) tanított, 2010–2013 közt egyetemi tanárként. 2012-től a Közép-európai Egyetem egyetemi tanára, 2017-től a hét vezető oktató egyike.

A főáramú közgazdaságtan, ezen belül a viselkedési közgazdaságtan globálisan kiemelkedő művelője. Munkái a nemzetközi folyóiratrangsorok – így az MTA IX. Osztálya és a RePEc – top tíz folyóiratában jelentek meg, jelentős részben önállóan, máskor egy-egy társszerzővel. Nemzetközi mértékkel is kiemelkedő a fogadtatása, a Google Scholar 11 125 idézetről tudósít. A három legtöbbet idézett írása közül kettő a *Quarterly Journal of Economics*ban, a legnagyobb impaktfaktorú lapban jelent meg, 3035, illetve 1342 idézettel. Emellett több írását közölte az *American Economic Review*, 977, 553, illetve 456 idézettel, ami kiemelkedő. Publikált a *Review of Economic Studies* hasábjain is. 2008-ban elnyerte az Európai Közgazdasági Társaság (European Economic Association, EEA) legjobb cikkért járó Tinbergen-díját, valamint a legjobb 45 év alatti szerzőnek adott Yrjö Jahnsson-díjat is. Több éven át tagja volt a Budapesti Corvinus Egyetem tudományos (promóciós) tanácsának, és 2014-ben beválasztották az MTA Közgazdaság-tudományi Bizottságába is. Ritka, hogy valaki vezető amerikai egyetemről való hazatérte után a világ tudományosságának része marad, emellett a tudós utánpótlás-nevelésben is figyelemre méltó. Iskolateremtő tevékenységét jellemzi, hogy 13 év alatt 16 végzett diáknak volt témavezetője vagy társtémavezetője. Munkássága mind a kutatás, mind az oktatás terén megkerülhetetlen és példaértékű.

AJÁNLÓK: Csaba László, Halmai Péter, Szelényi Iván

IX. GAZDASÁG- ÉS JOGTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

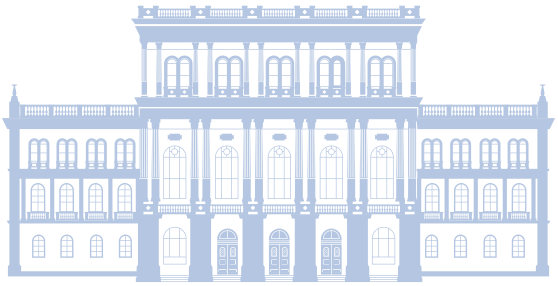
MIHÁLYI PÉTER

1953-ban született Budapesten. 1999 óta az MTA doktora, 2001-től egyetemi tanár, 2016-tól a Budapesti Corvinus Egyetem professzora, 1996-tól a Közép-európai Egyetem vendégprofesszora.

Pályája során az alkalmazott makroökonómia egymással is összefüggő alterületeit kutatta: lakásgazdálkodás, beruházási ciklusok, nyugati segítség a posztszocialista transzformációban, privatizáció, korrupció, egészségügy és nyugdíjrendszer, társadalmi egyenlőtlenségek a posztszocialista társadalmakban. Végső soron mindezen területeken ugyanaz a kérdés foglalkoztatta: hogyan lehetséges, hogy ugyanaz a társadalmi-gazdasági rendszer az egyik országban jó gazdasági eredményeket produkál, míg egy másikban lényegesen rosszabb hatásfokkal működik.

Az MTMT-ben nyilvántartott közleményeinek száma 548, ebből idegen nyelven megjelent könyveinek száma 11, h-indexe 17 (Google Scholar). Eddigi kutatói munkásságának vélhetően legmaradandóbb eleme a 2010-ben megjelent, kétkötetes, 1700 oldal terjedelmű nagymonográfia, *A magyar privatizáció enciklopédiája* (Pannon Egyetemi Kiadó – MTA Közgazdaságtudományi Intézet). Közéleti tevékenységének az ország határain messze túlnyúló, legértékesebb része, hogy 2012 óta az angol nyelvű *Acta Oeconomica* főszerkesztője, amely az évek során a kelet-európai régió legfontosabb közgazdasági lapjává vált. Aktívan részt vesz a szakmai és tudományos közéletben, így az MTA különböző bizottságaiban is, ahol választott alelnökként, illetve titkárként tevékenykedett több cikluson át.

AJÁNLÓK: Bélyácz Iván, Szelényi Iván, Török Ádám, Voszka Éva

A X. FÖLDTUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ LEVELEZŐ TAGJAI

X. FÖLDTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

HORVÁTH LÁSZLÓ

1950-ben született Budapesten. 2001 óta az MTA doktora. Jelenleg a Szegedi Tudományegyetem Természettudományi és Informatikai Kar Fizikai Intézet Optikai és Kvantumelektronikai Tanszékének szakmai tanácsadója. Szűkebb szakterülete a légkörkémia.

Korábban az Országos Meteorológiai Szolgálat vezető főtanácsosa, majd a Szent István Egyetem Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar Növénytani és Ökofiziológiai Intézet Növényökológiai Kutatócsoportjának tudományos tanácsadója. Szakterületének nemzetközileg elismert, iskolateremtő, kiemelkedő egyénisége. Korábban a savas ülepedés témájában ért el eredményeket, amelyről monográfiát írt. Főbb kutatási területei: a kéndioxid/-szulfát légköri átalakulásának mechanizmusa, a légszennyeződés hatása a Balaton vízminőségére, a csapadékvíz kémiai összetételének vizsgálata, a kén- és nitrogénvegyületek légköri száraz ülepedésének vizsgálata, a légköri nitrogénvegyületek körforgalmának vizsgálata. A nyomanyagok légkör-bioszféra közti kicserélődésének vizsgálata kapcsán számos hazai és 17 nemzetközi kutatási projektben vett rész, többségükben témavezetőként. Tudományos folyóiratokban megjelent cikkeinek száma 123, ezekre több mint 2000 hivatkozást kapott. Könyveinek, könyvrészleteinek száma 28, h-indexe 25. A légkör és a bioszféra közötti nyomanyagcsere kutatásában elért, nemzetközileg is kiemelkedő eredményeiért, tudományos kutatói, oktatói és szakmai közéleti tevékenysége elismeréseként 2012-ben a Magyar Érdemrend lovagkeresztje kitüntetést kapta. 2016-ban kiemelkedő tudományos eredményeiért Akadémiai Díjjal tüntették ki.

AJÁNLÓK: Bozó László, Gelencsér András, Major György, Mészáros Ernő

X. FÖLDTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

M. TÓTHNÉ FARSANG ANDREA

1967-ben született Székesfehérváron. 2017 óta az MTA doktora. A Szegedi Tudományegyetem Természettudományi és Informatikai Kar Geoinformatikai, Természet- és Környezetföldrajzi Tanszék egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a természetföldrajz.

Főbb kutatási területe a talajtan, ezen belül a feltalaj elemtartalmának térbeli változása, a víz- és szélerózió okozta tápanyagveszteség becslése, az antropogén talajok osztályozása, valamint a talajtisztítás. Publikációi révén nemzetközileg is széles körben ismert. Eddigi munkássága során 331 közleménye jelent meg, közülük 10 könyvnek volt a szerzője, illetve társszerzője. Eddig megjelent publikációira 833 független hivatkozást kapott, h-indexe 16. Tudományos tevékenysége mellett sokat tett a hazai földrajzoktatás korszerűsítése, a földtudományok közoktatásban elfoglalt helyzetének javítása terén. 2016 óta az MTA Földrajz Szakmódszertani Kutatócsoport vezetője. 2017 óta tagja az MTA Közoktatási Elnöki Bizottságának. Iskolateremtő tevékenységét jelzi, hogy irányításával több mint 130 szakdolgozat, diplomamunka és 7 PhD-disszertáció készült. Eddigi oktató- és kutatómunkájának elismeréseként 2007-ben Mestertanár Aranyérmet, 2010-ben Felsőoktatásért emlékplakettet, 2014-ben és 2019-ben Aranykréta díjat kapott. A szegedi talajföldrajzi iskola megteremtésével elérte, hogy volt hallgatói az ország számos jeles egyetemén jelen vannak. 2021-től egyben a kolozsvári Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem oktatója. 2014 óta tagja az MTA X. Osztálya Természetföldrajzi Tudományos Bizottságának, 2021-től a bizottság elnöke. Eredményes közéleti tevékenységét a Magyar Földrajzi Társaság 2018-ban Pro Geographia díjjal ismerte el.

AJÁNLÓK: Kocsis Károly, Kovács Zoltán, Mészáros Rezső

X. FÖLDTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

MAGYARI ENIKŐ KATALIN

1973-ban született Debrecenben. 2016 óta az MTA doktora. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar Környezet- és Tájföldrajzi Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára, valamint az MTA-MTM-ELTE Paleontológiai Kutatócsoportjának tudományos tanácsadója. Szűkebb szakterülete a palinológia és paleoökológia.

A jégkorszak végi klíma- és növénytakaró-változás nemzetközileg ismert kutatója. Elsőként írt le ~1500 éves periodikus vegetációváltozásokat az utolsó eljegesedés maximumán hazánk tavi üledékeiből. Ezeket grönlandi klímaciklusokkal korrelálva kimutatta, hogy az észak-atlanti tengeráramlat-változásokra a Kárpát-medence éghajlata és növényzete is gyorsan reagál. Megfigyelte, hogy az eljegesedés végén rövid lehűlési időszakokban térségünket csillapított klímaváltozás jellemezte, ami lehetővé tette a mérsékelt övi flóra egyes elemeinek túlélését. Igazolta, hogy a holocénben a Nagyalföld zömét az emberi hatások ~3000 évvel ezelőtti fokozódásáig lomblevelű erdős sztyepp borította. Kárpáti régióbeli eredményeit az európai klíma- és vegetációtörténeti rekonstrukciókba integrálta, és felhívta a figyelmet a térség refúgiumszerepére. A Déli-Kárpátok hegyvidéki tavainak üledékén a paleoökológiai módszerek széles spektrumát alkalmazva feltárta a térség ökoszisztémaváltozásait az elmúlt 15 ezer évben. Az elsők közt alkalmazott ősi DNS-vizsgálatokat populációgenetikai kérdések tisztázására, jellemezve a genetikai sokféleség válaszát a klímaváltozásra. Újabb kutatásai a megafauna-kihalás környezeti hátterének tisztázására és az utolsó 500 év gyorsuló tájváltozásaira irányulnak. 2019-ben a negyedidőszaki kutatások világszervezetének (International Union for Quaternary Research, INQUA) főtitkárává választották. 114 publikációja közül 31 D1, további 25 Q1 rangú folyóiratban jelent meg. Munkáira 1353 független idézés ismert, h-indexe 27.

AJÁNLÓK: Hetényi Magdolna, Pálfy József, Vörös Attila

X. FÖLDTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

SZŰCS PÉTER

1964-ben született Abaújszántón. 2009 óta az MTA doktora. A Miskolci Egyetem (ME) általános és tudományos rektorhelyettese, a Műszaki Földtudományi Karon a Környezetgazdálkodási Intézet tanszékvezető egyetemi tanára, az MTA-ME Műszaki Földtudományi Kutatócsoport vezetője. Szűkebb szakterülete a hidrogeológia, a felszín alatti vízkészletek mennyiségi, minőségi védelme és fenntartható hasznosítása.

Tudományos eredményei a hidrogeológiai modellezési és kúthidraulikai eljárások fejlesztéséhez, a felszín alatti vízkészletek gazdálkodásához, mennyiségi és minőségi védelméhez, a geotermikus energia hasznosításához, valamint az ásvány- és gyógyvízkészletek feltárásához kötődnek. Fulbright- és egyéb szakmai ösztöndíjak eredményeként többéves nemzetközi kutatási tapasztalatot szerzett rangos kutatóintézetekben, többek között a Stanford Egyetemen (Stanford University). A hazai vízgyűjtő-gazdálkodási tervezési folyamatban az Országos Vízgazdálkodási Tanács tagjaként vesz részt. Számos hazai kutatási és kiválósági, valamint több európai uniós Horizont 2020-pályázat szakmai vezetőjeként teremtett jelentős pénzügyi forrásokat nagy léptékű hidrogeológiai alap- és alkalmazott kutatások végzésére. A KINDRA H2020-projekt hazai vezetőjeként kollégáival felmérték a hidrogeológiai kutatások helyzetét és jövőbeli lehetőségeit Európában. A tudományos utánpótlás képzésében jelentős szerepet játszik az ME Mikoviny Sámuel Földtudományi Doktori Iskola vezetőjeként és törzstagjaként, valamint az MTA Földtudományi Doktori Bizottság tagjaként. Aktívan részt vesz az MTA által kezdeményezett *Nemzeti Víztudományi Kutatási Program* megvalósításában. A hidrogeológia és a vízgazdálkodás területén végzett, nemzetközileg is elismert szakmai, illetve tudományos tevékenysége elismeréseként 2019-ben a Magyar Érdemrend tisztikeresztje kitüntetésben részesült.

AJÁNLÓK: Bozó László, Józsa János, Kocsis Károly, Kovács Ferenc, Lakatos István, Szarka László Csaba

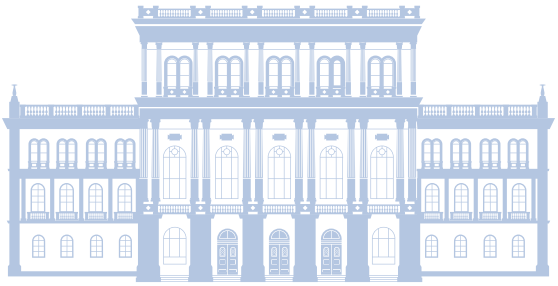
X. FÖLDTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

TÖRÖK ÁKOS

1963-ban született Budapesten. 2013 óta az MTA doktora. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME) geológusa. Szűkebb szakterülete a mérnökgeológia.

Geológus és környezetmérnök, a BME Építőmérnöki Kar Geotechnika és Mérnökgeológia Tanszék tanszékvezető egyetemi tanára, a mérnökgeológia nemzetközileg elismert, iskolateremtő egyénisége. Kutatási területe a karbonát-szedimentológiától a mérnökgeológiáig terjed. A triász karbonátos rámpák és a műemléki kőanyagok vizsgálatával nemzetközi szintű elismertséget ért el, több mint 1800 független hivatkozást (h-indexe 25) kapott. Kiemelendők a *Stone in Architecture* (Springer, 2011) kötetben és a szakterületén kiemelkedő *Engineering Geology*ban (Elsevier) megjelent publikációi is. A Geological Society London és a Springer kiadóknál megjelent mérnökgeológiai kötetek szerkesztője, nemzetközi folyóiratok szerkesztőbizottsági tagja. Az MTA Földtani Tudományos Bizottság, a Magyarhoni Földtani Társulat Mérnökgeológia és Környezetföldtani Szakosztálya, valamint a Nemzetközi Kőzetmechanikai Társaság (International Society for Rock Mechanics, ISRM) és a Nemzetközi Mérnökgeológiai és Környezetföldtani Szövetség (International Association for Engineering Geology and the Environment, IAEG) Magyar Nemzeti Bizottságának elnöke, korábban az NKFIH-OTKA GEOINT Zsűri elnöke volt. Tagja az MTA Vagyonkezelő Testületének. A BME-n új, mérnökgeológia MSc-szakirányt vezetett be. Négy doktori iskola tagja, a BME-n az Építőmérnöki Kar Habilitációs Bizottság és Doktori Tanács elnöke. Több mint 80 diplomamunka, 15 hazai és külföldi PhD- és posztdoktori kutatás témavezetője. Széchenyi professzori ösztöndíj, Apáczai Csere János-díj, Bolyai-plakett, Pro Geologica Applicata emlékérem és Akadémiai Díj elismerésben részesült.

AJÁNLÓK: Ádám József, Árkai Péter, Demény Attila, Haas János, Pósfai Mihály

A XI. FIZIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ LEVELEZŐ TAGJAI

XI. FIZIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

DERÉNYI IMRE

1970-ben született Csornán. 2006 óta az MTA doktora. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar Biológiai Fizika Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára. Szűkebb kutatási területei a biológiai fizika, a komplex hálózatok szerkezete, valamint evolúcióbiológiai jelenségek elméleti vizsgálata.

Általános statisztikus fizikai leírását adta a molekuláris motorok és pumpák működésének, valamint kidolgozta a vonatkozó működési elvek technológiai alkalmazásait. A komplex hálózatok területén úttörő munkát végzett a gráfokon belüli átfedő csoportok azonosításában. Analitikus és számítógépes eljárással igazolta, hogy a mutációk felhalmozódásának ütemét a hierarchikus szerveződésű szövetek képesek az elvi minimum közelében tartani. Kiemelkedő visszhangot kiváltó eredményeit a legjelentősebb nemzetközi szak- és interdiszciplináris folyóiratokban publikálta (*Physical Review Letters*, *Nature*, *PNAS*). Független hivatkozásainak száma több mint 7000. Összesen 21 diplomamunkásnak és doktorandusznak volt témavezetője. Az ELTE Fizikai Intézetének oktatási igazgatóhelyettese, az MTA Biofizikai Bizottságának társelnöke, 2019-ben Akadémiai Díjat kapott.

AJÁNLÓK: Barabási Albert-László, Csabai István, Katz Sándor, Ormos Pál, Patkós András, Rácz Zoltán, Sólyom Jenő, Trócsányi Zoltán, Vicsek Tamás

XI. FIZIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

FÜLÖP ZSOLT

1964-ben született Debrecenben. Fizikus, 2006 óta az MTA doktora. Az Atommagkutató Intézet (Atomki) kutatója. Fő kutatási területe a nukleáris asztrofizika.

Olyan magfizikai folyamatokat vizsgál kísérletekkel, amelyek az elemek világegyetembeli keletkezéséért felelősek. Az Atomki nukleáris asztrofizikai kutatásainak vezéralakja, számos kutató pályájának elindítója. Kísérleteit főként az olaszországi LUNA laboratórium gyorsítóján végzi, amely a sugárzási háttér csökkentése érdekében a föld alatt épült meg. Az Atomki gyorsítóit a protongazdag magok keletkezéséért felelős folyamatok úttörő vizsgálatára használja. Kiemelkedő eredményei közé tartozik a szén-nitrogén-oxigén ciklusban lejátszódó reakciók vizsgálata, mely eredmények határt szabtak a gömbhalmazok korára. A sugárzási háttérre végzett mérései megmutatták, hogy kisebb mélységű helyszíneken is van értelme nukleáris asztrofizikai méréseknek. A fenti módszert használó német laboratórium tanácsadó testületének tagja. Német és japán szerzőtársával összefoglaló cikkben elemezte a nukleoszintézis fénykvantumokkal előidézett reakcióit. Az Atomkiban kísérletsorozatot indított el az alfa-részecske egyéb magokkal való rugalmas ütközéseinek pontos leírása érdekében. Az Academia Europaea tagja. Számos európai és világkonferencia szervezője, a fizikai ismeretek terjesztője, a 2017-es debreceni Science on Stage egyik megvalósítója, az Európai Fizikai Társulat (European Physical Society) elnökségének évekig tagja. A Nemzeti Kutatási Infrastruktúra Bizottság elnökeként jelentős szerepe volt a kutatásiinfrastruktúra-útiterv létrejöttében.

AJÁNLÓK: Kiss L. László, Kun Ferenc, Lévai Péter, Lovas Rezső György, Pálinkás József, Rácz Zoltán, Szabó Gábor

XI. FIZIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

PÉCZ BÉLA

1961-ben született Celldömölkön. 2005 óta az MTA doktora. 2016 óta az Energiatudományi Kutatóközpont Műszaki Fizikai és Anyagtudományi Intézetének igazgatója. Szűkebb szakterülete a transzmissziós elektronmikroszkópia és a félvezetők tudománya.

Kutatásai felölelték a GaN-t, a gyémánt vékonyrétegeket és a grafént, illetve ezek kombinációit. Legújabb eredményeit a grafén és SiC közti térben szintetizált kétdimenziós félvezető rétegekről és tulajdonságaikról rangos folyóiratokban (pl. *Advanced Materials*) publikálta.

Jelentősen hozzájárult az európai kék LED élettartamának növeléséhez és általában a GaN-kristályhibák számának csökkentéséhez. Mély anyagtudományi tudása révén kiemelkedik a nemzetközi elektronmikroszkópos közösségből. Nemcsak használta a transzmissziós elektronmikroszkópiát eredményei eléréséhez, de megteremtette a feltételeit is. Létrehozta azt a nagyon jól felszerelt laboratóriumot, amelybe sikeresen telepítette az ország első gömbihiba-korrigált TEM/STEM-mikroszkópját, és egy modern *dual beam*et létrehozva a magyar anyagtudomány nyitott laboratóriumát. Több cikluson keresztül elnöke volt a Magyar Mikroszkópos Társaságnak és Magyarország képviselője az Európai Anyagkutatási Társaságban (European Materials Research Society, EMRS).

Több mint 336 közleményére kapott hivatkozásainak száma meghaladja a 3500-at, h-indexe 32. Számos hazai (OTKA) projektet nyert el, és kiemelkedően sikeres a nemzetközi projektek (EU5, EU6, FP7, DARPA, FLAG ERA) elnyerésében és vezetésében. Rendszeresen bírál cikkeket rangos nemzetközi folyóiratok számára.

Nemzetközi konferenciákon rendszeresen tart meghívott és szóbeli előadásokat, elnöke/társelnöke volt több nemzetközi konferenciának.

> AJÁNLÓK: Biró László Péter, Faigel Gyula, Gránásy László, Kamarás Katalin, Pósfai Mihály, Szabó Gábor, Vincze Imre, Zaránd Gergely Attila

XI. FIZIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

SIKLÉR FERENC

1971-ben született Győrben. 2014-től az MTA doktora. A Wigner Fizikai Kutatóközpont Részecske- és Magfizikai Intézetének tudományos tanácsadója. Szűkebb szakterülete a kísérleti részecskefizika.

Az MTA Részecskefizikai Bizottság elnöke, a European Committee for Future Accelerators (ECFA) tagja, az erős kölcsönhatás tanulmányozásának nemzetközileg elismert kutatója. Világszínvonalú eredményeket ért el a protonok és atommagok nagy energiájú ütközéseinek kísérleti vizsgálata és a fellépő folyamatok megértése területén. Innovatív kiértékelési módszereket dolgozott ki gáztöltésű és szilíciumalapú detektorokban töltött részecskék nyomkövetésére és a kölcsönhatási pontok meghatározására. Gráfelméleti ismeretekre alapozva új módszert vezetett be a nagy részecskeszámú ütközések elemzésére, amely különösen fontossá vált a nagy multiplicitású proton-proton ütközéseknél. A proton-proton, proton-atommag és atommag-atommag ütközésekben megmutatta, hogy a keltett részecskékre jellemző tulajdonságok erősen függnek a részecskeszámtól (gluontelítés jelensége), viszont az ütközés energiájával alig változnak. Több éven keresztül kiemelkedő szerepet játszott a CERN LHC-gyorsítónál a TeV-es energiaskálán begyűjtött kísérleti adatok elemzésében és világelső publikálásukban.

Saját módszertani eredményeit önálló közleményekben publikálta, majd ezeket a CMS kísérletben alkalmazva végzett úttörő kutatásokat. 1150 publikációja jelent meg, amelyekre 40 000 hivatkozás érkezett; a legfontosabb három, javarészt saját munkáján alapuló cikkére 1000 hivatkozást kapott. Hazai elismerései: Jánossy-díj (2009), Fizikai Díj (2010), Akadémiai Díj (2016).

AJÁNLÓK: Domokos Péter, Katz Sándor, Keszthelyi Lajos, Kroó Norbert, Lévai Péter, Sólyom Jenő, Trócsányi Zoltán, Vincze Imre

XI. FIZIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

SIMON FERENC

1974-ben született Budapesten. 2009-től az MTA doktora. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem egyetemi tanára, a Wigner Fizikai Kutatóközpont részállású tudományos tanácsadója. Szűkebb szakterülete a szilárdtest-fizika, ezen belül az elektron-spektroszkópia és a kvantumtechnológia.

Jelentős eredményeket ért el a szénalapú nanoszerkezetek kísérleti vizsgálatában és alkalmazások szempontjából ígéretes új módosulatainak előállításában. Elsőként hozott létre szén nanocsőbe töltött mágneses fulleréneket, a kvantuminformáció-tárolás egyik ígéretes rendszerét. Kontrollált izotóptartalmú egyfalú szén nanocsövekben új korrelált elektronállapotot fedezett fel, majd a Tomonaga–Luttinger-folyadék fázisaként azonosította. Értelmezte az alkáli-fulleridek anomális spinrelaxációs tulajdonságait, majd a modell kiterjesztésével felépítette a spinrelaxáció ún. „egyesített elméletét", ami tartalmazza az inverziós szimmetria, a spin-pálya kölcsönhatás és a kvázirészecske-relaxáció teljes „fázisdiagramját".

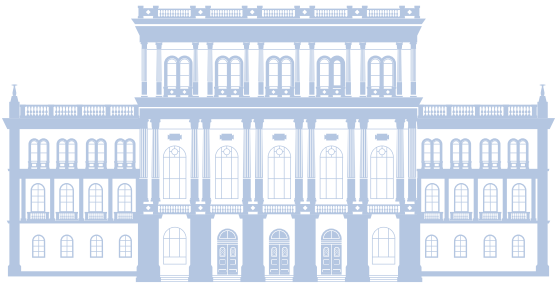
Kísérletileg és elméletileg vizsgálta az itineráns elektronok elektronspinrezonancia-jelét grafénban. Elsőként vizsgált kémiailag exfoliált grafént alkáliatom-adalékolással, azonosította ESR-jelét, és meghatározta az elektronok spinrelaxációs idejét. Számos új kísérleti berendezést épített, köztük optikailag detektált mágnesesrezonancia-spektrométert és impedanciamérésre alkalmazható mikrohullámú mérőrendszert. Az általa kifejlesztett méréstechnikát sikerrel használta fel orvosi és félvezetőipari alkalmazott kutatásokban is (legfontosabb partnerei a Semmelweis Egyetem, a Semilab Zrt. és a Mediso Kft.).

134 folyóiratcikket és 6 könyvfejezetet jegyez, amelyekből több mint 70-nek első vagy szenior szerzője. Független hivatkozásainak száma több mint 2200, h-indexe 27.

> AJÁNLÓK: Jánossy András, Kamarás Katalin, Kertész János, Mihály György, Patkós András, Zaránd Gergely Attila

A TUDOMÁNYOS OSZTÁLYOK KÜLSŐ TAGJAI

AZ I. NYELV- ÉS IRODALOMTUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ KÜLSŐ TAGJAI

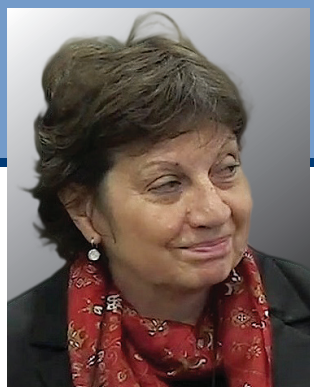
I. NYELV- ÉS IRODALOMTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

CSERNICSKÓ ISTVÁN

1973-ban született a kárpátaljai Csapon, Ukrajnában. Egyetemi tanár (2018), az MTA doktora (2019), a Kárpátaljai Magyar Főiskola rektora. Szűkebb szakterülete az alkalmazott nyelvészet, a szociolingvisztika, a dialektológia, a nyelvtörténet és a nyelvpolitika.

Tudományos közleményeinek száma 397, ezen belül a szerzőként jegyzett könyvek száma 33, szerkesztőként is jegyez 21 kötetet. Tagja az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságnak (2008–) és az MTA Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottságának (2021–). Fontos szerepet tölt be a Kárpátaljai Magyar Akadémiai Tanácsban (alelnök [2015], elnök [2019–]). Maradandó eredményeket felmutató kutató- és tanáregyéniség, akinek teljesítménye nemzetközi mércével mérve is kiemelkedő.

AJÁNLÓK: Kiss Jenő, Kósa László, Paládi-Kovács Attila, Tolcsvai Nagy Gábor

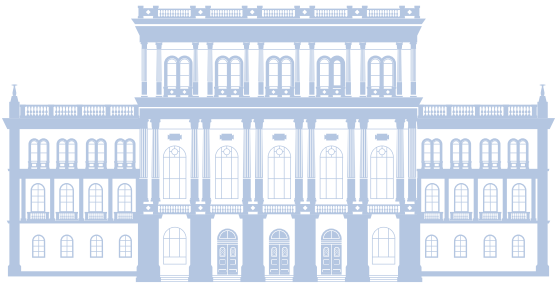

GRABÓCZ MÁRTA

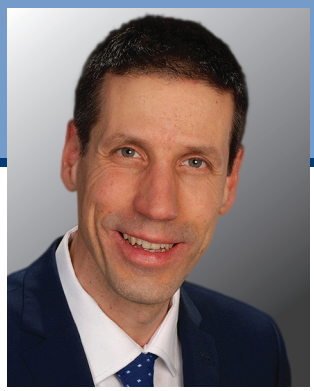
1952-ben született Budapesten. Muzikológusi tanulmányait a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán végezte, PhD-fokozatot a Sorbonne-on szerzett 1985-ben, ugyanott habilitált 1993-ban. 1979-től az MTA Zenetudományi Intézet Zeneelméleti Osztályán dolgozott Ujfalussy József irányítása alatt, valamint 1986 és 1990 között a „Kísérleti zenetudomány" csoportban is. 1991-től oktat a Strasbourg II Egyetemen (Université Strasbourg II), 1995 óta professzorként. 2009 és 2020 között a Francia Egyetemi Intézet (Institut Universitaire de France / French Academic Institute) tagja volt. Kutatásai egyrészt a zenei narrativitás és jelentés problematikájára irányulnak Liszt Ferenc művészetében és a 19–20. századi zenében, másrészt kortárs zeneművek (Kurtág, Eötvös, Mâche Manoury stb.) elemzésére.

Aktív tudományszervezői munkája központi személyiséggé avatja a zenei szemiotika nemzetközi kutatóközösségében. Folyamatosan jelen van a magyar tudományos életben. Tagja a Zenetudományi Intézet nemzetközi tanácsadó testületének, a Magyar Szemiotikai Társaságnak és az MTA Szemiotikai Munkabizottságának.

AJÁNLÓK: Kósa László, Somfai László, Tallián Tibor

A III. MATEMATIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ KÜLSŐ TAGJAI

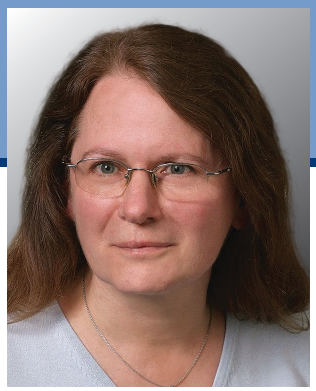
III. MATEMATIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

IFJ. SZÉKELYHIDI LÁSZLÓ

1977-ben született Debrecenben. PhD-fokozatát a Lipcsei Egyetemen (Universität Leipzig) szerezte 2003-ban, majd 2011-ben ugyanitt lett egyetemi tanár és tanszékvezető. Kutatási témája a parciális differenciálegyenletek területéhez, azon belül a rugalmasságtani és a hidrodinamikai egyenletek matematikai elméletéhez tartozik.

Kiemelkedő a hidrodinamikában fontos Euler-egyenletrendszerrel kapcsolatos munkássága. Ezen egyenletrendszer a Navier–Stokes-egyenlet egy határesete, és ideális folyadékok viselkedését írja le. Székelyhidi igazolta Lars Onsager kémiai Nobel-díjas kutató ezzel az egyenletrendszerrel kapcsolatos sejtését. Munkája elismeréseként 2014-ben Szöulban az ICM2014, 2021-ben a 8ECM kongresszusok meghívott előadója volt, 2018-ban pedig a német tudományos élet kiemelkedő elismerését, a Leibniz-díjat kapta meg. Többször látogatott el Magyarországra, előadás-sorozataival az oktatásba is bekapcsolódott, így a matematika e fontos területe az ő segítségét is igénybe véve tud hazánkban fejlődni.

AJÁNLÓK: Bárány Imre, Daróczy Zoltán, Domokos Gábor, Erdős László, Fritz József, Laczkovich Miklós, Major Péter, Páles Zsolt, Pintz János, Pyber László, Stipsicz András, Szász Domokos, Totik Vilmos

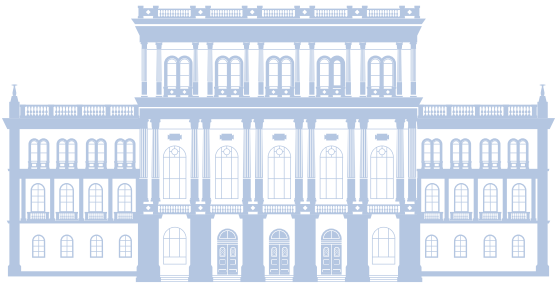
III. MATEMATIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

SZENDREI ÁGNES

1953-ban született Szegeden. 1993-ban lett a matematikai tudományok doktora. A Coloradói Egyetem (University of Colorado Boulder) professzora. Szakterülete az általános algebrák elmélete.

Fontosabb kutatási területeinek vezető kutatója, ezek a véges algebrák szerkezete lokális viselkedés alapján, klasszikus struktúrákra vonatkozó kérdések, általános kommutátorelmélet, véges algebrák klasszifikációja invariánsok segítségével (k-értékű logikák elmélete) és véges algebrákra vonatkozó algoritmikus kérdések. 86 dolgozat és 1 monográfia szerzője, 25 nemzetközi konferencia plenáris előadója. Aranygyűrűs doktor. A hazai matematikai élettel való kapcsolata példaértékű: a szegedi *Acta Scientiarum Mathematicarum* szerkesztője, pályázatok aktív közreműködője és bírálója, közös kutatásokban vesz részt, jegyzeteit az egyetemeken használják, matematikát népszerűsítő cikkeket írt a *KÖMAL*-ba.

AJÁNLÓK: Daróczy Zoltán, Hatvani László, Krisztin Tibor, Páles Zsolt, Pálfy Péter Pál, Sárközy András, Totik Vilmos

A IV. AGRÁRTUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ KÜLSŐ TAGJAI

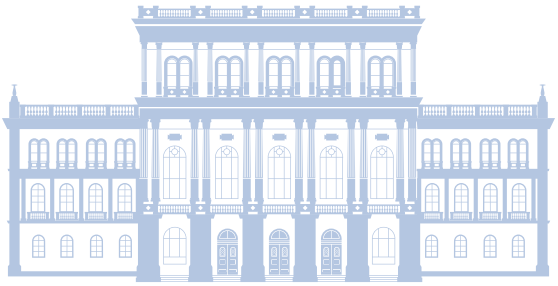
IV. AGRÁRTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

KISS LEVENTE

1966-ban született Marosvásárhelyen. 2009 óta az MTA doktora. 2011. december 1-től öt éven át az MTA Agrártudományi Kutatóközpont Növényvédelmi Intézetének igazgatója volt. 2008 óta a Pannon Egyetem címzetes egyetemi tanára. 2017. január 15-től az ausztráliai Dél-queenslandi Egyetem (University of Southern Queensland, USQ) professzora, 2020. február 1. óta ugyanott a Növényegészségügyi Központ (USQ Centre for Crop Health) igazgatója is egyben. Szűkebb szakterülete a növénykórtan.

A lisztharmatgombák és intracelluláris mikoparazitáik nemzetközileg kiemelkedő kutatója. Világszerte elterjedt, gazdaságilag jelentős fajokat azonosított; csoportja elsőként tárta fel több nehezen vizsgálható lisztharmatgomba genomját. Korábbi kutatásokat megcáfolva kimutatta, hogy Ausztrália őshonos növényvilágát eredetileg egyáltalán nem fertőzték lisztharmatgombák: a jelenleg ott előforduló fajokat a gyarmatosítás során hurcolták be a kontinensre. Új hipotéziseket dolgozott ki a lisztharmat-mikoparaziták evolúciójával és genetikai differenciálódásával kapcsolatban. Angol nyelvű szakcikkeinek száma 65, ezeknek több mint felében első és/vagy levelező szerző, h-indexe 25.

AJÁNLÓK: Balázs Ervin, Barna Balázs, Kőmíves Tamás, Tóth Miklós

AZ V. ORVOSI TUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ KÜLSŐ TAGJAI

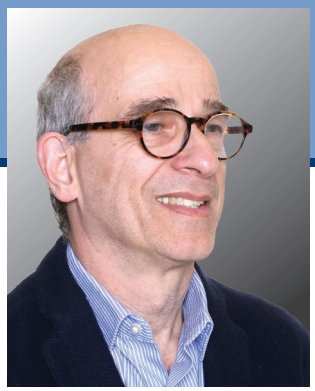
V. ORVOSI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

LITTMANN LÁSZLÓ

1946-ban született Budapesten. Az orvostudomány kandidátusa (PhD). Az Atrium Health Carolinas Medical Center (Charlotte, North Carolina, USA) professor emeritusa. Szűkebb szakterülete a kardiológia, az elektrofiziológia és az aritmológia.

Úttörő munkát végzett az arteriovenózus junkció elektrofiziológiájának továbbfejlesztésében. Kimutatta a posztinfarktusos kamrai tachycardiák epikardiális lokalizációját, és bevezette műtéti és katéteres-aktivációs térképezésüket. Kidolgozta egyes malignus ritmuszavarok lézeres ablációjának technikáját. Olyan új EKG-jelenségeket írt le, amelyek segítségével kritikus állapotban lévő betegeknél az egyszerű testfelszíni EKG életmentő diagnosztikus segítséget nyújthat. Megfigyeléseit a szakirodalom egy része Littmann-jelként, Littmann-koncepcióként (*Littmann Sign; Littmann Concept*) jelzi, az általa felfedezett poroszsisak-jelet (*Spiked Helmet Sign*) pedig besorolták a 20 legfontosabb eponim kardiológiai és 5 legfontosabb eponim EKG-jel közé.

AJÁNLÓK: Csiba László, Falus András, Hangody László, Hunyady László, Karádi István, Ligeti Erzsébet, Mandl József, Papp Gyula, Poór Gyula, Sótonyi Péter, Spät András

V. ORVOSI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

LUKÁCS L. GERGELY

1957-ben született Budapesten. Az orvostudományok kandidátusa. A montréali McGill Egyetem (McGill University) Élettani Tanszékének professzora. Szűkebb szakterülete a cisztás fibrózis (CF) molekuláris sejtbiológiája és farmakológiája.

A McGill Egyetem Distinguished James McGill-professzora, a transzportfehérjék biokémiai, farmakológiai és genetikai modulációját kutatja. Feltérképezte az ubiquitin-, chaperone- és ESCRT-függő molekuláris gépezet hozzájárulását a plazmamembrán-fehérjék minőség-ellenőrzéséhez és konformációs betegségek (cisztás fibrózis, LQT2-szindróma, MLC) kifejlődéséhez. Kimutatta a CF-csatorna érési folyamatának és vezikuláris transzportjának változását CF-ben. Körvonalazta a nagy hatású második generációs pharmaco-chaperone és potenciátor CF-gyógyszerkombinációk kiválasztásának irányelvét. Idézettsége 15 190, h-indexe 64. Hatvan fiatal kutatót képzett.

AJÁNLÓK: Balla György, Dobozy Attila, Helyes Zsuzsanna, Hunyady László, Ligeti Erzsébet, Makara B. Gábor, Mandl József, Muszbek László, Poór Gyula, Sarkadi Balázs, Spät András, Vécsei László

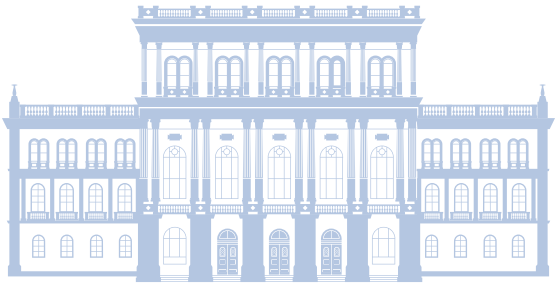
V. ORVOSI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

SOLYMOSI LÁSZLÓ

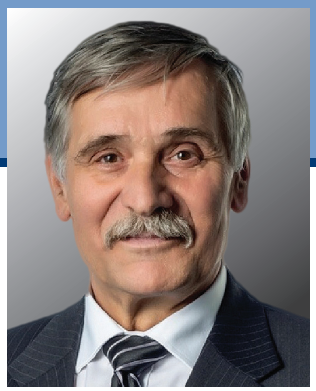
1951-ben született Zalaegerszegen. A Bonni Egyetem (Universität Bonn) habilitált doktora, a Würzburgi Julius Maximilian Egyetem (Julius-Maximilians-Universität Würzburg) neuroradiológiai klinikájának professor emeritusa, a diagnosztikus és intervencionális neuroradiológia nemzetközi hírű szakorvosa és klinikai kutatója.

A cerebrovaszkuláris betegségek kórmechanizmusának és minimálisan invazív kezelésének kiemelkedő kutatója. Németországban elsőként, Európában is az elsők között alkalmazta a xenon-CT-vizsgálatot az agyi keringés rutinvizsgálatára, a lokális fibrinolízis hatékonyságának mérésére. Kutatásai jelentősen hozzájárultak az iszkémiás sztrók kezelésének kifejlesztéséhez, a mechanikus trombektómiához; s ennek a klinikai hatásosságát igazoló legfontosabb nemzetközi kooperatív randomizált vizsgálatok aktív résztvevője, tervezője volt. Másik kutatási témája az epilepszia képalkotó diagnosztikája. Részt vett a Bonni Egyetemen a világ egyik legaktívabb epilepsziasebészeti központjának felépítésében.

AJÁNLÓK: Csiba László, Dóczi Tamás Péter, Gosztonyi György, Helyes Zsuzsanna, Kemény Lajos, Lapis Károly, Lénárd László, Makara B. Gábor, Makovitzky József, Palkovits Miklós, Petrányi Győző, Somogyi Árpád, Sótonyi Péter, Vécsei László

A VI. MŰSZAKI TUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ KÜLSŐ TAGJAI

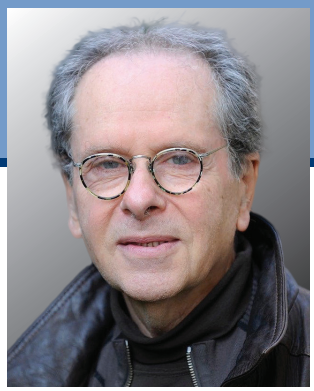
VI. MŰSZAKI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

ÉLESZTŐS PÁL

1948-ban született Kolozsnémán, Szlovákiában. A műszaki tudományok kandidátusa (1978), habilitált (2007), a Pozsonyi Szlovák Műszaki Egyetem (Slovenská technická univerzita v Bratislave / Slovak University of Technology in Bratislava) professor emeritusa, szűkebb szakterülete az alkalmazott mechanika, szilárdságtan, rugalmasságtan.

Jelentős eredményeket ért el a szemcsés anyag – gáz rendszerű egyen-, illetve ellenirányú kontakt hőcserélők szemcséiben keletkező hőmérsékletprofil, illetőleg az általa generált hőfeszültségek analitikus leírásával. Figyelemre méltó a hegesztés folyamatának, ezen belül a kavaró dörzshegesztés numerikus szimulációjának kifejlesztése. Kutatócsoportjával közösen elért kutatási és fejlesztési eredményeit sikerrel alkalmazták különböző anyagok hegesztésénél Szlovákiában. Kapcsolata a magyarországi és nemzetközi tudományos élettel kiváló, aktív résztvevője a tudományos konferenciáknak. Sikeresen végzett hat doktorandusza kutatási-fejlesztői szakterületen tevékenykedik vezető beosztásban.

AJÁNLÓK: Czibere Tibor, Dusza János, Hulkó Gábor, Páczelt István, Stépán Gábor

VI. MŰSZAKI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

HACKI TAMÁS

1944-ben született Budapesten. Tudományos címe dr. med. habil. professzor. Jelenleg a Semmelweis Egyetem (SE) Fül-Orr-Gégészeti és Fej-Nyaksebészeti Klinikáján dolgozik önkéntes orvosként, valamint a Regensburgi Egyetem (Universität Regensburg) nyugállományú egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a fül-orr-gégészet, a foniátria és a gyermek-audiológia.

A magyar, a németországi és az európai foniátriai szakma megbecsült személyisége. Klinikai, tudományos és oktatói tevékenységét német, nemzetközi és magyar szakmai és társadalmi kitüntetésekkel honorálták. Németországi nyugalomba vonulása után eredményesen segíti a magyar betegellátást, az oktatást és tudományt egy fejlesztésre szoruló területen, a foniátria, azaz a hangképzési, beszéd- és artikuláció-, valamint nyelési zavarokban szenvedő betegek ellátása terén. Magyar nyelvű, hiánypótló szakkönyvek írása, foniátriai-logopédiai betegellátás szervezése, egyetemi képzés alapítása (SE) és számos tudományos esemény szervezése fémjelzi hazai tevékenységét.

AJÁNLÓK: Józsa János, Szász Domokos, Vizi E. Szilveszter

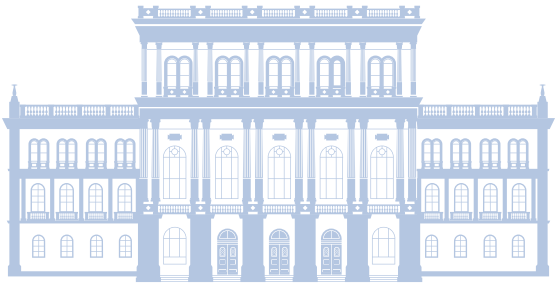
VI. MŰSZAKI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

KARSAI GÁBOR

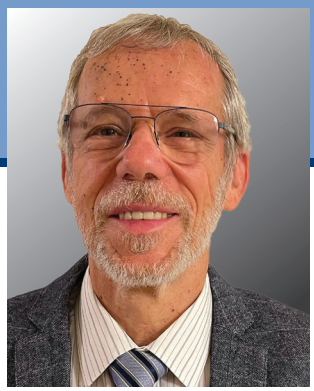
1959-ben született Szombathelyen. PhD-fokozatát a nashville-i Vanderbilt Egyetemen (Vanderbilt University) szerezte 1988-ban. Munkahelye az egyetem Villamosmérnöki és Számítástechnikai Tanszéke (Department of Electrical and Computer Engineering), illetve a Szoftverintegrált Redszerek Intézete (Institute for Software-Integrated Systems, ISIS), ahol egyetemi tanár, tanszékvezető-helyettes, igazgatóhelyettes. Szakterülete a szoftverintegrált rendszerek modellintegrált tervezése és megvalósítása.

1984 óta a kiberfizikai rendszerek kutatásában az egyik nemzetközileg legkiemelkedőbb centrum munkatársa az Egyesült Államokban. Kutatási eredményei komplex szoftverrendszerek modellalapú tervezéséhez és megvalósításához kapcsolódnak, jelentős mértékben befolyásolva mindezek módszertanának és alkalmazási területeinek fejlődését. Publikációinak száma 676, h-indexe 55. Az utóbbi években a nagy megbízhatóságú autonóm rendszerek tervezése terén végez úttörő kutatómunkát. Eredményei alkalmazhatóságát számos példarendszer demonstrálja az avionika, jármű-elektronika és villamosenergia-rendszerek területén. Jelentős szerepet vállal intézete magyarországi kapcsolatainak ápolásában.

AJÁNLÓK: Pap László, Péceli Gábor, Sztipánovits János

A VII. KÉMIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ KÜLSŐ TAGJAI

VII. KÉMIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

LAURENCZY GÁBOR

1954-ben született Békéscsabán. A Kossuth Lajos Tudományegyetemen szerzett okleveles vegyészi diplomát 1978-ban. A kémiai tudományok kandidátusa fokozatot 1991-ben nyerte el. A svájci École Polytechnique Fédérale de Lausanne (EPFL) professor emeritusa. Szűkebb szakterülete a homogén katalízis, a reakciókinetika, a nagy nyomás alatti spektroszkópiai mérések és a kémiai hidrogéntárolás.

Nemzetközi hírnevet a nagy gáznyomás alatt lejátszódó reakciók vizsgálatával, köztük a CO_2 redukcióján és a hangyasav bontásán alapuló hidrogéntárolás kiemelkedően sikeres kutatásával szerzett. Számos fémkomplex szerkezetét és katalitikus tulajdonságait határozta meg, és gyakorlati téren is élen jár a kémiai hidrogéntárolás megvalósításában, szabadalma már alkalmazásra került. 184 publikációjára eddig 10 531 független hivatkozást kapott, h-indexe 51.

Számos külföldi kutatási együttműködésben vesz részt magyar, német, olasz, spanyol, francia, japán partnerekkel. Jelentős szerepe van a nagy nyomás alatti *in situ* spektroszkópiai vizsgálati módszerek fejlesztésében és elterjesztésében.

> AJÁNLÓK: Hohmann Judit, Horvai György, Horváth István Tamás, Joó Ferenc, Nyulászi László, Vancsó Gyula, Zrínyi Miklós

VII. KÉMIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

LINDNER ERNŐ

1948-ban született Budapesten. A Budapesti Műszaki Egyetemen szerzett diplomát 1971-ben, 1984-ben PhD-t, 1994 óta az MTA doktora. A Memphisi Egyetem (University of Memphis) Orvosbiológiai Mérnök Karán egyetemi tanár. Szűkebb szakterülete az elektrokémiai szenzorok és alkalmazásuk az orvosbiológiai technikákban.

Elektrokémiai szenzorokat fejlesztett orvosbiológiai alkalmazásokra. Elektrokémiai módszereket alkalmazott (kronoamperometria, voltammetria, spektropotenciometria) az elektródok mechanisztikus vizsgálatára. Hidrofób bevonattal módosított voltammetriás munkaelektródokkal biológiailag aktív molekuláknak (altatószerek, antidepresszánsok) nanomólos tartományban történő mérését és visszacsatolásos szinten tartását valósította meg biológiai közegekben. Felületaktív anyagok segítségével eljárást dolgozott ki porózus polimer nanokapszulák szintézisére, a nanokapszulák felületének funkciós csoportokkal való módosítására és ezeknek a kémiai szenzorok felületére való immobilizálására.

AJÁNLÓK: Blaskó Gábor, Görög Sándor, Hargittai István, Hargittai Magdolna, Horvai György, Joó Ferenc, Nyulászi László, Pretsch Ernő

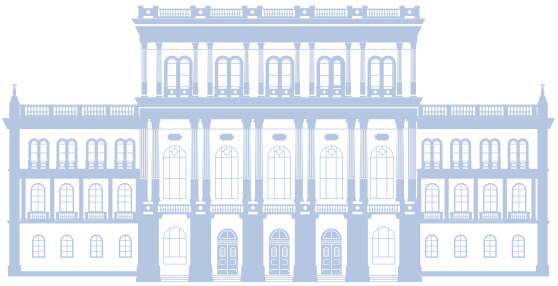
VII. KÉMIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

PAIZS CSABA

1969-ben született Marosvásárhelyen. A Babeş–Bolyai Tudományegyetemen szerzett vegyészmérnöki diplomát 1984-ben. A PhD-fokozatot 1996-ban nyerte el, 2012-ben habilitált. 2015-ben egyetemi tanárrá nevezték ki, az egyetem Magyar Kémia és Vegyészmérnöki Intézet igazgatója, a Biokatalízis és Biotranszformációs Kutatóközpont vezetője. Szakterülete a szintetikus szerves kémia, azon belül az enantioszelektív és mikrobiológiai reakciók.

Kiemelkedő eredményeket ért el az enzimatikus biotranszformációs folyamatok és a biokatalizátorok fejlesztése terén. Közel 120 közleményére 2130 független hivatkozást kapott. Új tárgyak anyagának összeállítója és előadója. Pályázatok, több tucat diplomázó és PhD-hallgató témavezetője. Nemzetközi és hazai tudományos társaságok és az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság tagja. Az MTA Kolozsvári Területi Bizottságának alelnöke. Nemzetközi folyóiratok (pl. *Tetrahedron Asymmetry, Catalysis Letters, Applied Biochemistry and Biotechnology*) referense. Tanulmányutakon járt Finnországban és Németországban. Az MTA Oláh György-díjának kitüntetettje (2007).

AJÁNLÓK: Blaskó Gábor, Hargittai István, Hargittai Magdolna, Hohmann Judit, Horváth István Tamás, Huszthy Péter, Iván Béla, Sohár Pál, Vancsó Gyula, Zrínyi Miklós

A VIII. BIOLÓGIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ KÜLSŐ TAGJAI

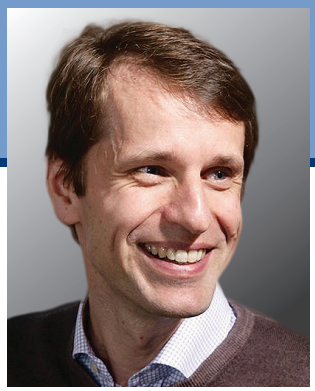
VIII. BIOLÓGIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

IVICS ZOLTÁN

1964-ben született Budapesten. Az MTA doktora. A Paul Ehrlich Intézet Orvosi Biotechnológiai Osztályának (Paul-Ehrlich-Institut, Abteilung Medizinische Biotechnologie / Paul Ehrlich Institute, Division of Medical Biotechnology; Langen, Németország) vezetője, a Frankfurti Goethe Egyetem (Goethe-Universität Frankfurt am Main) professzora. Szakterülete a mobilis genetikai elemek (transzpozonok) evolúciója, molekuláris biológiája és genetikai alkalmazásai.

Feltalálója a Sleeping Beauty transzpozonrendszernek, amely a genetikai manipulációk széles körben alkalmazott technológiai platformjává nőtte ki magát az elmúlt 25 évben. Több mint 150 nemzetközi publikáció szerzője és 12 szabadalom feltalálója. H-indexe 59 (Google Scholar). A nemzetközi „genome engineering", valamint a gén- és sejtterápiás tudományos közösség kiemelkedő alakja, számos nemzetközi konferencia szervezője. A „Molecule of the Year" díjazottja, az Academia Europaea tagja.

AJÁNLÓK: Borhidi Attila, Buday László, Falus András, Gergely Pál, Gosztonyi Georg, Nagy Ferenc, Patthy László, Pongor Sándor, Sarkadi Balázs, Tora László, Venetianer Pál, Vida Gábor, Vigh László, Závodszky Péter

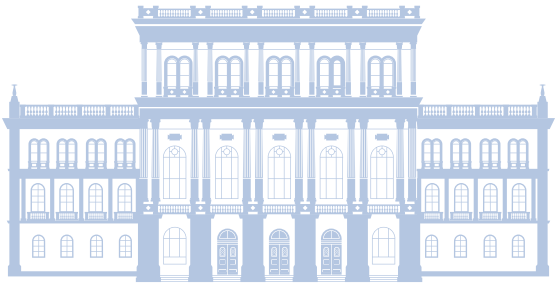
VIII. BIOLÓGIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

ROSKA BOTOND

1969-ben született Budapesten. MD, PhD. Agykutató, génterápia-fejlesztő, a bázeli Molekuláris és Klinikai Oftalmológiai Intézet (Institut für Molekulare und Klinische Ophthalmologie / Institute of Molecular and Clinical Ophthalmology, IOB) és a Bázeli Egyetem (Universität Basel) munkatársa. Szűkebb szakterülete a látáskutatás.

Laboratóriumának alap- és transzlációs kutatásai együttesen vezettek sejttípusokra irányuló génterápiás megközelítéssel a látás helyreállításához vakságban. Alapkutatási eredményeik a látás sejttípusainak és az idegsejtek hálózatainak megismeréséről szólnak. Több transzlációs tudományos eredményt is elértek: az emberi retina sejttípusaira képezték le az emberi szembetegségeket. Betekintést nyújtottak a látás sejttípus-specifikus betegségeibe. Kidolgoztak egy technológiát funkcionális humán-retinaorganoidok nagy mennyiségű előállítására. Végül pedig a látás helyreállítására dolgoztak ki megközelítéseket. 2021-ben számoltak be az első olyan vak betegről, akinek részben helyreállították a látását.

AJÁNLÓK: Acsády László, Csurgay Árpád István, Gulyás Balázs, Kondorosi Éva, Miklósi Ádám, Nusser Zoltán, Tamás Gábor

A IX. GAZDASÁG- ÉS JOGTUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ KÜLSŐ TAGJAI

IX. GAZDASÁG- ÉS JOGTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

BÍRÓ A. ZOLTÁN

1955-ben született Székelyudvarhelyen. PhD-fokozatát 2004-ben szerezte. A Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem (EMTE; Kolozsvár, Románia) professzora és a KAM – Regionális és Antropológiai Kutatások Központja (Csíkszereda, Románia) vezetője. Szakterülete a kulturális antropológia, a szociológia és a vidékkutatás.

Az erdélyi magyar tudományosság kiemelkedő alakja. Kutatásainak fő tárgya a székelyföldi társadalom átalakulása, az interetnikus viszonyok, az oktatási és nyelvi autonómia, a munkaerő-vándorlás, a vidékfejlesztési projektek tudományos megalapozása. Jelentős szerepet játszott a magyar nyelvű oktatási és tudományos intézmények kiépítésében. Iskolateremtő a Kommunikációs Antropológiai Munkacsoport (KAM), a Sapientia EMTE létrehozásában és a fiatal kutatók nevelésében. A Debreceni Egyetem doktori iskolájában az erdélyi PhD-hallgatók mentora. Nagyszámú tudományos közleményére a tematikus és módszertani gazdagság jellemző. Az MTA Külföldi Magyar Tudományosság Elnöki Bizottság tagja, 2006-ban Arany János-díjban részesült.

AJÁNLÓK: Bayer József, Korinek László, Salat Levente

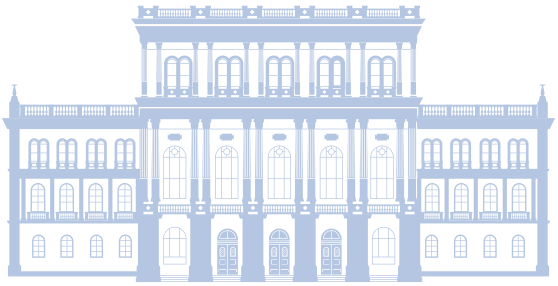
IX. GAZDASÁG- ÉS JOGTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

HARGITTAI ESZTER

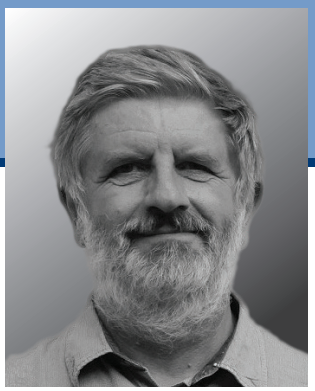
1973-ban született Budapesten. A Zürichi Egyetem Kommunikáció- és Médiatudományi Intézet Internethasználat és Társadalom Tanszékének (Universität Zürich, Institut für Kommunikationswissenschaft und Medienforschung / University of Zurich, Institute of Communication and Media Research, Internet Use and Society) tanszékvezető egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete az internet használatának társadalmi vonatkozásai.

Kutatásai az internethasználat társadalmi hatásainak feltárására irányulnak. E gyorsan növő területen született munkáira 31 125-ször hivatkoztak (Google Scholar). Írásai társadalom- és kommunikációtudományi folyóiratokban jelentek meg, de társadalomkutatóként publikált a *Nature*-ben is (2021). A Princeton Egyetemen (Princeton University) szerzett szociológusi mesterdiplomát, és ott is doktorált Paul DiMaggio tanítványaként 2003-ban. 2005-ben helyet kapott a hazánk által rendezett World Science Forum amerikai delegációjában. Tagja a Svájci Nemzeti Tudományos Alapítvány Nemzeti Kutatási Tanácsának (Schweizerischer Nationalfonds Nationaler Forschungsrat).

AJÁNLÓK: Halmai Péter, Péli Gábor, Pólos László, Szelényi Iván

A X. FÖLDTUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ KÜLSŐ TAGJAI

X. FÖLDTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

DUNKL ISTVÁN

1959-ben született Budapesten. Kandidátusi értekezését a Miskolci Egyetemen és a Geokémiai Kutatólaboratóriumban készítette 1991-ben. Geológus, 1994 óta Németországban él. Jelenleg a Göttingeni Georg August Egyetemen (Georg-August-Universität Göttingen) tanít és kutat. Szűkebb szakterülete a geokronológia.

Az alacsony hőmérsékletű termokronológia és a „nem konvencionális" geokronológia nemzetközileg elismert kutatója. Sokrétű tevékenységének legjelentősebb regionális munkái hegységövek (például az Alpok) kiemelkedésével, medencék termikus fejlődésével és törmelékes üledékek származáselemzésével foglalkoznak. Módszertani fejlesztései a hasadványnyomadatok statisztikai kiértékelésére (Felix Chayes-díj), a hélium termokronológiai módszer kalibrálására és a hélium-ólom kettős datálás továbbfejlesztésére irányulnak. Publikációira több mint 6400 idézés ismert, h-indexe 43. Intenzív kapcsolatot tart számos hazai szakemberrel, és sok magyar hallgató projektjéhez nyújtott jelentős szakmai segítséget.

AJÁNLÓK: Haas János, Harangi Szabolcs, Pálfy József, Pósfai Mihály

X. FÖLDTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

HETÉNYI GYÖRGY

1980-ban született Budapesten. PhD-fokozatot a párizsi École Normale Supérieure-ön szerzett. Geofizikus, a svájci Lausanne-i Egyetem (Université de Lausanne) professzora. Szakterülete a geofizika.

A kőzetlemezek peremén végbemenő, a klasszikus lemeztektonikán túlmutató folyamatok és kölcsönhatásaik kutatója. Hipotézisét a Himalája és a Tibeti-fennsík alá ékelődő Indiai-kőzetlemezre nagy felbontású szeizmológiai tomográfiás eljárással, gravitációs, reológiai és kőzettani fázisátalakulási modellezéssel mutatta be. Az AlpArray program egyik megálmodója, fő megszervezője és szakmai vezetője, aminek köszönhetően az európai földfizika nagy formátumú személyiségévé vált. Kapcsolatrendszerének, amelyben Magyarország kiemelt helyet foglal el, kiterjedtségét jellemzi a Nepálban általa létrehozott iskolai szeizmológiai hálózat. Lektorált publikációinak száma 67, idézetei száma 1917, h-indexe 24, impaktfaktora: 223,825.

AJÁNLÓK: Ádám Antal, Rybach László, Szarka László Csaba, Verő József

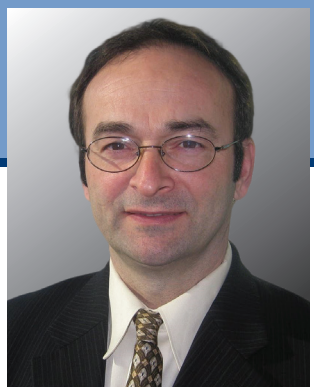
X. FÖLDTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

MIKLÓS LÁSZLÓ

1949-ben született a szlovákiai Tornalján. 1994 óta a Szlovák Tudományos Akadémia (SZTA; Slovenská akadémia vied / Slovak Academy of Sciences) doktora (DSc, környezettudomány). 1973 óta az SZTA Tájökológiai Intézetének (Ústav krajinnej ekológie / Institute of Landscape Ecology) főmunkatársa, 1994 és 2019 között, nyugdíjazásáig a Zólyomi Műszaki Egyetem (Technická univerzita vo Zvolene / Technical University in Zvolen) tanára volt. Tájökológusként, természetföldrajz-tudósként szűkebb szakterülete a táj mint geoszisztéma, a lejtődinamika, az ökológiai hálózatok kutatása.

Főbb kutatási eredményei a tájökológia, a tájtervezés és az ökológiai stabilitás területi rendszere elméletéhez és módszertanához kötődnek. Megalkotta Szlovákia tájatlaszát (2002), valamint Szlovákia reprezentatív geo-ökoszisztémáinak atlaszát (2010). Oktató több egyetemen, számos tudomány- és oktatásszervezési tisztség betöltője. Mint környezetvédelmi államtitkár (1990–1992), miniszter (1998–2006) és parlamenti képviselő (2006–2010) kutatási eredményeit a környezetvédelmi politikában, törvényekben és a tervezési folyamatokban is eredményesen érvényesítette. Számos magas rangú szlovákiai és nemzetközi szakmai funkciót töltött be. 2013-ban a Magyar Érdemrend középkeresztje kitüntetésben részesült.

AJÁNLÓK: Bozó László, Kocsis Károly, Kovács Ferenc, Kovács Zoltán, Lakatos István, Mészáros Rezső

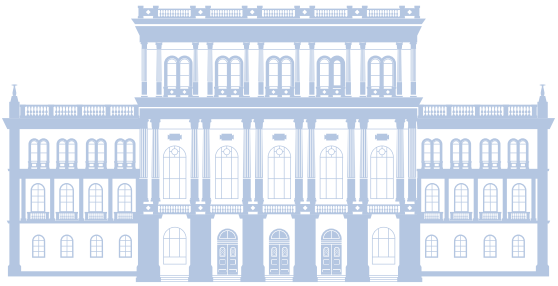
X. FÖLDTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

TARI GÁBOR

1963-ban született Szegeden. PhD-fokozatát a houstoni Rice Egyetemen (Rice University) szerezte 1994-ben. Geológus és geofizikus, jelenleg az OMV (Ausztria) főgeológusa. Szűkebb szakterülete a szerkezeti geológia és a szénhidrogénföldtan.

2007-ig az USA-ban dolgozott, azóta Ausztriában él, de mindig aktív résztvevője és alakítója maradt a magyar tudományos életnek. Legidézettebb cikkei az Alp–Kárpát–Pannon térség szerkezeti és geodinamikai fejlődésével foglalkoznak. Kutatja az afrikai passzív peremek szerkezetét, a sótektonika globális példáit, a regionális medencefejlődés és a szénhidrogén-földtan kapcsolatait. 81 közleménye 3865 hivatkozást kapott, h-indexe 29 (Google Scholar). Rendkívül aktív a szakmai közéletben: az Amerikai Geológiai Társaság (Geological Society of America, GSA) Nemzetközi Osztályának elnöke volt, és 12-szer ő szervezte az Amerikai Olajgeológiai Társaság (American Association of Petroleum Geologists, AAPG) európai konferenciáit. A nemzetközi szakmai közösség több jelentős díjjal jutalmazta.

AJÁNLÓK: Ádám Antal, Haas János, Harangi Szabolcs, Pósfai Mihály, Szarka László Csaba

A XI. FIZIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ KÜLSŐ TAGJAI

XI. FIZIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

HOLCZER KÁROLY

1951-ben született Iharosberényben. 1977-ben lett egyetemi doktor fizikából az Eötvös Loránd Tudományegyetemen. A Los Angeles-i Kaliforniai Egyetem (University of California, Los Angeles, UCLA) Fizika és Csillagászat Tanszékének egyetemi tanára. Szakterülete a kísérleti szilárdtest-fizika és a nanofizika.

Posztdoktori évei után több neves francia laboratóriumban végzett kutatómunkát, 1989 óta a UCLA dolgozója, 1992 óta egyetemi tanára. A szilárdtest-fizikai alapkutatásban legjelentősebb eredményei a szupravezető fulleridsók transzport- és mágneses tulajdonságainak felderítéséhez fűződnek, az utóbbi időben nanométeres skálájú mágnesesrezonancia-mérések megvalósításán dolgozik. Jelentős a műszerfejlesztő munkája: a Bruker cég vezető fejlesztőjeként a világ első kereskedelmi impulzusüzemű EPR-spektrométerét építette meg, több ipari cég tanácsadója, kilenc amerikai szabadalom társszerzője.

AJÁNLÓK: Faigel Gyula, Forró László, Gránásy László, Jánossy András, Kamarás Katalin, Mihály György, Mihály László, Vincze Imre

XI. FIZIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

KUNSZT ZOLTÁN

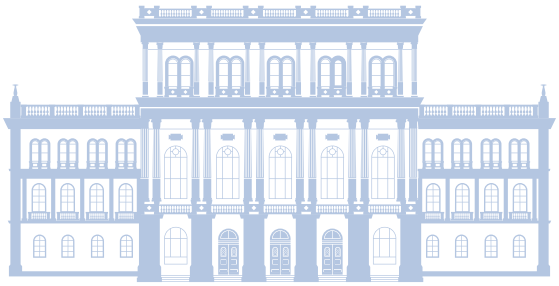
1944-ben született Pápán. 1981-től a fizikai tudomány doktora, jelenleg a zürichi Szövetségi Műszaki Főiskola (Eidgenössische Technische Hochschule) professor emeritusa, a részecskefizikai kutatások nemzetközileg ismert és nagyra becsült személyisége.

Meghatározó módon járult hozzá a nagyenergiás részecskeütközések nagy pontosságú elméleti leírásához mind a számítási módszerek fejlesztésével, mind pedig alapvető folyamatok hatáskeresztmetszetének számításával. Sokat hivatkozott eredményei közé tartozik az első kvantum-színdinamikai sugárzási korrekciók számításának fejlesztése, valamint fontos részecskefolyamatok valószínűségének ilyen korrekciókat is tartalmazó számítása. Irányító szerepet vállalt a részecskefizikai fenomenológiai kutatások meghonosításában külföldi munkahelyén. Számos CERN-i kutatásokhoz kötődő munkacsoport vezetésére kérték fel.

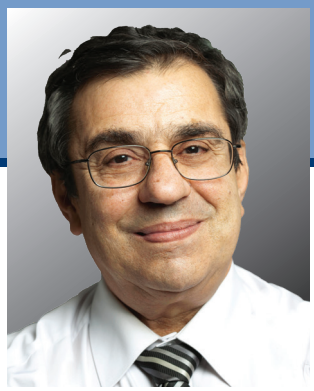
AJÁNLÓK: Katz Sándor, Kuti Gyula, Lévai Péter, Patkós András, Trócsányi Zoltán

A TUDOMÁNYOS OSZTÁLYOK TISZTELETI TAGJAI

AZ I. NYELV- ÉS IRODALOMTUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ TISZTELETI TAGJAI

I. NYELV- ÉS IRODALOMTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

ALAIN PEYRAUBE

1944-ben született a franciaországi Bordeaux-ban. PhD-fokozatot 1976-ban szerzett (Université Paris VIII) nyelvészetből. Nyelvész, sinológus. A Centre de recherches linguistiques sur l'Asie orientale kutatóprofesszora Párizsban.

A kínai beszélt nyelvi változatok szociolingvisztikai elemzésének és a mondattani rendszer átalakulásának meghatározó, nemzetközi befolyású kutatója. Eredményei a kínai nyelv újabb átalakulásával, a nyelvtani morfémák stabilizációjával, a mozgásra és a téri viszonyokra vonatkozó kifejezések funkcionális elemzésével kapcsolatban kaptak nagy visszhangot. 2021-es szintézise a kínai nyelvtani változás folyamatait a grammatikalizáció lehetőségeinek átfogó elméleti keretébe helyezi. A magyar nyelvészettel és kognitív kutatókkal átfogó, a modern bölcsészet országok és diszciplínák közötti integrációját képviselő tudományszervező munkája (ESF, ERC, AE) révén került szoros munkakapcsolatba.

AJÁNLÓK: É. Kiss Katalin, Kenesei István, Pléh Csaba

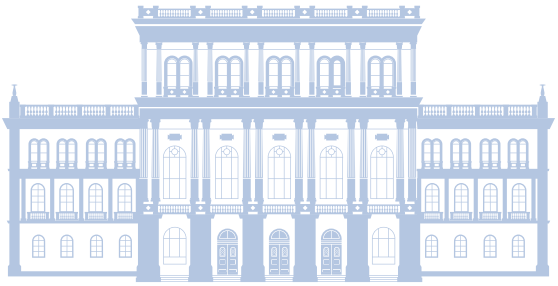
I. NYELV- ÉS IRODALOMTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

THOMAS ALEXANDER SZLEZÁK

1940-ben született Budapesten, gyermekként hagyta el szüleivel Magyarországot. Németországban végezte egyetemi tanulmányait, és ott volt egyetemi tanár 2006-os nyugdíjazásáig.

A nemzetközi Platón-kutatás egyik vezető alakja, számos könyve és tanulmánya után jelentős kötetben foglalta össze idevágó kutatásai eredményeit. Kutatásainak köre azonban jóval szélesebb, felöleli Homéroszt, a görög tragédiát, Arisztotelészt, Plótinoszt is, és fontos könyvet írt arról, hogy mit köszönhet az európai kultúra a görögöknek. Az 1980-as évek közepe óta áll kapcsolatban Magyarországgal, többször járt Magyarországon, tartott szemináriumokat magyar egyetemi hallgatóknak, előadást az Akadémián.

AJÁNLÓK: Dávidházi Péter, Maróth Miklós, Ritoók Zsigmond

A II. FILOZÓFIAI ÉS TÖRTÉNETTUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ TISZTELETI TAGJAI

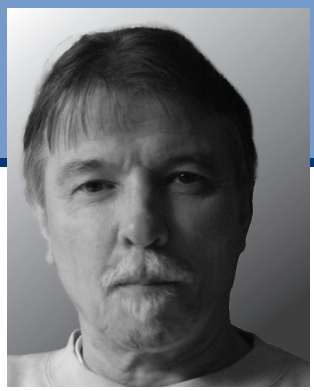
II. FILOZÓFIAI ÉS TÖRTÉNETTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

ROBIN I. M. DUNBAR

1947-ben született Liverpoolban, az Egyesült Királyságban. Brit antropológus és evolúciós pszichológus, PhD, az Oxfordi Egyetem Kísérleti Pszichológiai Tanszékének (University of Oxford, Department of Experimental Psychology) egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a főemlősök, azon belül az ember társas gondolkodásának kutatása.

A „társas agyról" szóló elméletében az emberré válás döntő mozzanata a társakra vonatkozó érzelmi és tudásrendszerek megjelenése. Megmutatta, hogy a főemlősöknél összefüggés van a neokortex aránya és az együtt élő csoportok nagysága között, ami a humáncsoportok méretére az ún. Dunbar-számot adja. A különböző méretű emberi kapcsolati hálók összefüggenek az érzelmi beruházással, a ráfordított idővel, az empátiával és a társas emlékezeti működésekkel; biológiai korrelátumaik az endorfinrendszer, az amigdala és a szociális agyterületek. Dunbar a kapcsolatok egyéni eltéréseit, a modern technológiai kapcsolattartás és az evolúciós örökség kölcsönhatását is tisztázta.

AJÁNLÓK: Kertész János, Nyíri J. Kristóf, Pléh Csaba

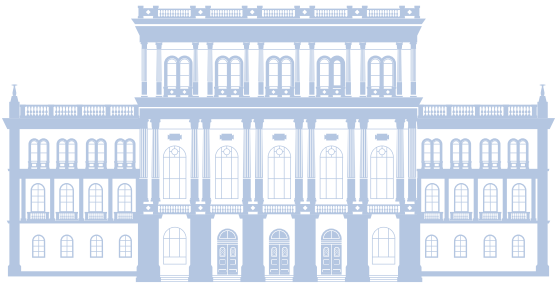
II. FILOZÓFIAI ÉS TÖRTÉNETTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

ANSSI HALMESVIRTA

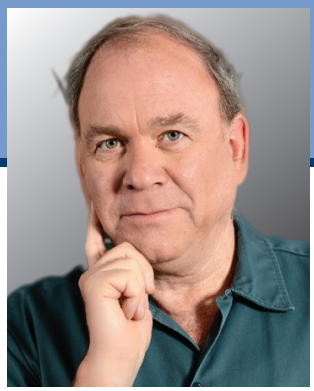
1956-ban született a finnországi Kiuruvesiben. Történész, a Jyväskyläi Egyetem (Jyväskylän yliopisto / University of Jyväskylä) professor emeritusa. Szakterülete Európa újkori története és a hungarológia.

Korszakának és témáinak nemzetközileg elismert kutatója. 1995 és 2014 között az egyetemén belüli Hungarológiai Intézet, 1999–2001-ben a Történeti Intézet igazgatóhelyettese, 2001-től 2016-ig a Nemzetközi Hungarológiai Társaság vezetőségi tagja volt. Eredményei közül kiemelkedik a finn nép és kultúra brit megítélésének feltárása; Finnország történetének magyar nyelvű bemutatása; valamint Kádár János és Urho Kekkonen 1956 és 1989 közötti politikájának összehasonlítása. Utolsó nagy munkájában Bibó István szellemi örökségének feltérképezésére vállalkozott.

AJÁNLÓK: Gyáni Gábor, Kövér György, Romsics Ignác

A III. MATEMATIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ TISZTELETI TAGJAI

III. MATEMATIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

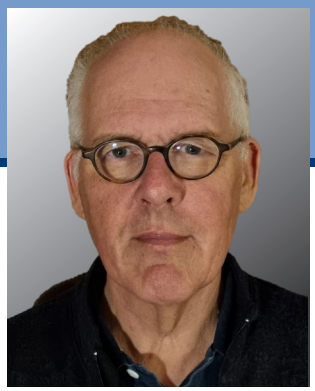
ALEXANDER LUBOTZKY

1956-ban született Tel Avivban, Izraelben. A Jeruzsálemi Héber Egyetem (The Hebrew University of Jerusalem) matematikai intézetének professzora. Kutatási területe a csoportelmélet és annak a matematika különböző ágaiban való alkalmazásai.

Több mint 150 cikk és 4 monográfia szerzője. Számos témában ért el alapvető jelentőségű eredményeket: az expander gráfok, a részcsoport-növekedés és a kongruencia-részcsoport problémájának témájában (például pontos aszimptotikát adott a moduláris csoport kongruencia-részcsoportjainak számára). Bevezette a hatványteljes p-csoportok igen gyümölcsözőnek bizonyult fogalmát. Bizonyította, hogy a véges klasszikus egyszerű csoportokat két véletlenül választott elemük nagy valószínűséggel generálja. Szoros a kapcsolata a magyar matematikusokkal, Pyber Lászlóval 4 közös cikket publikált.

Háromszor nyert ERC Advanced Grantot. 2018-ban a Nemzetközi Matematikai Kongresszus plenáris előadója volt.

AJÁNLÓK: Babai László, Pálfy Péter Pál, Pyber László, Rónyai Lajos, Stipsicz András

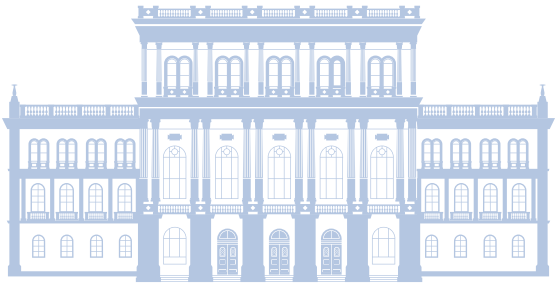
III. MATEMATIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

JAN VAN MILL

1951-ben született Hardinxveldben, Hollandiában. PhD-fokozatot 1977-ben szerzett az Amszterdami Szabadegyetemen (Vrije Universiteit Amsterdam / Free University Amsterdam), ahol 2012-es nyugdíjazásáig tanított és kutatott, 1984-től professzorként. 2014-től az Amszterdami Egyetem (Universiteit van Amsterdam / University of Amsterdam) topológiaprofesszora. 2004-től 2006-ig a Holland Királyi Matematikai Társaság (Koninklijk Wiskundig Genootschap / Royal Dutch Mathematical Society) elnöke. 2012-ben megkapta a legmagasabb holland polgári kitüntetést.

A topológiának geometriai és halmazelméleti területein is kiemelkedő eredményeket ért el. A topologikus terek homogenitási tulajdonságainak világviszonylatban vezető szaktekintélye. A Hajnal András és Juhász István nevével fémjelzett magyar halmazelméleti topológiai iskolával 1980 óta szoros kapcsolatot tart.

> AJÁNLÓK: Demetrovics János, Juhász István, Katona Gyula, Komjáth Péter, Pethő Attila, Stipsicz András, Szász Domokos, Szemerédi Endre

A IV. AGRÁRTUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ TISZTELETI TAGJAI

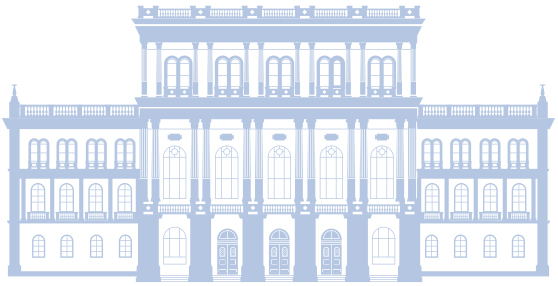
IV. AGRÁRTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

ANDREAS BÖRNER

1959-ben született a németországi Grimmában. 1988-ban lett a genetika és a növénynemesítés tudományának doktora, 1995-ben habilitált. Jelenleg a Luther Márton Tudományegyetem (Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg) professzora. Szűkebb szakterülete a kalászosok genetikai és génbanki kutatása. Széles körű magyar tudományos kapcsolatokkal is rendelkezik.

Az elsők között volt, akik többszülős asszociációs térképezést végeztek hexaploid búzában. Megállapította, hogy az utóbbi 40-50 évben a genetikai sokféleség mértéke általános stabilitást mutatott minden általa vizsgált földrajzi régióban. Kimutatta, hogy a szemek öregedése közben a reaktív oxigéngyökök lipideket oxidálnak, ami membrán- és sejtkárosodást okoz. A Web of Science szerint 210 tudományos publikáció és 7455 független idézés fűződik a nevéhez, h-indexe 43; 2006 óta kumulatív impaktfaktora 502. 18 PhD- és 71 BSc-/MSc-dolgozat készítését segítette témavezetőként. 80 előadáson volt meghívott előadó, és 44 nemzetközi konferencia megszervezésében vett részt.

AJÁNLÓK: Balázs Ervin, Bedő Zoltán, Dudits Dénes, Mesterházy Ákos, Veisz Ottó

AZ V. ORVOSI TUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ TISZTELETI TAGJAI

V. ORVOSI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

KARIKÓ KATALIN

1955-ben született Szolnokon. PhD, tudományos kutató, a BioNTech RNA Pharmaceuticals (Mainz, Németország) alelnöke, a philadelphiai Pennsylvaniai Egyetem Perelman Orvostudományi Karának (University of Pennsylvania, Perelman School of Medicine) oktatója (*adjunct professor*). Szűkebb szakterülete a biokémia, a molekuláris biológia, hírvivő-RNS-kutatás és az mRNS humán terápiás célú alkalmazásai.

Szakterülete az mRNS-alapú terápiák kifejlesztése (*Gene Theraphy*, 1999). Kimutatta, hogy az mRNS immunogén hatását az uridin okozza, aminek helyettesítése természetes nukleozidokkal, elsősorban pszeudouridinnel, megakadályozza a gyulladást és az immunreakciót (*Immunity,* 2005; *Molecular Therapy*, 2008). Tisztítással a transzlációs potenciál még növelhető volt (*Nucleic Acids Research*, 2011). Úttörő munkássága új korszakot nyitott sokféle betegség (pl. a rák) kezelésében és megelőzésében. A módosított mRNS-technológia szolgált alapul a BioNTech-Pfizer és a Moderna konzorciumok SARS-CoV-2 elleni mRNS-vakcináinak kifejlesztéséhez, a globális pandémia visszaszorításához, megmentve ezzel milliók életét.

AJÁNLÓK: Alföldi Lajos, Balla György, Csiba László, Dobozy Attila, Dóczi Tamás Péter, Dudits Dénes, Hangody László, Helyes Zsuzsanna, Hunyady László, Karádi István, Kemény Lajos, Keserű György Miklós, Keszthelyi Lajos, Kondorosi Éva, Lapis Károly, Mandl József, Muszbek László, Nagy Ferenc, Oláh Edit, Ormos Pál, Palkovits Miklós, Perczel András, Petrányi Győző, Poór Gyula, Schaff Zsuzsa, Sótonyi Péter, Spät András, Sperlágh Beáta, Tigyi Gábor, Venetianer Pál, Vécsei László, Vigh László, Vizi E. Szilveszter

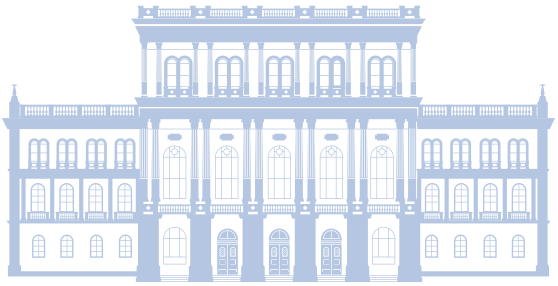
V. ORVOSI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

KOVÁCS SÁNDOR

1947-ben született Budapesten. A Kaliforniai Műszaki Egyetemen (California Institute of Technology) szerzett PhD-fokozatot 1977-ben fizikából. A Washingtoni Egyetem Orvostudományi Kar Belgyógyászati Tanszékének (Washington University, School of Medicine, Department of Internal Medicine) sejtbiológia- és fiziológiaprofesszora. Szűkebb szakterülete a kardiológia és a sejtbiológia.

Jelentősen hozzájárult az új szemléletű kardiovaszkuláris fiziológia és a klinikai kardiológia eredményeihez. A szív multimodális képalkotása körében új technikai eljárásokat dolgozott ki. Megmagyarázta a harmadik (S3) és negyedik (S4) szívhangok keletkezési mechanizmusát. Matematikailag pontos modellt állított fel parametrikus diasztolés telődés (*parameterized diastolic filling*, PDF) formalizmus néven, amely a klinikai E-hullám kontúrjából indul ki, és az inverz problémát, a diasztolés esetet is értelmezi. Ezzel megoldotta a terhelésfüggetlen diasztolés funkcionális (LIIDF) problémát. A módszert szabadalmaztatták. Multimodális képalkotás segítségével megalkotta a bal kamra gyors töltődését leíró fizikai modellt.

AJÁNLÓK: Papp Gyula, Péceli Gábor, Tulassay Tivadar, Tulassay Zsolt

A VI. MŰSZAKI TUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ TISZTELETI TAGJAI

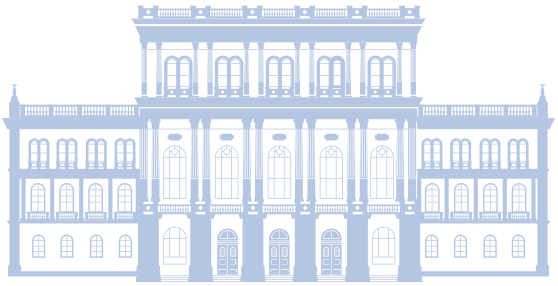
VI. MŰSZAKI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

HAIYAN HU

1956-ban született Sanghajban, a Kínai Népköztársaságban. A Kínai Tudományos Akadémia tagja, a Pekingi Műszaki Egyetem Repülésmérnöki Karának (Beijing Institute of Technology, School of Aerospace Engineering) professzora. Szűkebb szakterülete a mechanika és a dinamika.

Nemzetközileg is kiemelkedően hivatkozott eredményekkel járult hozzá a repülő szerkezetek elméleti és kísérleti nemlineáris dinamikai vizsgálatához, az eredmények alapján az ilyen rugalmas szerkezetek időkésés melletti aktív szabályozással történő rezgéscsökkentéséhez. Kutatásai kiterjedtek a repülőgépszárnyak öngerjesztett rezgéseinek elfojtására, a sugárhajtású gépeken alkalmazott nemlineáris rezgésszigetelésre, illetve az űrszerkezetek nagy méretű és nagy rugalmasságú elemeinek kinyitásakor jelentkező rezgések csökkentésére. Mind kutató-, mind oktatómunkája során ápolja Kármán Tódor tudományos hagyatékát, elismerve annak a kínai űrkutatásra gyakorolt közvetlen hatását.

AJÁNLÓK: Insperger Tamás, Páczelt István, Stépán Gábor, Vajna Zoltán

A VII. KÉMIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ TISZTELETI TAGJAI

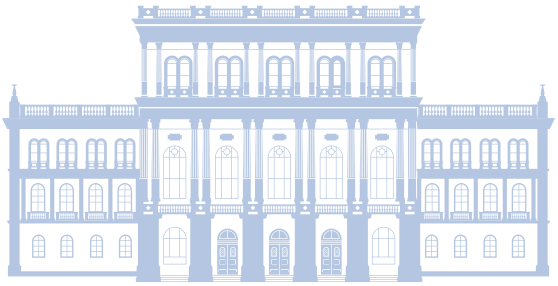
VII. KÉMIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

KRZYSZTOF MATYJASZEWSKI

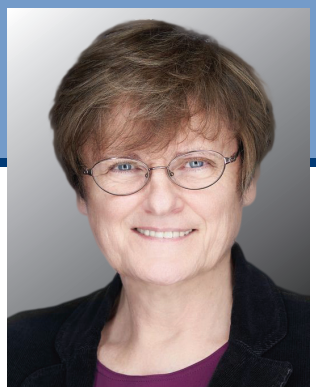
1950-ben született a lengyelországi Konstantynówban. Alapfokú diplomáját a Szovjetunióban, a Moszkvai Műszaki Egyetemen (Российский технологический университет / Russian Technological University) szerezte 1972-ben, PhD-fokozatát 1976-ban a Lengyel Tudományos Akadémián nyerte el, majd 1985-ben habilitált a Łódźi Műszaki Egyetemen (Politechnika Łódzka / Lodz University of Technology). 1985 óta a pittsburghi Carnegie Mellon Egyetem (Carnegie Mellon University, CMU) professzora, 1998-tól J. C. Warner University Professor of Natural Sciences. A CMU Makromolekuláris Kutatóközpontjának igazgatója.

Szakterülete a polimerkémia, amely alapvető változáson ment keresztül az általa felfedezett, rézkatalizált atomátadásos gyökös polimerizáció (ATRP) jóvoltából. 1200 tudományos publikáció és 24 könyv (társ)szerzője, a kémiában a világon a legtöbbet idézett 10 tudós között szerepel. 6 tudományos akadémia tagja, 11 díszdoktori címmel rendelkezik, számos kitüntetés birtokosa (Wolf-díj, Franklin-érem, Gutenberg-díj, USA Elnöki Díj). Száz fölötti PhD-hallgató témavezetője volt. Tudományos közleményeit 120 000-szer idézték, h-indexe 164. Módszerét jelenleg 12 ipari vállalat alkalmazza (65 szabadalom) speciális polimerek, biokonjugált rendszerek szerves/szervetlen hibrid anyagainak előállítására.

AJÁNLÓK: Bodor Miklós, Dékány Imre, Felinger Attila, Hargittai István, Hargittai Magdolna, Hohmann Judit, Horvai György, Horváth István Tamás, Hudecz Ferenc, Iván Béla, Joó Ferenc, Kollár László, Pálinkás Gábor, Pukánszky Béla, Vancsó Gyula, Zrínyi Miklós

A VIII. BIOLÓGIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ TISZTELETI TAGJAI

VIII. BIOLÓGIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

KARIKÓ KATALIN

1955-ben született Szolnokon. PhD, tudományos kutató, a BioNTech RNA Pharmaceuticals (Mainz, Németország) alelnöke, a philadelphiai Pennsylvaniai Egyetem Perelman Orvostudományi Karának (University of Pennsylvania, Perelman School of Medicine) oktatója (*adjunct professor*). Szűkebb szakterülete a biokémia, a molekuláris biológia, hírvivő-RNS-kutatás és az mRNS humán terápiás célú alkalmazásai.

Szakterülete az mRNS-alapú terápiák kifejlesztése (*Gene Theraphy*, 1999). Kimutatta, hogy az mRNS immunogén hatását az uridin okozza, aminek helyettesítése természetes nukleozidokkal, elsősorban pszeudouridinnel, megakadályozza a gyulladást és az immunreakciót (*Immunity,* 2005; *Molecular Therapy*, 2008). Tisztítással a transzlációs potenciál még növelhető volt (*Nucleic Acids Research*, 2011). Úttörő munkássága új korszakot nyitott sokféle betegség (pl. a rák) kezelésében és megelőzésében. A módosított mRNS-technológia szolgált alapul a BioNTech-Pfizer és a Moderna konzorciumok SARS-CoV-2 elleni mRNS-vakcináinak kifejlesztéséhez, a globális pandémia visszaszorításához, megmentve ezzel milliók életét.

AJÁNLÓK: Alföldi Lajos, Balla György, Csiba László, Dobozy Attila, Dóczi Tamás Péter, Dudits Dénes, Hangody László, Helyes Zsuzsanna, Hunyady László, Karádi István, Kemény Lajos, Keserű György Miklós, Keszthelyi Lajos, Kondorosi Éva, Lapis Károly, Mandl József, Muszbek László, Nagy Ferenc, Oláh Edit, Ormos Pál, Palkovits Miklós, Perczel András, Petrányi Győző, Poór Gyula, Schaff Zsuzsa, Sótonyi Péter, Späť András, Sperlágh Beáta, Tigyi Gábor, Venetianer Pál, Vécsei László, Vigh László, Vizi E. Szilveszter

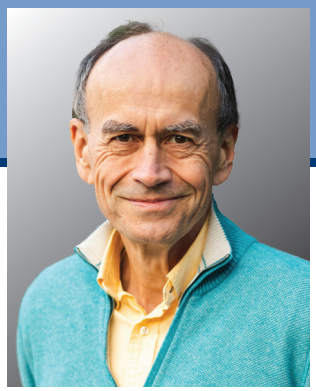
VIII. BIOLÓGIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

JOHN MICHAEL MCNAMARA

1949-ben született Leicesterben, az Egyesült Királyságban. Elméleti biológus, a Királyi Természettudományos Társaság (Royal Society) tagja (FRS). A Bristoli Egyetem (Bristol University) professor emeritusa. Szűkebb szakterülete az evolúcióbiológia és a viselkedésökológia.

Világszinten vezető elméleti biológus. Fő kutatási területe az állatok környezeti adaptációjának megértése, a hatékony matematikai megközelítések, a viselkedési modellek az élettörténet-evolúcióból és az energiaelosztásból származó elvek segítségével. Teoretikus munkája különböző evolúciós területeket ölel fel: az evolúciós játékelméletet, az optimális döntéshozatalt, az információhasználatot és a döntéshozatalok sztochasztikus állapotfüggő modellezését. Modelljeiben azt vizsgálja, hogy a fluktuáló környezet hogyan befolyásolja a darwini értelemben vett fitneszt. Többször tartott előadást Magyarországon, és közös kutatásokat végez magyar kutatókkal.

AJÁNLÓK: Miklósi Ádám, Podani János, Szathmáry Eörs, Székely Tamás

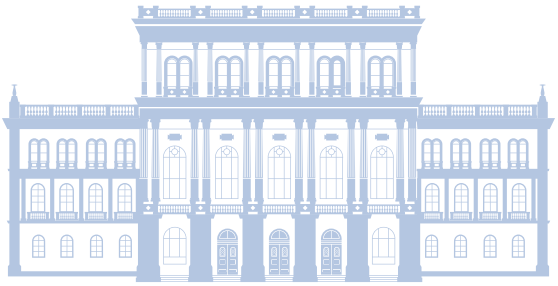
VIII. BIOLÓGIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

THOMAS C. SÜDHOF

1955-ben született Göttingenben, Németországban. MD, PhD, orvosi-élettani Nobel-díjas (2013). A Stanford Egyetem (Stanford University) egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a biokémia és a neurobiológia.

Nobel-díjas biokémikus, neurobiológus, jelenleg a Stanford Egyetem Molekuláris és Celluláris Élettan Tanszékének (Department of Molecular and Cellular Physiology) Avram Goldstein-professzora. 2002-től az USA Nemzeti Tudományos Akadémiája (National Academy of Sciences, NAS), 2017-től a brit Királyi Természettudományos Társaság (Royal Society) tagja. A neurotranszmitter vezikulák felszabadulása molekuláris mechanizmusának megértésében tett alapvető felfedezéseket. Eredményei nagymértékben hozzájárultak a szinaptikus vezikulák plazmamembránnal való fúzióját létrehozó molekuláris folyamatok megértéséhez. Számos magyar agykutatóval tart fenn kutatási kapcsolatot; három magyar kutató témavezetője volt. 2020-ban a Miskolci Egyetem díszdoktorának választották.

AJÁNLÓK: Acsády László, Buday László, Makara B. Gábor, Nusser Zoltán, Palkovits Miklós, Sperlágh Beáta, Tamás Gábor, Vizi E. Szilveszter

A IX. GAZDASÁG- ÉS JOGTUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ TISZTELETI TAGJAI

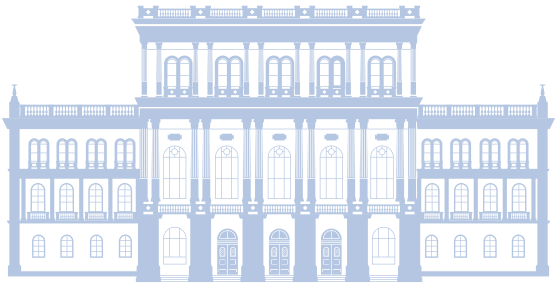
IX. GAZDASÁG- ÉS JOGTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

JAMES WESLEY SCOTT

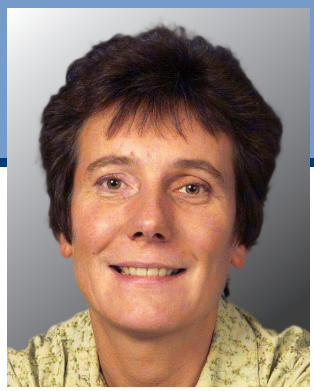
1956-ban született a kaliforniai Oaklandben. PhD-fokozatot a Berlini Szabadegyetemen (Freie Universität Berlin) szerzett. 2008-tól a Kelet-Finnországi Egyetem (Itä-Suomen yliopisto / University of Eastern Finland) professzora Joensuuban.

A határkutatások (*border studies*) nemzetközileg meghatározó, iskolateremtő alakja. Az Európai Unió határokon átnyúló kutatási projektjeinek egyik legelismertebb vezetője. 2013-tól a Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Regionális Kutatások Intézetének külső munkatársa, az MTA elnöke által támogatott Határkutató Csoport vezetője. OTKA-projektek aktív résztvevője. Publikációinak száma a Scopus-rendszerben 72, melyből Q1 besorolású 21, míg D1-es 10 db. Idézettsége tudományterületén kiemelkedő, a Scopusban 947, h-indexe 16, a Google Scholarban 2954.

AJÁNLÓK: Bélyácz Iván, Benedek József, Pálné Kovács Ilona, Szentes Tamás

A X. FÖLDTUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ TISZTELETI TAGJAI

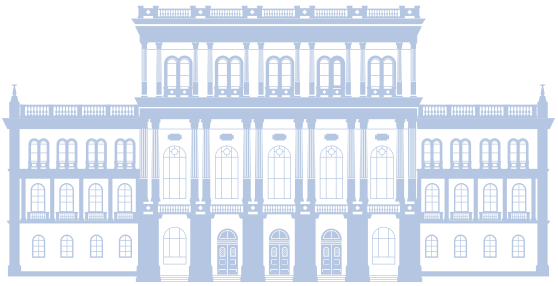
X. FÖLDTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

KATHRYN ANNE WHALER

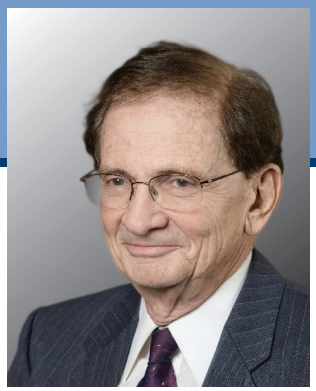
1956-ban született Salisburyben az Egyesült Királyságban. PhD-fokozatot a Cambridge-i Egyetemen (University of Cambridge) szerzett. Az Edinburghi Egyetem (University of Edinburgh) professzora, szűkebb szakmai területe a geofizika.

A geomágnesség, a mágneses műholdadat-modellezés, a geofizikai inverzió, a Föld magdinamikája és hőtörténete, a magnetotellurika és a potenciáltér-elmélet kutatója. Pályáját elméleti geofizikusként kezdte (egy *Nature*-publikációval), majd terepi kutatási projektek vezetőjeként folytatta. Most folyó projektje az ESA Swarm (mágneses műholdas) missziójában mért adatok tudományos elemzésére irányul. Vezetése alatt a világban több mint húszan lettek geofizikus kutatóvá. Volt elnöke a Királyi Csillagászati Társaságnak (Royal Astronomical Society, RAS), jelenleg (2019–2023 között) a Nemzetközi Geodéziai és Geofizikai Unió (International Union of Geodesy and Geophysics, IUGG) elnöke. Tudományos, oktatási, ismeretterjesztő és közéleti munkásságában Eötvös Lorándra példaképként tekint.

AJÁNLÓK: Ádám Antal, Ádám József, Bozó László, Rybach László, Szarka László Csaba, Verő József, Völgyesi Lajos

A XI. FIZIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLY ÚJ TISZTELETI TAGJAI

XI. FIZIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

JOHANN RAFELSKI

1950-ben született a lengyelországi Krakkóban. Jelenleg professzori állásban az Arizonai Egyetemen (University of Arizona) dolgozik, szűkebb szakterülete az elméleti fizika.

Nemzetközileg elismert, kiváló fizikus. A fizika számos területén ért el fontos eredményeket: erős terek és kritikus gyorsulás, neutrínók az Univerzumban és a kozmológiai fejlődés, ultraintenzív fényimpulzusok, relativisztikus plazma, neutron nélküli fúzió, hadronizáció a laboratóriumban és a korai Univerzumban, a vákuum szerkezete, a kvarkbezárás és a kvark-gluon plazma terén. A kvark-gluon plazma létrejöttének egyik legelső jelét 1982-ben írta le, 18 évvel a felfedezése előtt. Ezzel iskolát és kutatási irányzatot teremtett. Több publikációja van magyar szerzőkkel, és aktív résztvevője a NAPLIFE nanofúziós projektnek.

AJÁNLÓK: Csernai László Pál, Domokos Péter, Kroó Norbert, Lévai Péter, Szabó Gábor

